

Տեսիլք առաջին

Հերմասի մերկացումը իր սեփական տկարությունների եւ իր երեխաների դաստիարակության անփութության համար:

1. Ինձ դաստիարակողը Հռոմում մի աղջկա վաճառեց: Շատ տարիներ անց, ես կրկին հանդիպեցի նրան, ճանաչեցի եւ սիրեցի որպես քրոջ: Որոշ ժամանակ անց ես նրան տեսա Տիբեր գետում լողանալիս եւ ձեռքս տվեցի նրան ու հանեցի գետից: Տեսնելով նրա գեղեցկությունը, մտածեցի սրտումս, ասելով. «Երջանիկ կլինեի, եթե այդպիսի դեմքով ու բարքով կին ունենայի»: Միայն այս, եւ ուրիշ ավելի ես ոչինչ չմտածեցի: Որոշ ժամանակ անց, ես ճանապարհվում էի Կոլում եւ փառաբանում էի Աստծո արարչությունը, թե ինչպես վեհ ու սքանչելի է: Զբոսնելիս ննջեցի, եւ Հոգին ինձ հափշտակեց ու տարավ մի տեղ, որտեղ մարդ էլ կարող անցնել. վայրն այդ ժայռոտ էր, գառիվեր եւ ջրերի պատճառով անանցանելի: Շրջանցելով այն, ես հասա մի հովիտ եւ ծունր դնելով սկսեցի աղոթել առ Աստված ու խոստովանեցի մեղքերս: Եվ այն պահին, երբ աղոթքի մեջ էի, երկինքը բացվեց եւ տեսա այն կնոջը, ում ցանկացել էի: Նա երկնքից ողջունում էր ինձ եւ ասում՝ «Ողջո՛ւյն, Հերմաս»: Նայելով նրան՝ ասացի. «Տիրուհի՛, ի՞նչ ես անում դու այդտեղ»: Նա պատասխանում է ինձ. «Ես բերվել եմ այստեղ, որպեսզի Աստծո առաջ մերկացնեմ քո մեղքերը»: «Տիրուհի՛, ասում եմ ես, մի՞թե դու ինձ պիտի մեղադրես»: «Ո՛չ, ասում է նա, բայց ունկնդրիր այն խոսքերը, որ պիտի ասեմ քեզ: Աստված, որ բնակվում է երկնքում, ոչնչից է արարել բոլոր արարածներին ու բազմացրել հանուն Իր սուրբ Եկեղեցու բարկանում է քեզ վրա, որ մեղանչել ես իմ հանդեպ»:

Ես, պատասխանելով նրան՝ ասում եմ. «Տիրուհի՛, եթե ես մեղանչել եմ քո հանդեպ, ապա ինչպե՞ս, որտե՞ղ, եւ ե՞րբ եմ քեզ որեւէ վատ խոսք ասել: Մի՞թե միշտ քեզ չեմ մեծարել որպես տիրուհու, արդյո՞ք միշտ քեզ չեմ հարգել որպես քրոջ: Ինչպե՞ս ես զրպատում ինձ»:

Այն ժամանակ նա ժպտալով ասաց ինձ. «Քո սրտում անմաքուր ցանկություն է ծագել: Մի՞թե չես մտածում, որ արդար մարդու համար արատավոր է նաեւ այն, որ նրա սրտում անմաքուր ցանկություն է ծնվում»:

Այդ մեղք է նրա համար, եւ այն էլ՝ ծանր, քանի որ արդար մարդը արդարութիւն է խորհում: Եվ երբ նրա բոլոր խորհուրդները արդար են, նա անխտոր դրան է ձգտում եւ երկնքում ունի Աստծո հաճութիւնը իր բոլոր գործերում: Իսկ նրանք, ովքեր արատավորն են խորհում իրենց սրտերում, իրենք իրենց վրա մահ ու գերութիւն են բերում, հատկապես նրանք, ովքեր սիրում են այս աշխարհը, շվայտանում են իրենց հարստութեան մեջ ու չեն սպասում գալիք բարիքներին. նրանց հոգիները մեռնում են: Այդ անում են կասկածամիտները, որոնք Աստծո վրա հուշա չունեն եւ խորտակում են իրենք իրենց ու իրենց կյանքի համար հոգ չանելով: Բայց դու աղոթիր առ Աստված ու Նա կբռնի քո մեղքերը, եւ քո տան անդամներին:

2. Այս խոսքերն ասելիս երկինքները փակվեցին: Եվ ես վշտի ու համակ սարսափի մեջ էի, եւ ասում էի ինքս իմ մեջ. «Եթե ինձ այս մեղք է համարվում, ապա ինչպե՞ս կարող եմ փրկվել, կամ թողութիւն խնդրել Աստծուց իմ անթիվ մեղքերի համար: Ի՞նչ խոսքերով աղերսել Աստծուն, որ իմ հանդեպ ողորմած լինի»: Այն պահին, երբ ես մտորում ու դատողութիւն էի անում, քննարկում այս իմ սրտում, իմ առջեւ տեսա ձյան նման ճերմակ բրդից մի մեծ ամբիոն: Եվ եկավ մի տարեց կին՝ շողափայլ հանդերձներով, ձեռքում մի գիրք, նստեց եւ ողջունեց ինձ. «Ողջո՛ւյն, Հերմաս»: Եվ ես վշտով, արցունքով պատասխանեցի. «Ողջո՛ւյն, Տիրուհի»:

Նա ասաց. «Ինչո՞ւ ես վշտացած, Հերմաս, դո՛ւ, որ համբերող ես, հանդարտ ու միշտ զվարթ»: Ես ի պատասխան ասում եմ նրան. «Տիրուհի՛, մի հիասքանչ կին հանդիմանեց ինձ, իբրեւ թե ես մեղանչել եմ իր դեմ»: Եվ նա ասաց ինձ. «Նման արարքը պիտի խորթ լինի Աստծո ծառային: Բայց չէ՞ որ քո սրտում ցանկութիւն է ծագել նրա նկատմամբ: Աստծո ծառաների համար լոկ այդպիսի մտածումն իսկ՝ մեղք է, քանի որ նման չար խորհուրդ չպիտի լինի Աստծո ծառայի մոտ, եւ մաքուր սիր-

տը չպիտի ձգտի վատ գործի, մանավանդ դու՛ Հերմաս, որ միշտ հեռացել ես ամեն հանցավոր ցանկութիւններից, լցված պարզութեամբ ու անոխակալութեամբ»:

3. «Սակայն քո պատճառով չէ հատկապես, որ բարկանում է Տերը, այլ քո տան համար, որը ընկել է աղտեղութեան մեջ. Աստծո եւ իրենց ծնողների հանդեպ: Եվ դու, սիրելով քո զավակներին, չես հանդիմանել քո ընտանիքին եւ նրանց թույլ ես տվել, որ չափազանց անառականան: Հենց դրա համար էլ քեզ վրա բարկանում է Տերը: Բայց Նա կբռնի քո ընտանիքում գործած բոլոր նախկին անօրենութիւնները: Նրանց մեղքերի ու անօրենութիւնների պատճառով է, որ դու ճնշված ես այս աշխարհի գործերով: Սակայն Աստծո ողորմութիւնը գլխացել է քեզ ու քո ընտանիքին եւ պիտի պահպանի քեզ փառքի մեջ: Դու մի՛ տատանվիր, այլ արիացի՛ր եւ հաստատի՛ր քո ընտանիքը: Ինչպես դարբինը, մուրճով աշխատելով հաղթահարում է գործը, ինչպես որ ուզում է, այդպես էլ ամեն օր ներշնչվող ուղիղ խոսքը կհաղթի ամեն չարի: Ուստի, մի՛ դադարիր քո զավակներին կրթելուց, քանի որ Աստված գիտի, որ նրանք ամբողջ սրտով կզղջան եւ կզբվեն կենաց գրքում»¹: Ավարտելով այս խոսքը նա ասաց. «Ուզո՞ւմ ես լսել այն, որ պիտի կարդամ» Ես ասացի նրան. «Ուզում եմ, տիրուհի»:

«Եվ այսպես լսի՛ր»: Ու բացելով գիրքը, նա կարդում էր վեհութեամբ ինչ որ հրաշալի բան, որը ես չկարողացա պահել հիշողութեանս մեջ, քանի որ խոսքերը զարհուրեցի էին, եւ մարդը չէր կարող տանել դրանք: Սակայն ամենավերջին խոսքերը ես հիշեցի, որովհետեւ քիչ էին եւ ուրախարար մեզ համար. «Ահա զորաց Աստվածը, որն իր աներեւույթ գորութեամբ ու մեծագույն իմաստութեամբ արարեց աշխարհը եւ արարածներին, վայելչութիւններով օծեց Իր մեծափառ խորհրդով եւ Իր ամենագոր խոսքով հաստատեց երկինքը, ու ջրերի վրա հիմնեց երկիրը

¹ Զմտ. Առ Փիլիպցիս Դ. 3, նաեւ՝ Հայտնութիւն Հովհաննէսի Ի. 15:

եւ իր ամենակարող զորութեամբ հիմնեց իր Սուրբ եկեղեցին, որը եւ օրհնեց: Նա կփոխի երկիրներն ու լեռները, բլուրներն ու ծովերը, եւ ամեն ինչ կհարթվի իր ընտրյալների համար, որպեսզի կատարվի խոստումը, որը Նա տվել է իր մեծ փառքով եւ հանդիսավորութեամբ. եթե նրանք պահեն Աստծո պատվիրանները, որ ստացել են հավատքով»:

4. Երբ Նա ավարտեց ընթերցումը, վեր ելավ ամբիոնից, եւ եկան չորս պատանիներ ու ամբիոնը տարան դեպի արեւելք: Իսկ նա ինձ կանչեց իր մոտ եւ դիպչելով կրծքիս, ասաց. «Քեզ դո՞ւր եկավ իմ ընթերցվածը»: Ես ասացի նրան. «Տիրուհի՛, ամենավերջին խոսքերն ինձ դուր են գալիս, իսկ առաջինները սոսկալի էին ու ծանր»: Եվ նա ասում է ինձ. «Այս վերջին խոսքերը վերաբերվում են արդարներին, իսկ առաջինները՝ ուրացողներին ու հեթանոսներին»:

Այն ժամանակ, երբ նա խոսում էր ինձ հետ, հայտնվեցին ինչ որ երկու մարդիկ, նրան առան իրենց ուսերին ու տարան այնտեղ, ուր տարվել էր ամբիոնը՝ դեպի արեւելք: Նա ուրախ հեռացավ, եւ հրաժեշտից առաջ ինձ ասաց. «Քաջալերվի՛ր, Հերմաս՛ս»:

ՏԵՍԻԼՔ ԵՐԿՐՈՐԴ

Հերմասի կանչը քարոզութեան, իր երեխաների ու բոլոր հավատացյալների ապաշխարութեան:

1. Երբ ես շրջում էի Կոլմ տանող ճանապարհով, մոտավորապես նույն ժամանակին, ինչպես անցյալ տարի: Զբոսանքի ժամանակ հիշեցի նախորդ տեսիլքի մասին, եւ Հոգին ինձ կրկին հափշտակեց ու տարավ այն նույն տեղը, ուր եւ անցյալ անգամ: Հասնելով այնտեղ, ես ծուներ իջա եւ սկսեցի աղոթել առ Աստված ու փառաբանել անունը Նրա, որ Նա ինձ արժանի արեց ու իմացրեց ինձ իմ առաջվա մեղքերը: Եվ երբ ես վեր

¹ Հնուց ի վեր, նաեւ քրիստոնեական շրջանում, երկար ժամանակ օգտագործվել է անընդհատ գրութեան ձևը, որտեղ բառերն իրարից տարանջատված չեն

ելա աղոթքից, տեսա իմ առաջ այն տարեց միանձնուհուն, որին հանդիպել էի անցյալ անգամ: Նա զբոսնում էր ու կարգում ինչ-որ մի գիրք: Եվ նա ասում է ինձ. «Կարո՞ղ ես հայտնել Աստծո ընտրյալներին»: Ես պատասխանեցի. «Տիրուհի, այդքան շատ բան ես անկարող եմ հիշել, սակայն տուր ինձ գիրքը, ու ես կարտագրեմ»: «Վերցրո՛ւ, -ասաց նա,-եւ վերադարձրու այն ինձ»: Վերցնելով այն, ես հովտում մի տեղ առանձնացա ու արտագրեցի տառ առ տառ, քանի որ ես չէի կարողանում միտքը պարզել¹ Եվ երբ ես ավարտեցի գրքի արտագրութունը, հանկարծ այն իմ ձեռքից վերցվեց, բայց ում կողմից՝ ես չտեսա:

2. Տասնհինգ օր անց, որի ժամանակ ես պահեցողութունով շատ աղոթում էի Աստծուն, ինձ հայտնվեց գրվածքի իմաստը: Գրված էր հետեւյալը. «Հերմաս՛ս, քո զավակները մեղանչել են Տիրոջ առաջ, անարգել նրան եւ մեծագույն անզգուշութեամբ դավաճանել են իրենց ծնողներին ու ծնողների դավաճանի համբավ ձեռք բերել: Դավաճանելով նրանց, նրանք չեն ուղղվել, այլ իրենց մեղքերին բարդել են անառակութուն ու անհոգ պղծութուններ, եւ այդպիսով լրացրել իրենց անօրենսութունների չափը: Սակայն հաղորդիր այս խոսքերը բոլոր զավակներին ու կնոջդ, որը քեզ համար պիտի քույր դառնա,¹ քանզի նա եւս չի գտնում իր լեզուն, որով մեղանչում է, բայց լսելով այս խոսքերը, նա կսանձի այն ու

1

ներում կգտնի այն բանից հետո, երբ հաղորդես նրան այս խոսքերը, որ Տերը պատվիրել է քեզ: Այնժամ թողություն կլինի թե՛ նրանց մեղքերին, որ նրանք գործել են առաջներում, եւ թե՛ մինչեւ օրս մեղք գործած բոլոր սրբերի մեղքերին², եթե ամբողջ սրտով ապաշխարեն ու իրենց սրտերից հեռացնեն կասկածները: Քանի որ Տերն իր փառքով երգվել է իր ընտրյալների համար³, որ եթե նրանցից մեկը այս կանխորոշված օրը⁴ եւս շարունակի մեղք գործել, փրկություն չի ստանա, որովհետեւ արդարների քավությունը վերջ ունի⁵ եւ բոլոր սրբերի համար որոշված են ապաշխարության օրերը, իսկ հեթանոսների համար ապաշխարություն կա մինչեւ վերջին օրը⁶: Ուստի, հայտնի եկեղեցու առաջնորդներին որ արդարությամբ ընթանան իրենց ուղիով, որպեսզի կարողանան մեծամեծ փառքով լիովին ստանալ խոստացվածները: Եվ դուք որ արդարություն եք գործում, կայուն եղե՛ք, երկմիտ մի՛ եղեք, որպեսզի ձեր փոխադրումը լինի սուրբ հրեշտակների հետ⁷: Երանելի եք դուք, որ կհամբերեք որովհետեւ պիտի կրեք գալիք մեծ հալածանքները ու պիտի չուրանաք ձեր կյանքը, քանզի Տերը իր Որդիով երգվել է, որ Տիրոջն ուրացողները կորստյան են մատնում իրենց կյանքը: Այս հատկապես վերաբերում է նրանց, ովքեր պիտի ուրանան առաջիկա օրերում, իսկ նրանց նկատմամբ, որ ուրացել են առաջներում, Նա իր մեծագույն գթասրտությամբ ողորմած է եղել»:

3. «Իսկ դու, Հերմաս, հիշաչար մի՛ եղիր քո զավակների անարդարությունների հանդեպ, եւ մի՛ լքիր քո քրոջը, այլ հոգ տար, որ նրանք մաքրվեն նախկին մեղքերից: Նրանք խելքի կգան ճշմարիտ խոսքից, եթե դու նրանց հանդեպ ոխ չպահես, քանզի ոխակալությունը մահ է բերում, իսկ ներումը՝ հավիտենական կյանք: Իսկ դու Հերմաս, այս աշխարհի շատ նեղություններ կրել ես քո ընտանիքի պատճառով, որովհետեւ դու ուշադրություն չես դարձրել, կարծես թե ամենեւին քեզ չեն վերաբերվել, եւ ընկղմվել քո սխալ ձեռնարկների մեջ: Բայց որ դու չես ու-

րացել կենդանի Աստծուն եւ քո պարզությունը ու մեծ ժուժկալությունը՝ քեզ կփրկեն, եթե հարատեւես դրանցում, եւ այս կփրկի բոլոր նրանց, ովքեր այս կերպ են գործում: Անմեղության ու պարզության մեջ ընթացողները ի զորու կլինեն ամեն չարի դեմ եւ կպահպանվեն հավիտենական կյանքի համար: Երանելի են արդարություն գործողները. նրանք հավետ չեն կորչի: Սակայն կասես՝ ահա վրա է հասնում մեծ հալածանքները: Եթե քեզ այդպես է թվում, ապա իմացի՛ր. Տերը մոտ է Իրեն դիմողներին, ինչպես գրված է Ելդադի եւ Մովդադի գրքում, որոնք մարգարեություն էին անում անապատում»:

4. Քնած ժամանակ եղբայրներ՛ր, մի գեղեցիկ պատանի երեւաց ինձ ասելով՝ «Ինչ ես կարծում, ո՞վ էր այն տարեց միանձնուհին, ումից ստացար գիրքը»: Ես ասացի.~«Սիրելիսն է»»: «Սխալվում ես, -ասում է, -նա Սիրելիսն չէ»: «Տե՛ր, ապա ո՞վ է նա»: Եվ նա ինձ ասաց. «Աստծո Եկեղեցին է նա»: Ես հարցրի նրան. «Բայց ինչո՞ւ է նա ծեր»: Նա ասաց. «Որովհետեւ նա արարված է ամեն բանից առաջ եւ երկիրն էլ ստեղծվել է նրա համար»: Այնուհետեւ ես մի տեսիլք տեսա իմ տանը: Եկավ այն ծեր միանձնուհին եւ հարցրեց ինձ, թե ես արդեն տվե՞լ եմ գիրքը Եկեղեցու առաջնորդին: Ես պատասխանեցի. «Դեռ ո՛չ»: Եվ նա ասաց. «Լավ ես արել, որովհետեւ ես մի քանի խոսք ունեմ ավելացնելու: Երբ ես կավարտեմ իմ բոլոր խոսքերը, այն ժամանակ քո միջոցով կհաղորդվեն բոլոր ընտրյալներին: Դրա համար դու կգրես երկու գիրք, եւ մեկը կուղարկես Կղեմասին, իսկ մյուսը՝ Գրափթայինք: Կղեմասը կուղարկի արտաքին քաղաքները, քանի որ այդ նրան է ընձեռնված, իսկ Գրափթան կհորդորի այրիներին ու որբերին: Իսկ դու այն կկարդաս այս քաղաքում՝ երեցների եւ Եկեղեցու առաջնորդի հետ»:

ՏԵՍԻԼՔ ԵՐՐՈՐԴ

Եկեղեցին պատկերող աշտարակի շինութիւնը:

1. Իսկ մի անգամ, եղբայրներ՛ր, ինձ հայտնվեց հետեւյալ տեսիլքը: Այն բանից հետո, երբ ես բազում անգամներ պահք էի պահել եւ աղաչել Աստծուն, որ Նա տար ինձ այն տարեց միանձնուհու միջոցով խոստացած հայտնութիւնը, այդ գիշեր հայտնվեց միանձնուհին եւ ասաց. «Քանի որ դու շատ ես խնդրում եւ ուզում ես ամեն բան իմանալ, ապա կգաս հովիտ ուզածդ տեղը, եւ մոտ վեցերորդ ժամին կհայտնվեմ քեզ եւ ցույց կտամ այն՝ ինչ որ քեզ պետք է տեսնել»: Ես հարցրի նրան. «Հովիտ ո՞ր մասը դամ»: Նա ասաց. «Որտեղ ուզում ես»: Եվ ես գեղատեսիլ ու առանձնացած մի տեղ ընտրեցի: Բայց մինչեւ կսկսեի խոսել ու հայտնել նրան տեղը, նա ասաց ինձ. «Կգամ, ուր որ ուզում ես»: Եվ այդպէս, եղբայրներ, ես եկա հովիտ, որոշեցի ժամը եւ գնացի այն տեղը, որը նախապէս ընտրել էի: Եվ տեսնում եմ մի նստարան, վրան վուշե բարձ դրված, իսկ բարձին փուված էր քթանե ծածկոց: Տեսնելով այս պատրաստութիւնները, այն դեպքում, երբ ոչ ոք չկար այդ տեղում, ես ապշեցի, մագերս բիզ բիզ կանգնեցին. եւ սարսափը ինձ պատեց այն բանից, որ ես մենակ էի: Սակայն ուշքի գալով եւ մտաբերելով Աստծո փառքը, ես քաջալերվեցի՝ եւ ծուներ դնելով՝ խոստովանեցի Աստծուն իմ մեղքերը, ինչպէս անցյալներում: Ահա եկավ տարեց միանձնուհին՝ վեց պատանիների հետ, որոնց մինչ այդ տեսել էի, եւ կանգնելով իմ ետեւում՝ լսում էր, թե ինչպէս եմ ես աղոթում ու մեղքերս խոստովանում Աստծուն: Եվ դիպչելով ինձ՝ նա ասաց. «Վե՛րջ տուր միայն քո մեղքերի համար աղոթելուն, աղոթիւր նաեւ ճշմարտութեան համար, որպէսզի դրանից բաժին ստանաս քո տան համար»: Նա ինձ տեղիցս բարձրացրեց, եւ բռնելով ձեռքիցս, տարավ նստարանի մոտ եւ այն պատանիներին ասաց. «Գնացե՛ք եւ կառուցե՛ք»: Պատանիների հեռանալուց հետո, երբ մենք մենակ մնացինք,

նա ասաց ինձ. «Նստի՛ր այստեղ» Ես ասացի նրան. «Տիրուհի, նախ թող երեցները նստեն»: «Ես քեզ ասում եմ, նստի՛ր», - ասաց նա:

Երբ ես ուզում էի նստել իր աջ կողմում, նա թույլ չտվեց, այլ ձեռքով նշան արեց որ ես նստեմ ձախ կողմում: Երբ ես մտածում էի քեզ մեջ ընկնելով վշտացա, որ նա թույլ չտվեց նստել աջ կողմում, նա ինձ ասաց. «Ինչո՞ւ ես վշտանում, Հերմաս: Աջակողմյան տեղը պատկանում է նրանց, ովքեր արդեն գոհացրել են Աստծուն եւ տառապել են Նրա անվան համար, քեզ դեռ շատ բան է պակաս, որպէսզի նստես նրանց հետ, բայց դու հարատեւիւր քո պարզութեան մեջ, ինչպէս այժմ ես անում եւ կնստես նրանց հետ, նույնպէս եւ շատ շատերը, որ կգործեն նրանց գործերը ու կկրեն նրանց կրածները»:

2. Ես ասում եմ նրան. «Տիրուհի, ես կցանկանայի իմանալ ի՞նչ են նրանք կրել»: «Լսի՛ր, - ասում է նա, - արյունարբու գազաններ, խարազան, գնդան, խաչեր՝ հանուն Նրա անվան: Դրա համար սրբութեան աջ կողմը նրանց է պատկանում եւ ամեն մեկին, ով կտառապի հանուն Աստծո անվան: Իսկ մնացածներին՝ ձախ կողմը: Դու շատ ես ուզում նստել աջ կողմում՝ նրանց հետ, սակայն դու շատ տկարութիւններ ունես: Մաքրվիր քո տկարութիւններից, եւ նմանապէս բոլոր աներկմիտները պետք է մինչ այն օրը մաքրվեն իրենց թուլութիւններից: Այս ասելուց հետո նա ուզում էր հեռանալ, բայց ես նրա ոտքերը ընկա եւ հանուն Տիրոջ խնդրեցի, որ ցույց տա խոստացված տեսիլքը: Եվ նա կրկին բռնելով իմ ձեռքից, վեր հանեց ու նստեցրեց նստարանի ձախ կողմում եւ, բարձրացնելով ինչ որ փայլուն գավազան ասաց ինձ. «Տեսնո՞ւմ ես այս մեծ աշխատանքը»: «Ոչինչ չեմ տեսնում, Տիրուհի՛» - ասում եմ նրան: «Մի՞թե քո առջեւ չես տեսնում այն մեծ աշտարակը, որը կառուցվում է ջրերի վրա՝ քառակուսի քարերից»: Իսկապէս, կառուցվում էր քառակուսի մի աշտարակ այն վեց պատանիների կողմից, որ եկել էին նրա հետ: Հազարավոր ուրիշ այրեր քարեր էին բերում: Ոմանք քարերը հանում էին

խորքից, մյուսները՝ գետնի տակից եւ փոխանցում էին այն վեց պատանիներին, նրանք էլ ընդունում էին: Քարերը որոնք հանվում էին խորքից, անմիջապես տեղադրվում էին շինություն մեջ, քանի որ նրանք հարթ էին եւ լավ էին հարմարվում մյուս քարերին, եւ այնքան քիփ էին նստում մեկը մյուսի վրա, որ անհնար էր նկատել նրանց միացման տեղերը: Ուստի՝ թվում էր, թե աշտարակը կերտված է մի քարից: Իսկ մյուս քարերը, որ բերվում էին գետնից, ոմանք մի կողմ էին դրվում, մյուսները տեղադրվում շինություն մեջ, իսկ ոմանց փշուր եւ փշուր էին անում եւ նետում աշտարակից շատ հեռու: Արդ, շատ քարեր թափված էին աշտարակի շուրջը եւ չէին օգտագործվում շինություն համար, քանի որ սրանցից որը ողորկ էր, որը ճեղքերով, իսկ որն էլ գունաթափ ու կլոր, եւ պիտանի չէին շինություն համար: Եվ ես տեսա, թե ինչպես մյուս քարերը, որոնք նետվում էին աշտարակից հեռու, ընկնում էին ճանապարհի վրա եւ այնտեղ չմնալով, ճանապարհից դուրս էին գլորվում. ոմանք անապատ տեղ, ոմանք ընկնում էին կրակի մեջ ու այրվում, ոմանք էլ գլորվում էին ջրի եզրը, բայց չէին կարողանում ջուրն ընկնել, թեեւ ջանում էին գլորվել եւ մեջը ընկնել:

3. Այս ինձ ցույց տալուց հետո, ծեր միանձնուհին ուզում էր հեռանալ: Ես ասում եմ նրան. «Տիրուհի՛, ի՞նչ օգուտ ինձ տեսնել ու չիմանալ ի՞նչ է նշանակում այդ»: Նա պատասխանում է ինձ. «Դու հետաքրքրասեր մարդ ես եթե ուզում ես իմանալ շինություն իմաստը»: «Այո՛, տիրուհի՛, ասում եմ ես, որպեսզի հաղորդեմ եղբայրներին, եւ նրանք ուրախանան ու այդ լսելով փառավորեն Տիրոջը»: Եվ նա ասում է. «Շատերը պիտի լսեն, եւ լսելով ոմանք կուրախանան, իսկ ոմանք կողբան: Սակայն վերջիններս էլ եթե լսելով ասպաշխարեն, նույնպես կուրախանան: Արդ՝ այժմ լսիր աշտարակի բացատրությունը. ես ամեն բան կհայտնեմ քեզ, եւ այլեւս ինձ չանհանգստացնես հայտնություններ խնդրելով, որովհետեւ այդ հայտնությունները սահման ունեն, որովհետեւ ավարտ-

վել են: Իսկ դու չես դադարում հայտնություններ պահանջելուց, որովհետեւ համառ ես: «Եվ այսպես, կառուցվող աշտարակը, որ տեսնում ես, ես եմ՝ Եկեղեցին, որը քեզ երեւացել է ինչպես այժմ, այնպես էլ առաջ: Հարցրու աշտարակի մասին, ինչ որ ուզում ես, եւ ես կհայտնեմ քեզ, որ դու ցնձաս սրբերի հետ»: Ես ասում եմ նրան. «Տիրուհի՛, եթե դու ինձ մի անգամ արժանի ես համարել հայտնելու ամեն բան, հայտնի՛ր»: Նա ասում է ինձ. «Ինչ որ հարկավոր է քեզ հայտնել, կհայտնվի, միայն թե սիրտդ Աստծո հետ լինի, չերկմտես ինչ էլ որ տեսնես»: Ես հարցրի նրան. «Տիրուհի, ինչո՞ւ է աշտարակը կառուցված ջրերի վրա»: Նա պատասխանում է. «Ես առաջ էլ էի ասում, որ դու հետաքրքրասեր ես եւ ամեն ինչ մանրակրկտորեն քննում ես, ահավասիկ փնտրելով կգտնես ճշմարտությունը: Դե, լսի՛ր, թե ինչու է աշտարակը կառուցվում ջրերի վրա, քանի որ ձեր կյանքը փրկվել է ու պիտի փրկվի ջրի միջոցով: Իսկ աշտարակը հիմնվել է Ամենակարող ու մեծափառ Անվան խոսքի միջոցով եւ կանգուն է Տիրոջ աներեւույթ կարողությամբ»:

4. Ես, ի պատասխան ասում եմ նրան. «Մեծ ու հրաշալի գործ է Տիրուհի. իսկ ովքե՞ր են այն վեց պատանիները, որ կառուցում են»: «Նրանք Աստծո առաջնաստեղծ հրեշտակներն են, որոնց հանձնել է Տերը ողջ Իր արարածներին, որպեսզի բազմացնեն ու բարեկարգեն եւ կառավարեն իր արարածներին»: Իսկ ովքե՞ր են մյուսները, որ քարեր են բերում»: «Սրանք էլ են Աստծո սուրբ հրեշտակներ, սակայն առաջինները բարձր են հետիններից եւ սրանցից: Երբ կավարտվի աշտարակի շինությունը, սրանք՝ բոլորը միասին աշտարակի շուրջը կցնձան ու կփառավորեն Տիրոջը, որ ավարտեց աշտարակի շինությունը»: Ես հարցրի նրան. «Տիրուհի, ես կուզենայի իմանալ, որոնք են քարերի տարբերություններն ու իմաստը»: Եվ նա ինձ պատասխանեց. «Մի՞թե դու մյուսներից ավելի լավն ես, որ այդ հայտնվի քեզ: Մյուսները բարձր ու լավ են քեզնից, որոնց հարկ էր հայտնել այս տեսիլքները: Սակայն, որպեսզի փառավոր-

վի Աստծո անունը, քեզ դրանք հայտնել են եւ էլի պիտի հայտնվեն՝ կասկածամիտները, թերահավատների համար, որոնք իրենց սրտերում խորհում են, թե կլինի՞ր այդ, թե՞ ոչ: Ասա նրանց, որ այդ ամենը ճշմարիտ է եւ որ ոչ մի սուտ բան չկա, եւ ամեն բան հաստատ ու ամուր հիմնավորված է»:

5. Արդ, հիմա լսիր շինության մեջ օգտագործվող քարերի մասին: Քառակուսի ու սպիտակ քարերը, որոնք իրար հետ լավ են հարմարվում՝ առաքյալներն են, եպիսկոպոսներն են վարդապետներն ու սարկավազներն են, որոնք ընթացել են Աստծո սուրբ ուսման մեջ, հսկել են եւ ուսուցանել. եւ սրբորեն ու անարատորեն ծառայել Աստծո ընտրյալներին: Ինչպես հանգուցյալները, նույնպես էլ մինչ այժմ ողջերը: Եվ քանի որ նրանք միշտ համերաշխ ու միաբան են եղել, խաղաղություն են ունեցել միմյանց միջեւ, դրա համար էլ աշտարակի շինության մեջ եւս լավ են իրար միանում իրենց կցակապերով: Իսկ խորքից հանած եւ շինության մեջ դրված քարերը, որոնք կցակապերով են հարմարվում մնացած քարերին, որոնք արդեն մեռել են տառապելով Տիրոջ անվան համար. արդեն շինության մեջ մտածը նրանք են»:

«Տիրուհի, ես ուզում եմ իմանալ այն մյուս քարերի նշանակությունը, որոնք դուրս բերվեցին հողից»: Նա ասաց. «Նրանք, որ առանց մշակվելու դրվում են աշտարակի հիմքում, այն մարդիկ են որոնց Աստված հավանել է այն բանի համար, որ ուղիղ են մնացել Աստծո առաջ եւ կատարել են Նրա պատվիրանները: Իսկ նրանք, որ բերվում ու տեղադրվում են աշտարակի շինության մեջ, նորադարձներն ու հավատարիմներն են: Նրանք Հրեշտակների կողմից համոզվել են, որ բարություն գործեն, եւ դրա համար նրանց մեջ չարություն չկա»: «Իսկ ովքե՞ր են այն քարերը, որ մի կողմ էին դրվում ու զիջվում էին աշտարակի մոտ»: Նա ասաց. «Այդ նրանք են, որ մեղք են գործել, բայց ցանկանում են ապաշխարել, դրա համար էլ նրանք նետվել են աշտարակից ոչ հեռու եւ պի-

տանի կլինեն, եթե ապաշխարեն: Ուստի, ապաշխարել ցանկացողները հավատով հաստատուն կլինեն, եթե միայն ապաշխարեն այժմ, քանի դեռ կառուցվում է աշտարակը: Որովհետեւ, երբ ավարտվի շինությունը, նրանք արդեն տեղ չեն ունենա, ուր կկարողանային տեղավորվել, այլ մերժված լինելով, միայն ընկած կլինեն աշտարակի մոտ:

6. «Ուզո՞ւմ ես իմանալ, թե ովքեր են այն քարերը, որոնք փշուր և փշուր արվեցին ու նետվեցին աշտարակից հեռու»: «Ուզում եմ, տիրուհի՛», -ասում եմ ես: «Նրանք, (ըստ էության), անօրենություն զավակներ են, որոնք կեղծավորությամբ են հավատացել, եւ չեն հեռացել ամեն տեսակ ամբարշտություններից: Դրա համար էլ նրանք փրկություն չունեն, քանի որ շինության համար պիտանի չեն իրենց անօրենությունների պատճառով: Սրանք փշուր և փշուր են արվել ու հեռու են նետվել Տիրոջ բարկության պատճառով, այն բանի համար, որ անարգել են իրեն: Իսկ մյուսները, որ դու տեսար, մեծ քանակությամբ դիզված ու շինարարության մեջ չօգտագործվող քարերից, անողորկները իրականում նրանք են, որ ճանաչել են ճշմարտությունը, բայց չմնացին դրա մեջ, հեռացել են եւ սրբերի հետո շփման մեջ չեն գտնվում, դրա համար պիտանի չեն: Ճեղքերով քարերը իրականում նրանք են, որոնք իրենց սրտերում թշնամություն ունեն միմյանց հանդեպ, խաղաղություն, համերաշխություն չունեն, միավորվելիս՝ նրանք հաշտ են, սակայն երբ իրարից բաժանվում են, չարությունը մնում է իրենց սրտերում: Այդ այն ճեղքերն են, որ ունեն քարերը: Իսկ կարճեցված քարերը նրանք են, որոնք թեեւ հավատացել են, եկել, սակայն դեռ շատ անարդարություններ ունեն. դրա համար էլ կարճ են ու ոչ ամբողջական: «Տիրուհի՛ իսկ ովքե՞ր են սպիտակ ու կլոր քարերը, որ չեն մտնում աշտարակի շինության մեջ»: Նա ինձ պատասխանեց. «Մինչեւ ե՞րբ ես դու մնալու այդքան անմիտ ամեն ինչի մասին հարցնում ես, բայց ոչինչ չես հասկանում: Այդ նրանք են, որոնք հավատք ունեն, բայց եւ ունեն այս աշխարհի հարստությունները, եւ

երբ կսկսվեն հալածանքները, նրանք իրենց հարստության ու շահի համար կուրանան Աստծուն»: Ես դրա համար ասում եմ նրան. «Իսկ նրանք ե՞րբ հաճո կլինեն Տիրոջը»: «Երբ հարստությունը, որ մխիթարում է նրանց, կկտրվի եւ կհեռացվի նրանցից, այն ժամանակ նրանք պիտանի կդառնան շինության համար: Քանի որ, եթե կտր քարը չհատվի եւ նրանից չհեռացվի ինչ որ բան, չի կարող քառակուսի լինել. այդպես էլ այս աշխարհի հարուստները, եթե չհատվի չհեռացվի նրանց հարստությունները, չեն կարող հաճո լինել Տիրոջը: Ամենից առաջ այդ պետք է իմանաս ինքդ քո փորձից, երբ դու հարուստ էիր՝ օգտակար չէիր, իսկ այժմ օգտակար ես ու պիտանի կյանքի համար, եւ դու ինքդ էլ այդ քարերի թվում էիր»:

7. «Մյուս քարերը, որոնց տեսար, նետվում էին աշտարակից հեռու եւ գլորվում էին ճանապարհի վրա, ու ճանապարհից էլ գլորվում էին անապատ տեղեր, նրանք են, որ թեեւ դարձի են եկել, սակայն իրենց երկմտության պատճառով թողել են ճշմարիտ ուղին, կարծելով, թե կարող են գտնել ավելի լավ ճանապարհ: Բայց նրանք մոլորված են ու թշվառություն են քաղում, թափառելով անապատի ճանապարհներով: Իսկ այն քարերը, որ ընկնում էին կրակի մեջ ու այրվում, նրանք են, որոնք հավիտյան հեռացել են Աստծուց, եւ իրենց կատարած հանցավոր ցանկությունների պատճառով, մտքներով չի էլ անցնում ապաշխարեն»: «Իսկ ո՞ւմ են պատկերում այն քարերը, որ ընկնում էին ջրերի մոտ, բայց չէին կարողանում գլորվել ջուրը»: «Այդ նրանք են, որ լսել են խոսքը օ եւ ուզում են մկրտվել, բայց հիշելով ճշմարտության սրբությունը, խուսափում են ու նորից քայլում են իրենց չար ցանկություններով»: Այդպիսով, նա ավարտեց աշտարակի բացատրությունը: Բայց ես տակավին համառելով, հարցրեցի նրան, թե՝ «ապաշխարություն կա՞ այն քարերի համար, որոնք դեն են նետվել ու աշտարակի շինության համար պիտանի չեն եղել եւ արդյոք տեղ կունենա՞ն նրանք այս աշտարակում, թե՞

ոչ»: Նա պատասխանեց. «Նրանց համար ապաշխարություն հնարավորություն կա, բայց այս աշտարակում տեղ ունենալ չեն կարող: Նրանք կտեղադրվեն ուրիշ, ավելի ստորին տեղում, այն էլ այն ժամանակ, երբ կտառապեն, եւ կլրանան նրանց մեղքերի օրերը: Եվ այն բանի համար, որ ընդունել են ճշմարիտ խոսքը՝ կտեղափոխվեն: Եվ այն դեպքում նրանք կազատվեն իրենց պատիժներից, եթե սրտերում հիշեն իրենց հանցավոր գործերը, որ կատարել են իրենք եւ ապաշխարեն: Եթե նրանք չսթափվեն, իրենց սրտերի համառության պատճառով չեն փրկվի:

8. Երբ ես դադարեցի նրան այս ամենի մասին հարցնելուց, նա ինձ ասաց. «Կցանկանայի՞ր այլ բաներ տեսնել»: Եվ քանի որ շատ էի ուզում տեսնել, ուրախությունս արտահայտվեց դեմքիս վրա: Նայելով ինձ, նա ժպտաց ու ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես այն յոթ կանանց, աշտարակի շուրջը»: «Տեսնում եմ, Տիրուհի», -ասում եմ ես: «Այս աշտարակը, -ասում է նա, -Տիրոջ հրամանով, նրանց միջոցով է պահվում: Իսկ արդ, լսիր նրանց գործունեությունների մասին: Նրանցից առաջինը, որն այն պահում է ձեռքերով, անվանվում է Հավատ: Նրա միջնորդությամբ փրկվում են Աստծո ընտրյալները: Մյուսը որ գոտեւորված է եւ առնական է գործում՝ կոչվում է Պահեցողություն. նա Հավատքի դուստրն է: Եվ ով որ հետեւի նրան, երանելի կլինի իր կյանքում, քանի որ, եթե զսպի իրեն ամեն մի չար ցանկություններից, ապա հավիտնական կյանք կժառանգի»: «Տիրուհի, իսկ ովքե՞ր են մյուս հինգը», -ասում եմ ես: «Ամեն մեկը մյուսի դուստրն է: Մեկը անվանվում է Պարզություն, մյուսը՝ Անմեղություն, երրորդը՝ Համեստություն, չորրորդը՝ Գիտություն, հինգերորդը՝ Սեր: Ուստի, երբ դու կկատարես նրանց մոր գործերը, կկարողանաս եւ մյուսները պահել»: «Տիրուհի, կուզենայի իմանալ, թե նրանցից յուրաքանչյուրը ի՞նչ ուժ ունի»:

«Լսի՛ր, -ասում է նա, -նրանք հավասարազոր են եւ կապված են իրար հետ ու հետեւում են մեկը մյուսին՝ ըստ իրենց ծննդյան հաջորդա-

կանոնություն: Հավատքից ծնվում է պահեցողությունը, պահեցողությունը՝ նից՝ պարզությունը, պարզությունից՝ անմեղությունը, անմեղությունից՝ համեստությունը, համեստությունից՝ գիտությունը, գիտությունից՝ սերը: Նրանց գործերն ողջախոհ են, առաքինի ու սուրբ, ու ով որ կծառայի նրանց եւ ի գորու կլինի կատարելու նրանց գործերը, նա աշտարակում, Աստծո սրբերի հետ, հանգրվան կունենա»: Ես նրան հարցրի ժամանակի մասին. «Արդյո՞ք ավարտին չի հասել այն»: Եվ նա բարձրաձայն բացականչեց. «Անմիտ մարդ, մի՞թե դու չես տեսնում, որ աշտարակը տակավին շարունակվում է կառուցվել: Երբ կավարտվի աշտարակի շինությունը, այն ժամանակ էլ վերջը կլինի. եւ այն շուտով կավարտվի: Ինձանից այլեւս ոչինչ չհարցնես: Այս հիշեցումը եւ ձեր սրտերի նորոգումը, բավական են քեզ ու բոլոր սրբերի համար: Սակայն միայն քեզ համար չէ այս բացահայտված, այլ՝ որ դու այս ամենը հաղորդես բոլորին: Եվ այսպես, Հերմաս, երեք օրվա ընթացքում դու պետք է հասկանաս հետեւյալ խոսքերը, որ պիտի ասեմ քեզ, որպեսզի հայտնես ի լուր սրբերի ականջներին, որ այն լսելով ու կատարելով, նրանք մաքրվեն իրենց անօրենություններից. եւ դու ինքդ էլ նրանց հետ»:

9. «Ինձ լսե՛ք, գավակներս, ես Տիրոջ ողորմությունը մեծացրել եմ ձեզ անսահման պարզություն, անմեղության ու առաքինության մեջ: Եվ այդ ճշմարտությունը թափեցի ձեր վրա, որպեսզի դուք արդարանաք եւ մաքրվեք ամեն անօրենությունից ու անարդարությունից, բայց դուք չեք ուզում հրաժարվել ձեր անարդարություններից: Եվ արդ, ինձ լսեցե՛ք. միմյանց հետ խաղաղություն ունեցե՛ք, հսկեցե՛ք ուշադիր մեկը մյուսին. փոխարդաճաբար սատարեք միմյանց եւ Աստծո ստեղծածներից մեն և մենակ մի՛ օգտվեք, այլ առատաձեռն բաժանեք նրանց, ովքեր կարիքի մեջ են: Ոմանք առատ կերակուրներից իրենց մարմիններին տկարություն են պատճառում եւ հյուծում են այն: Իսկ սնունդ չունեցողների մարմինները նույնպես հյուծվում են այն պատճառով, որ չունեն բավարար սնունդ.

եւ մեռնում են նրանց մարմինները: Նման անժուժկալությունը վնասակար է ձեզ, որ ունեք եւ չեք կիսվում կարիքավորների հետ: Մտածե՛ք վերահաս դատաստանի մասին: Դուք, որ մյուսներից առավել եք հարստություն, փնտրե՛ք եւ գտե՛ք կարիքավորներին, քանի դեռ աշտարակի շինությունը չի ավարտվել: Քանի որ հետո, երբ ավարտվի աշտարակը, թե՛ եւ կցանկանաք բարեգործություն անել, բայց այլեւս հնարավորություն չեք գտնի:

Այսպիսով, դո՛ւք, որ հպարտանում եք ձեր հարստություններով, տեսե՛ք, որ կարիքից տառապողները չհառաչեն. այլապես նրանց հառաչը կհասնի Տիրոջը, եւ դուք ձեր գանձերով աշտարակի դռներից դուրս կհանվենք: Ասում եմ այժմ, ձեզ՝ Եկեղեցու ղեկավարներիդ, որ նախագահում եք, չարագործների նման մի եղեք: Չարագործները գոնե իրենց թույնը կրում են սրվակներում, իսկ դուք ձեր դեղերն ու թույնը կրում եք ձեր սրտերում. եւ չեք ցանկանում մաքրել ձեր սրտերը ու մաքուր սրտերով միավորվել համախոհությանը, որպիսզի ողորմություն գտնեք Մեծ Թագավորից: Զավակներս, տեսե՛ք, որ այդպիսի երկպառակությունները ձեզ չզրկեն կյանքից: Ինչպե՞ս եք դուք ցանկանում ուսուցանել Աստծո ընտրյալներին, երբ ինքներդ եք անուս: Ուստի, ուսուցանե՛ք միմյանց եւ միաբան եղեք, որպեսզի ես կարողանամ ուրախությունը կանգնել ձեր Հոր առջեւ, եւ հաշվետու լինել Աստծո մոտ բոլորիդ համար»:

10. Երբ նա վերջացրեց ինձ հետ խոսելը, այն վեց պատանիները, որ կառուցում էին, եկան եւ նրան տարան աշտարակից ներս, իսկ մյուս չորսը վերցրին նստարանը եւ այն նույնպես տարան աշտարակից ներս: Սրանց դեմքերը ես չտեսա, որովհետեւ շրջված էին մյուս կողմը: Երբ նա հեռանում էր, ես խնդրեցի նրան բացատրել ինձ այն երեք կերպարանքների խորհուրդը, որոնցով նա երեւացել էր ինձ: Բայց նա ասաց. «Այդ մասին դու պետք է ուրիշին հարցնես, որ բացատրի քեզ»: Իսկ նա եղբայրներ, երեւացել է ինձ անցյալ տարվա առաջին տեսիլքում, շատ ծեր էր եւ ամբիոնում նս-

տած: Երկրորդ տեսիլքում նրա դեմքը երիտասարդ էր, իսկ մարմինն ու մազերը՝ ծեր. եւ նա ինձ հետ զրուցում էր կանգնած, եւ ավելի զվարթ էր, քան առաջ: Իսկ երրորդ տեսիլքում նա ամբողջովին երիտասարդ էր ու գեղեցկադեմ, եւ միայն մազերն էին ծեր: Նա լիովին ուրախ էր եւ նստած էր նստարանին: Այս մասին մտածելիս ես շատ էի վշտանում, մինչեւ որ ստացա հետեւյալ Հայտնությունը: Գիշերվա երազում ես տեսա այն միանձնուհուն, եւ նա ինձ ասաց. «Ամեն մի աղոթք խոնարհություն կարիք ունի. դրա համար ծոմ պահիր եւ Տիրոջ կատանաս խնդրվածքդ»: Այսպիսով, ես մի օր ծոմ պահեցի, եւ նույն գիշեր ինձ Հայտնվեց մի երիտասարդ ու ասաց. «Ի՞նչ ես այդքան հաճախ Հայտնություն խնդրում քո աղոթքներում: Տե՛ս, որ շատը ցանկանալով, չվնասես մարմինդ: Այսքան Հայտնություններն էլ բավական են քեզ: Կարողանա՞ս արդյոք, քո տեսածներից ավելի մեծ Հայտնություններ տեսնել»: Ես պատասխանեցի նրան. «Տե՛ր, ես միայն մի բան եմ խնդրում, որ ինձ տրվի միանձնուհու երեք կերպերի ամբողջական բացատրությունը»: Նա ասաց ինձ. «Մինչեւ երբ եք այսքան անհասկացող լինելու: Ձեր կասկածներն են ձեզ անհասկացող դարձնում, որովհետեւ առ Աստված ուղղված սրտեր չունեք»: Ես պատասխանեցի նրան. «Քեզանից այդ մասին մենք ավելի ստույգ կիմանանք»:

11. «Լսի՛ր, -ասում է նա, -կերպարանքների վերաբերյալ, որոնց մասին խնդրում ես: Ինչո՞ւ միանձնուհին առաջին տեսիլքում քեզ երեւաց ծերացած ու ամբիոնին նստած: Որովհետեւ ձեր հոգին ծերացած է ու թուլացած, եւ այլեւս ուժ չունի ձեր մեղքերից ու սրտերի երկմտանքներից: Քանզի ինչպես ծերերը, որ ուժերի վերականգման հույս չունեն, մահում հանգստանալուց բացի, ուրիշ ոչինչ չեն ցանկանում, այդպես էլ դուք՝ ծանրաբեռնված այս աշխարհի զբաղմունքներով, ընկել եք անհոգության մեջ եւ ձեր հույսերը կապված չեն Տիրոջ հետ, ձեր մտքերը զառամել են, եւ դուք ծերացել եք ձեր վշտերից»: «Տե՛ր, ես ցանկանում եմ իմանալ, թե ինչո՞ւ էր նա նստած ամբիոնին»: «Որովհետեւ, -պատաս-

խանեց նա, -ամեն ուժասպառ նստում է նստարանին իր տկարություն պատճառով, որպեսզի նրա թուլացած մարմինը նեցուկ ունենա: Ահա քեզ առաջին տեսիլքի խորհուրդը»:

12. «Երկրորդ տեսիլքում դու նրան տեսար ոտքի վրա կանգնած, երիտասարդացած դեմքով եւ առավել զվարթ, քան առաջ, սակայն ծերացած մարմնով ու մազերով: Լսիր այս առակը», ասում է նա: «Եթե մի մարդ խիստ ծերանա եւ հուսահատվի տկարության ու աղքատության պատճառով, բացի կյանքի իր վերջին օրվանից ուրիշ ոչ մի բան չի սպասում: Բայց հանկարծ նրան ժառանգություն է թողնվում: Լսելով այդ մասին, նա վեր է ցատկում եւ զվարթանալով լցվում է ուժով, եւ այլեւս չի պառկում, այլ ոտքի է ելնում ու նախկին գործերից կոտրված նրա հոգին կրկին նորոգվում է: Եվ նա այլեւս չի նստում, այլ գործում է խիզախորեն: Այդպես էլ եղավ եւ ձեզ հետ, երբ դուք լսեցիք Հայտնություն մասին, որն Աստված Հայտնեց ձեզ: Տերը ձեզ զթաց եւ նորոգեց ձեր հոգիները. եւ մի կողմ դրեցիք ձեր տկարությունները, լցվեցիք ուժով ու զորացաք Հավատքով. եւ Տերը, տեսնելով ձեր գործությունը ուրախացավ: Դրա համար Նա ձեզ ցույց տվեց աշտարակի շինությունը, եւ ուրիշ բաներ էլ ցույց կտա, եթե ամբողջ սրտով խաղաղություն ունենաք միմյանց հետ»:

13. «Երրորդ տեսիլքում դու նրան տեսար որ դեռ առավել երիտասարդ էր, գեղեցիկ ու զվարթ, եւ նրա դեմքը պայծառ էր: Ինչպես, երբ մի սգավորի մոտ բարի ավետաբեր է գալիս, նա իսկույն մոռանում է իր նախկին վիշտը եւ ուրիշ ոչ մի բանի մասին չի մտածում, բացի իր ստացած բարի լուրից, նա սրտապնդվում է, ու նրա հոգին ստացված ուրախությունից նորոգվում է: Ծիշտ այդպես, իմանալով այսքան բարի բաներ, դուք նույնպես ձեր հոգիներին նորոգություն ստացաք: Իսկ այն, որ դու նրան տեսար նստարանին նստած, հաստատուն վիճակ է նշանակում, քանի որ նստարանը չորս ոտք ունի եւ կայուն է կանգնած, ինչպես

աշխարհն էլ է պահպանվում չորս տարերքներով: Ուստի եւ նրանք, որ լիովին ու ամբողջ սրտով կապաշխարեն՝ նորից կերիտասարդանան, կհաստատվեն եւ կմնան: Այժմ դու ունես հայտնություն լրիվ բացատրությունը: Այլեւս ոչինչ չհարցնես հայտնություն վերաբերյալ, իսկ եթե որեւէ բան պետք լինի, քեզ կհայտնվի»:

ՏԵՍԻԼՔ ՉՈՐՈՐԴ

Քրիստոնյաների գալիք հալածանքների մասին:

1. Չորրորդ տեսիլքը, որ տեսա, եղբայրներ, նախորդից քսան օր անց, գալիք հալածանքների կերպարն էր: Ես գնում էի Կամպանյան ճանապարհի մերձակա դաշտով: Մեծ ճանապարհից մինչեւ դաշտը մոտ տասը ստադիա էր եւ այս տեղով ճանապարհ հազվագյուտ էր լինում: Միայնակ զբոսնելով, ես աղերսում էի Տիրոջը, որ Նա հաստատի այն հայտնություններն ու տեսիլքները, որ ավել էր իր սուրբ Եկեղեցու միջոցով, որ զորացնի ինձ եւ ապաշխարություն շնորհի իր բոլոր ծառաներին, որոնք գայթակղվել են, որպեսզի փառավորվի Նրա մեծ ու պատվական անունը, որ ինձ արժանի է համարել ցույց տալ իր հրաշքները: Եվ այն ժամանակ, երբ ես փառաբանություն ու գոհություն էի մատուցում Նրան. ասես մի ձայն ինձ պատասխանեց. «Չերկմտե՛ս, Հերմաս»: Ես սկսեցի ինքս ինձ մտածել ու ասել. «Ինչո՞ւ երկմտեմ, երբ այսքան զորացած եմ Աստծո կողմից եւ հրաշալի գործեր եմ տեսել»: Ես մի փոքր առաջ անցա ու տեսա եղբայրներ, մինչեւ երկինք բարձրացող փոշի, եւ ասում եմ ինքս ինձ. «Մի՞թե անասուններ են անցնում ու փոշի բարձրացնում»: այն ինձանից մոտ մեկ ստադիա հեռավորություն վրա էր: Քանի որ փոշու ամպը ավելի ու ավելի էր թանձրանում, ես սկսեցի կարծել, թե այն ինչ որ գերբնական բան է: Հետո արեւը մի փոքր դուրս եկավ, եւ ես տեսա կետածկան նման մի հսկա հրեշի. նրա երախից հրե մորեխներ էին դուրս գալիս: Այդ գազանը մոտ հարյուր ֆուտ երկարություն ունեւ, իսկ

գլուխը նման էր կավե անոթի: Եվ սկսեցի լաց լինել ու թախանձել Տիրոջը, որ փրկի ինձ դրանից: Հետո հիշեցի այն խոսքերը, որ լսել էի՝ «Չերկմտե՛ս, Հերմաս»: Եվ այսպես, եղբայրներ լցվելով առ Աստված հավատքով ու հիշելով Նրա կողմից ինձ տրված զարմանալի գործերը, ես անվախորեն գնացի դեպի գազանը: Իսկ գազանը մոնչալով այնպիսի թափով էր մոտենում, որ հարձակման դեպքում կարող էր քաղաք ավերել: Ես մոտեցա նրան, եւ այդքան հսկա գազանը փովեց գետնին ու բացի լեզվից, ոչինչ չէր ցույց տալիս. եւ ամբողջ այդ ընթացքում, երբ ես անցնում էի նրա մոտով, նա չչարժվեց: Այդ գազանը իր գլխի վրա չորս գույն ունեւ՝ սեւ, հետո՝ կարմիր կամ արնագույն, հետո՝ սպիտակ, եւ վերջապես՝ սպիտակ:

2. Այնուհետեւ, երբ ես անցա գազանի կողքով եւ մոտ երեսուն ֆուտ հեռացա, ինձ հանդիպեց զուգված մի կույս, ասես դուրս եկած ամուսնական առագաստից՝ ճերմակ հողաթափերով, մինչեւ ճակատը ծածկված ճերմակ զգեստներով, իսկ քղամիզը ծածկոց էր նրա համար, եւ ճերմակ էին նրա մազերը: Նախկին տեսիլքներից ես գլխի ընկա, որ այդ կեղեցիկն է, եւ ուրախացա: Նա ողջունեց ինձ. «Ողջունեց քեզ, մա՛րդ»: Եվ ես նրան ողջունելով պատասխանեցի. «Ողջունե՛ք Տիրուհի»: Ի պատասխան նա ասում է ինձ. «Քեզ ոչինչ չհանդիպե՞ց, մա՛րդ»: Ես ասում եմ նրան. «Տիրուհի, ինձ մի այնպիսի գազան հանդիպեց, որը կարող էր երկրներ ոչնչացնել, սակայն Աստծո զորությունը եւ Նրա մեծագույն ողորմությունը ես փրկվեցի դրանից»: «Դու լավ ես փրկվել, - ասում է նա, - որովհետեւ ապավինել ես Տիրոջը եւ սիրտդ բացել Նրա առջեւ, հավատալով որ ուրիշ ոչ մի բանի միջոցով չէս կարող փրկվել, բացի Նրա մեծ ու փառավոր Անունից: Դրա համար Տերն ուղարկեց գազանների վրա կարգված իր Հրեշտակին, որի անունն է Հետրին. եւ նա փակեց նրա երախը, որ քեզ չխժուխ: Մեծ փորձանքից դու խուսափեցիր հավատքիդ շնորհիվ. քանի որ

* Ստեղծագործ, կազմակերպող ուժ՝ գորություն (թարգմանչի ծանոթագրությունը):

գազանի տեսքից չերկմտեցիր: Ուրեմն, գնա՛ եւ ի լուր Աստծո ընտրյալներին հայտնիր Նրա ամենամեծ գործերը եւ ասա նրանց, որ այս գազանը վերահաս մեծ հալածանքների նախատիպարն է: Ուստի, եթե պատրաստվեք եւ Տիրոջ առջեւ ամբողջ սրտով ապաշխարեք, կարող էք դրանից փրկվել, եթե ձեր սիրտը լինի մաքուր ու անարատ, եւ ձեր կյանքի մնացած օրերում անխոտոր ծառայեք Աստծուն: Ձեր հոգսերը թողեք Տիրոջը եւ Նա կբժշկի դրանք: Դուք՝ երկմիտներդ, հավատացե՛ք Աստծուն, որ Նա ամենագոր է: Նա կարող է ձեզնից Իր բարկությունը հեռացնել եւ՝ խարազան ուղարկել երկմիտների վրա: Վա՛յ նրանց, որ կլսեն այս խոսքերն ու կարհամարհեն. լավ կլինե՞ր նրանց, եթե անգամ ծնված չլինեինք անգամ»:

3. Ես նրան հարցրեցի այն չորս գույների մասին, որ գազանն ուներ իր գլխին: Եվ նա պատասխանեց ինձ. «Դու կրկին հետաքրքրվում ես հարցնելով նման բաների մասին»: «Այո, Տիրուհի՛, -ասացի ես, -բացատրիր դրանց իմաստը»: «Լսի՛ր, -ասում է նա, -սեւ գույնը խորհրդանշում է աշխարհը, ուր ապրում եք դուք, հրե արնագույնը՝ որ այս աշխարհը պիտի կործանվի կրակի ու արյան միջոցով, իսկ ոսկեգույն մասը՝ դուք եք, որ փախչում եք այս աշխարհից: Քանզի, ինչպես ոսկին կրակով է փորձվում եւ դառնում պիտանի, այդպես էլ փորձվում եք եւ դուք, որ ապրում եք նրանց մեջ: Նրանք, որ հաստատուն կմնան ու կփորձվեն դրանցով. կմաքրվեն: Եվ ինչպես ոսկին է թողնում իր անմաքրությունը, այնպես էլ դուք կթողնեք ձեր բոլոր հոգսերն ու վշտերը, կմաքրվեք եւ պիտանի կլինեք աշտարակի շինության համար: Սպիտակ մասը՝ գալիք դարն է, երբ պիտի ապրեն Աստծո ընտրյալները, որովհետեւ անարատ ու մաքուր պիտի լինեն նրանք, ովքեր Աստծո կողմից ընտրված են հավիտենական կյանքի համար: Այսպիսով, մի՛ դադարիր սրբերի ականջներին այս ասելուց: Արդ, դուք ունեք գալիք փորձությունների խորհրդանիշը: Եթե ուզեք, այն ոչինչ կլինի ձեզ համար: Հիշեցե՛ք ձեզ պատվիրածները:

Այս ասելով նա հեռացավ, եւ ես չտեսա թե նա ուր գնաց, երբ աղմուկ բարձրացավ ու ես սարսափած շրջվեցի, կարծելով թե այն գազանն է մոտենում:

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏՎԻՐԱՆՆԵՐ
ՆԱԽԱԲԱՆ

Երբ ես տանն աղոթում էի եւ նստած էի մահճին, ներս մտավ պատկառելի տեսքով մի մարդ՝ հովվի հագուստով, սպիտակ թիկնոցով, ուսին պայուսակ եւ ձեռքին գավազան: Նա ինձ ողջունեց, ես նույնպես պատասխանեցի նրան ողջունով: Նա իսկույն նստեց կողքիս եւ ասաց. «Ես ուղարկված եմ սրբազնագույն հրեշտակի կողմից, որպեսզի կյանքիդ մնացած օրերում բնակվեմ քեզ հետ»: Ինձ թվաց, թե նա գայթակղեցնում է ինձ, եւ ասացի նրան. «Իսկ ո՞վ ես դու: Քանի որ ես ճանաչում եմ նրան, ում որ հանձնարարված եմ»: Նա ասում է ինձ. «Ձե՞ս ճանաչում ինձ»: «Ո՛չ, -ասում եմ ես»: «Ես, -ասում է նա, -հենց այն հովիվն եմ, որին դու հանձնարարված ես»: Այն ընթացքում, քանի դեռ նա խոսում էր, նրա կերպարանքը փոխվեց, եւ ես ճանաչեցի, որ այդ նա է, որին հանձնարարված եմ ես: Այն ժամ ես շփոթվեցի, վախն ինձ պատեց, ու ես ճմլվում էի այն մտատանջությունից, որ այդքան խորամանկաբար ու անխոհեմաբար պատասխանեցի: Նա ասում է ինձ. «Մի՛ ամաչիր, այլ զորացիր իմ պատվիրաններով, որ պիտի տամ քեզ: Քանի որ ես ուղարկված եմ, -ասում է նա, -քեզ վերստին ցույց տալու համար այն ամենը, որ տեսել ես առաջվանից, հատկապես այն, ինչ օգտակար է ձեզ: Նախ եւ առաջ գրի առ իմ պատվիրաններն ու առակաները, որպեսզի ժամանակ առ ժամանակ ընթերցես այն, եւ առավել կարող լինես պահելու դրանք»: Այդ պատճառով, պատվիրաններն ու առակաները գրի առա այնպես, ինչպես նա ինձ հրամայեց: Եթե դրանք լսելով, դուք պահեք եւ վարվեք ըստ դրանց ու մաքուր սրտով կատարեք, ապա Տիրոջից կստանաք այն, ինչ

որ Նա ձեզ խոստացել է: Իսկ եթե դրանք լսելով չապաշխարեք, այլ դառնաք ձեր մեղքերին, Աստծուց դրա հակառակը կստանաք: Այս ամենը ինձ պատվիրեց գրել այն հովիվը՝ ապաշխարության հրեշտակը:

**ՊԱՏՎԻՐԱՆ ԱԽԱՋԻՆ
ՄԻԱԿ ԱՍՏԾՈՒ ՀԱՆԴԵՊ ՀԱՎԱՏՔԻ ՄԱՍԻՆ:**

Նախ եւ առաջ հավատա, որ Աստված մեկ է, ամեն ինչ արարողն ու ավարտողը, ամեն բան անգոյությունից գոյության բերողը: Նա կրում է ամեն բան, Ինքը լինելով համապարփակ, օ ինքնապարփակ, եւ չի կարող լինել ո՛չ խոսքով բացատրելի, ո՛չ մտքը հասանելի: Եվ այսպես, հավատա՛ Նրան եւ վախեցի՛ր Նրանից, ու վախենալով ժուժկալություն պահիր: Պահպանիր այս, եւ քեզնից կվանես ամեն տեսակի ցանկասիրություն ու ամբարիշտություն, եւ կզգեստավորվես բոլոր առաքինություններով ու ճշմարտությամբ, եւ կբնակվես Աստծո հետ, եթե պահես այս պատվիրանը:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Այն մասին, որ պետք է խուսափել չարախոսությունից եւ պարզամտությամբ ողորմություն կատարել:

Հովիվն ասաց ինձ. «Ունեցիր պարզություն ու եղիր անչար, ինչպես երեխան, որն անտեղյակ է մարդկանց կյանքը կործանող չարությանը: Նախ եւ առաջ, ոչ մեկի մասին չար մի՛ խոսիր, եւ մի՛ սիրիր լսելով չար բան է խոսում: Իսկ եթե լսես՝ չարախոսի մեղքին մասնակից կլինես եւ հավատալով կնմանվես նրան, որովհետեւ հավատացել ես քո եղբոր դեմ չարախոսողին: Կործանարար չարախոսությունը՝ դա անհանգիստ չար ոգի է, որը երբեք խաղաղ չի մնում, այլ միշտ բնակվում է

անհաշտության մեջ: Հեռու պահիր քեզ նրանից եւ խաղաղություն ունեցիր քո եղբոր հետ: Զգեստավորվիր պարկեշտությամբ, բարեվայելչությամբ ուր չկա ոչ մի անարգ բան, այլ ամեն ինչ հարթ է ու հաճելի: Բարություն արա,՝ եւ քո ջանքերի պտուղներից, որ շնորհում է քեզ Աստված՝ պարզամտությամբ բաժանիր կարիքավորներին, փոքր ինչ անգամ չտարակուսելով, թե ում ես տալիս: Տո՛ւր բոլորին, որովհետեւ Աստված ուզում է, որ Իր պարգևներից բոլորին էլ հասնի: Վերցնողները իրենք հաշվետու կլինեն Աստծու առջեւ, թե ինչո՞ւ եւ ինչի՞ համար են վերցրել: Կարիքից դրդված վերցնողները չեն դատապարտվի, իսկ աղքատ ձեւացողները՝ կենթարկվեն դատաստանի: Իսկ տվողը մեղավոր չի լինի, որովհետեւ նա կատարել է Աստծու տված ծառայությունը առանց խտրության՝ ում տալ, կամ ում չտալ: Եվ այսպես, պահի՛ր այս պատվիրանը, ինչպես ես քեզ ասացի, որպեսզի քո եւ քո տան ապաշխարությունը պարզությամբ լինի, եւ քո սիրտը մաքուր ու անարատ լինի Աստծո առջեւ:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

Այն մասին, որ պետք է խոստափել ստույգությանից:

Նաեւ ասաց ինձ նա. «Սիրիւր ճշմարտութիւնը, եւ թող քո շուրթերից միշտ ճշմարտութիւն դուրս գա, որպէսզի հոգին, որ Աստուած բնակեցրել է այդ մարմնի մեջ, բոլոր մարդկանց առջեւ ճշմարիտ գտնվի, որպէսզի փառավորվի Տերը, որը քեզ հոգի է տվել, քանզի Աստուած ճշմարիտ է ամեն խոսքի մեջ, եւ ոչ մի ստույգուն չկա Նրա մեջ: Եվ նրանք, որ ստում են, դրանով ուրանում են Տիրոջը եւ չեն վերադարձնում Նրան կանխավճարը, որ ստացել են. իսկ նրանք ստացել են անսուտն հոգի: Եթե նրանք վերադարձնում են ստույգամբ, դրանով անարգում են Տիրոջ պատվիրանը եւ դառնում հափշտակողներ: Այս լսելով՝ ես դառնորեն լաց եղա: Տեսնելով իմ ողբը՝ Նա ասաց ինձ. «Ինչո՞ւ ես լալիս»: Եվ ես ասացի «Տե՛ր, որովհետեւ ես չգիտեմ, թե կարո՞ղ եմ արդո՞ք փրկվել»: Ինչո՞ւ, ասաց նա: Եվ ես ասացի. «Տե՛ր, որովհետեւ իմ կյանքում երբեք ճշմարիտ խոսք չեմ ասել, այլ միշտ նենգորեն եմ խոսել եւ այն ճշմարտութեան տեղ եմ մատուցել, ու ոչ մեկը չի ընդիմացել ինձ, որովհետեւ վստահել են իմ խոսքին: Այլեւս ես ինչպէս կարող եմ ապրել.ք երբ այսպիսի բաներ եմ գործել»: «Դու լավ ու ճշմարիտ ես դատողութիւն անում, քանի որ քեզ, որպէս Աստծո ծառայի, հարկավոր էր ճշմարտութեամբ ընթանալ ու չզուգակցել կեղծավոր խիղճը ճշմարտութեան հոգու հետ եւ չանարգել Աստծո ճշմարիտ ու Սուրբ Հոգին»: «Տե՛ր, ես երբեք ավելի լավ ու հստակ բան չէի լսել, քան այս խոսքերը», ասացի ես: Եվ նա ասաց. «Արդ, լսո՞ւմ ես հիմա, պահիր դրանք եւ աշխատիր, որպէսզի այն սուտ խոսքերը, որ ասել ես ի շահ գործերիդ, դառնան ճշմարտիտ քո հետագա խոսքերից, եթե նրանք ճշմարտութեամբ դուրս գան քո շուրթերից: Քանի որ նրանք եւս կարող են ճշմարիտ դառնալ, եթե այսուհետեւ միայն ճշմարտութիւն խոսես, ու եթե պահես ճշմարտութիւնը, կարող ես քեզ համար կյանք ստանալ: Եվ ամեն ոք, ով կլսի այս պատվիրանը, կկատարի այն ու հեռու կմնա ստից՝

կապրի Աստծո հետ»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ԶՈՐՐՈՐԴ

Ողջախոհութեանիս եւ ամուսնալուծութեան մասին:

«Պատվիրում եմ քեզ,-ասում է հովիվը,-պահպանել ողջախոհութիւն եւ թող սրտումդ մտածմունքներ չսփռվի ուրիշի կնոջ, կամ շնութեան, կամ նման այլ գործի մասին, քանի որ այդ անողը մեծ մեղք է գործում: Այլ անընդհատ հիշիր Աստծուն եւ երբեք մեղք չես գործի: Որովհետեւ, եթե այսպիսի չար միտք ծագի քո սրտում՝ մեծ մեղք գործած կլինես, եւ ով այսպիսի հանցավոր արարք է գործում՝ իրեն մահական է դատապարտում: Դրա համար, տե՛ս, հեռու մնա այդպիսի մտքերից, որովհետեւ որտեղ ողջախոհութիւնն է բնակվում, այնտեղ՝ արդար մարդու սրտում, չպետք է չար միտք ծագի»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, թույլ տուր ինձ հարցնեմ»: «Խոսի՛ր»,-ասաց նա: «Տե՛ր,-ասացի ես,-եթե մեկը կին ունենա եւ նրան բռնի պոռնկութեան մեջ, ապա ամուսինը նրա հետ ապրելով մե՞ղք է գործում»: Եվ նա ինձ ասաց. «Քանի դեռ նա անտեղյակ է նրա մեղքից, ամուսինը մեղք չի գործում, եթե ապրում է նրա հետ: Իսկ եթե ամուսինը իմանա նրա մեղքի մասին, եւ կինը չապաշխարի ու շարունակի մնալ իր շնութեան մեջ, ամուսինը նրա հետ ապրելով մեղք կգործի եւ կդառնա պոռնկութեան մասնակից»: «Ի՞նչ անել,-ասացի ես,-եթե կինը մնա իր արատի մեջ»: Եվ նա ասաց. «Թող ամուսինը արձակի նրան, իսկ ինքը մնա միայնակ: Իսկ եթե արձակելով կնոջը ուրիշին կին առնի, ինքն էլ շնութիւն արած կլինի»: «Իսկ ի՞նչ կլինի, Տե՛ր,-ասում եմ,-եթե արձակված կինը ապաշխարի եւ ցանկանա իր ամուսնու մոտ վերադառնալ. պե՞տք է ընդունի ամուսինը, թե՞ ոչ»: Եվ նա ինձ ասաց. «Եթե նրա ամուսինը չի ընդունում, նա մեղք է գործում եւ մեծագոյն մեղք է բարդում իր վրա: Հարկ է ընդունել մեղսագործութիւն, որն ապաշխարում է, բայց ոչ բազմիցս. քանզի Աստծո ծառայների

Համար ապաշխարությունը միայն մեկն է: Ուստի՝ Հանուն զղջման, ամուսինը իր կնոջը արձակելով չպետք է ուրիշին առնի: Այսպիսի վարքագիծը վերաբերում է Հավասարապես ինչպես ամուսնուն, այնպես էլ կնոջը: Սակայն շնանալը միայն մարմինը պղծելը չէ. շնություն է անում նաեւ նա, ով անում է այն, ինչ Հատուկ է Հեթանոսներին: Եվ եթե մեկը ընթանում է այսպիսի գործերով եւ չի ապաշխարում, դու Հեռու մնա նրանից, եթե ոչ՝ ինքդ էլ նրա մեղքերին բաժնեկից կդառնաս: Ուստի, ձեզ պատվիրվում է մնալ միայնակիս, ինչպես ամուսինը, այնպես էլ կինը, քանի որ միայն այդ դեպքում կարող է ապաշխարություն լինել: Սակայն ես առիթ չեմ տալիս, որ այսպես արվիչ, այլ թո՛ղ այլեւս մեղք չգործի նա, ով մեղք է գործել: Իսկ ինչ վերաբերում է նրա նախկին մեղքերին, ապա կա Աստված, որը կարող է թողություն շնորհել, քանի որ Նա իշխանություն ունի բոլորի վրա»:

2. Ես կրկին Հարցրի նրան. «Քանզի Տերն ինձ արժանացրել է այն բանին, որ դու միշտ ապրես ինձ Հետ, թույլ տուր ինձ մի քանի խոսք եւս ասել, որովհետեւ ես շատ անմիտ եմ, եւ սիրտս մթազնել է իմ առաջվա գործերից. Հասկացրու ինձ, քանի որ ես բացարձակապես ոչինչ չեմ Հասկանում»:

Եվ նա, ի պատասխան ինձ, ասաց. «Ես ապաշխարության Հսկիչ եմ նշանակված եւ բոլոր ապաշխարողներին գիտակցություն եմ տալիս: Եվ Հենց նույն ապաշխարությունը, ի՞նչ ես կարծում, խորը գիտակցությունը չէ՞: Զղջացող մեղսագործը գիտակցել է, որ ինքը մեղք է գործել Տիրոջ առաջ. նա Հիշում է իր սրտում կատարած գործերը եւ զղջալով այլեւս մեղք չի գործում, այլ միայն բարի գործեր է անում եւ խոնարհեցնում իր Հոգին ու Հարչարում նրան այն բանի Համար, որ այն մեղսագործել է: Արդ, տեսնո՞ւմ ես, որ ապաշխարությունը դա խորը գիտակցությունն է»:

Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, Հենց դրա Համար եմ ես քեզնից մանրամասնորեն Հարցնում ամեն բանի մասին եւ ուզում եմ իմանալ, թե մեղավորիս ի՞նչ է Հարկավոր անել, որպեսզի կյանք ունենամ, որով-

հետեւ մեղքերն իմ բազում են ու բազմազան»:

«Դու կապրես,-ասաց նա,-եթե պահես իմ պատվիրանները եւ ընթանաս նրանցով. եւ ամեն ոք, որ կլսի ու կկատարի այս պատվիրանները, կապրի Աստծո Հետ»:

3. Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, որոշ ուսուցիչներից լսել եմ, որ Հկա այլ ապաշխարություն, բացի նրանից, որ ջուրն ենք ընկղմվումձ եւ մեր նախկին մեղքերի թողություն ենք ստանում»:

«Ճշմարիտ ես դու լսել,-ասում է նա: Որովհետեւ մեղքերի թողություն ստացողը այլեւս չպետք է մեղք գործի, այլ պետք է ապրի սրբությամբ: Ուստի, քանի որ դու Հարցնում ես ամեն բանի մասին, ես քեզ այդ ամենը կբացատրեմ, մոլորության առիթ չտալով նրանց, որ այսուհետեւ պիտի դարձի գան, կամ նոր են Հավատքի դարձել առ Տեր: Նրանք, որ նոր են Հավատացել, կամ այսուհետեւ պիտի Հավատան՝ չունեն մեղքերի ապաշխարություն, այլ ունեն միայն նախկին մեղքերի թողություն: Իսկ նրանց Համար, որ կանչված են մինչեւ այս օրերը, Տերն է սահմանել ապաշխարություն, որովհետեւ Նա լինելով սրտեր քննող կանխագետ, գիտեր մարդկանց տկարությունը եւ սատանայի մեծ Հարությանը, ինչով նա պետք է վնասեր Աստծո ծառաներին ու նենգանար նրանց Հանդեպ: Ուստի, ողորմած Տերը զթաց իր արարածներին եւ կարգեց ապաշխարություն, որի իշխանությունն էլ ինձ է տրված: Արդ, ասում եմ քեզ, որ այս մեծ ու սուրբ կոչից Հետո, եթե մեկը, լինելով սատանայի կողմից գայթակղված մեղք գործի՝ ապաշխարության մեկ Հնարավորություն ունի: Իսկ, եթե Հաճախակի մեղք գործի եւ ապաշխարի՝ այդպիսի մարդուն այն օգուտ չի տա, որովհետեւ նա դժվարությամբ կապրի ի Տեր»:

Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, ես նորոգվեցի, երբ այդ մասին այդքան մանրամասնորեն լսեցի: Քանի որ գիտեմ, որ կփրկվեմ, եթե այլեւս ոչինչ չբարդեմ իմ մեղքերին»:

«Կփրկվես,-ասաց նա,-եւ բոլոր նրանք, ովքեր այդպես կանեն»:

4. Ես նորից Հարցրի նրան. «Տե՛ր, քանի որ դու Համբերատար

լսում ես ինձ, բացատրիր ահա թե ինչ»։ «Խոսի՛ր», -ասաց նա։ «Եթե կիր-
նը կամ ամուսինը մեռնի, -ասում եմ ես, -եւ նրանցից մեկը ամուսնանա,
արդյոք մեղք գործած կլինի՞ ամուսնացողը»։ «Մեղք գործած չի լի-
նի, -ասում է նա, -սակայն, եթե մնա միայնակ՝ ինքն իրեն, ապա մեծ
փառք ձեռք կբերի Տիրոջ մոտ։ Ուստի, պահպանիր սրբություն, ողջախո-
հություն, եւ կապրես Աստծո հետ։ Ինչ որ ասում եմ քեզ, եւ պիտի հե-
տո ասեմ, կատարի՛ր հենց այս օրվանից, քանի որ դու վատահաված ես
ինձ, ու ես բնակվում եմ քո տանը. եւ քո նախկին մեղքերին էլ թողու-
թյուն կլինի, եթե պահես իմ պատվիրանները. ու բոլոր նրանք, որ կպա-
հեն այս պատվիրանները եւ կքայլեն սրբությամբ՝ թողություն կստա-
նան»։

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ
Վշտի եւ համբերության մասին։

1. «Եղի՛ր մեծահոգի եւ համբերող, -ասաց հովիվը, -եւ կիշխես բո-
լոր չար գործերի վրա, եւ կգործես ամենայն արդարություն։ Եթե լինես
մեծահոգի, քո մեջ բնակվող Սուրբ Հոգին կլինի մաքուր ու չի մթափնի
որեւէ չար ոգուց, այլ բերկրությամբ կնդարձակվի, եւ անոթի հետ միա-
սին որտեղ բնակվում է՝ ցնծությամբ կծառայի Տիրոջը։ Իսկ եթե որեւէ
բարկություն գա վրադ, քո մեջ բնակվող Սուրբ Հոգին իսկույն կնեղվի
ու կջանա հեռանալ, որովհետեւ այն ճնշվում է չար ոգուց եւ հնարավո-
րություն չի ունենում ծառայելու Տիրոջը՝ ինչպես որ ուզում է, որովհե-
տեւ բարկությունը վիրավորում է Նրան, որովհետեւ Տերը բնակվում է
համբերատարության մեջ, իսկ չար ոգին՝ բարկության։ Դրա համար, երբ
այս երկու հոգիները միասին են բնակվում, շատ վատ է լինում այն մար-
դու համար, ում մեջ նրանք բնակվում են։ Ինչպես, եթե մեկը վերցնի մի
քիչ օշինդր եւ դնի մեղրով լի ամանի մեջ, չի՞ վնասվի արդյոք ամբողջ
մեղրը։ Եվ այդքան մեղրը կփչանա օշինդրի աննշան քանակությունից,

կկորցնի քաղցրությունը եւ տհաճ կլինի իր տիրոջը, որովհետեւ ամբողջ
մեղրը կդառնանա ու գործածության համար անպիտան կլինի։ Բայց, եթե
մեղրի մեջ օշինդր չէրվի, այն կլինի քաղցրահամ ու պիտանի իր տիրոջ
համար։ Տեսնո՞ւմ ես, որ մեծահոգությունը մեղրից էլ քաղցր է, եւ այն
հաճելի է Աստծուն ու Տերը բնակվում է նրա մեջ։ Իսկ բարկությունը
դառն է ու անպետք։ Ուստի, եթե մեծահոգությանը խառնվի բարկու-
թյուն, Հոգին խռովվում է ու նրա աղոթքը հաճելի չէ Աստծուն»։ Եվ ես
ասացի նրան. «Տե՛ր, ես կուզենայի իմանալ բարկության գործողության
մասին, որպեսզի ինձ հետ պահեմ դրանից»։ «Ահա՛ թե ինչ, -ասում է
նա, -եթե դու եւ քո ընտանիքը ձեզ հեռու չպահեք նրանից՝ ապա կկորց-
նեք փրկության ողջ հույսը։ Բայց պահպանիր քեզ բարկությունից, քա-
նի որ ես քեզ հետ եմ, եւ նրանից հեռու կմնան բոլոր նրանք, ովքեր ամ-
բողջ սրտով կապաշխարեն, քանզի ես նրանց հետ կլինեմ ու կպահպա-
նեմ նրանց։ Բոլոր այդպիսիները սրբազան Հրեշտակի կողմից ընդուն-
վում են արդարների դասը»։

2. «Արդ, -ասում է նա, -հիմա լսիր բարկության ներգործության
մասին. թե որքան վնասակար է այն, եւ ինչպես է իր գործողությամբ կոր-
ծանում Աստծո ծառաներին ու նրանց շեղում ճշմարտությունից։ Այն չի
կարող վնասել նրանց, որոնք լցված են հավատքով, որովհետեւ նրանց
հետ է Աստծո գործությունը, այլ գայթակղեցնում է կասկածամիտներին ու
հավատք չունեցողներին։ Երբ ինչքան շատ նման մարդկանց գտնում է
հանգիստ վիճակում, սողոսկում է նրանց սրտերը, եւ կինը, կամ ամուսի-
նը, առանց առիթի, գժտվում են իրար հետ, որեւէ կենցաղային հարցի,
կամ կերակուրի, կամ սին խոսքի, կամ որեւէ բարեկամի, կամ պարտքի,
կամ էլ նման մանրուքների պատճառով։ Այս բոլորը անմտություն է,
փոչ ու անվայել Աստծո ծառաներին։ Իսկ մեծահոգությունը կայուն է ու
վեհ, ունի հաստատուն ուժ, եւ բարգավաճում է մեծ ընդարձակության
մեջ՝ բերկրությամբ, զվարթությամբ եւ անհոգությամբ, ամենայն ժամ փա-
ռաբանում է Տիրոջը. օտար ամեն դառնությանը, եւ մշտապես խաղաղ է

ու հեզ: Իսկ բարկութիւնը անխելամիտ է, սին ու թեթեւամիտ: Անխելամտութիւնից ծնվում է դառնութիւն, դառնութիւնից՝ գոգովածութիւն, գոգովածութիւնից՝ բարկութիւն, բարկութիւնից՝ ցասում: Այդքան չարիքներից առաջացած ցասումը մեծ ու անբուժելի մեղք է: Եվ երբ այս բոլորը գտնվում է մի անոթի մեջ, որտեղ բնակվում է Սուրբ Հոգին, ապա անոթը չի կարողանում սրանց տեղավորել իր մեջ, եւ փոթորկվում է: Ուստի հեզ Հոգին չի կարողանում ապրել չար ոգու հետ եւ հեռանում է այդպիսի մարդուց եւ ապաստան է փնտրում հեզութեան ու լուռութեան մեջ: Իսկ երբ Նա հեռանում է այն մարդուց, ում մեջ որ բնակվում էր, եւ այդ մարդը դառնում է օտար Սուրբ Հոգուն, լցվում է չար ոգիներով, ու դառնում է կույր բարի մտքերի հանդեպ: Այսպես է պատահում բոլոր ցասկոտների հետ: Ուստի, հեռո՛ւ մնա բարկութիւնից եւ լցվիր մեծահոգութեամբ, ու ընդդիմացիր բոլոր տեսակի դառնութիւններին. եւ կգտնվես Աստծուն հաճելի մաքրութեան ու սրբութեան մեջ: Արդ, տե՛ս, որ երբեք է չարհամարհես այս պատվիրանը, որովհետեւ, եթե պահես այն, կարող կլինես կատարելու եւ մյուս պատվիրանները, որ պիտի քեզ տամ: Դրա համար, այժմ հաստատվիր այս պատվիրաններով, որ ապրես Աստծո հետ. ու բոլոր նրանք, որ կընթանան ըստ դրանց՝ նույնպես կապրեն Աստծո հետ»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Մարդու հետ գտնվող երկու ոգիների մասին, եւ նրանց ներշնչումների մասին:

1. «Առաջին պատվիրանում ես հրամայեցի քեզ՝ պահպանել հավատք. երկյուզածութիւն եւ պահեցողութիւն», -ասաց Նա: «Այո, Տե՛ր», -ասացի ես, «Իսկ այժմ, -ասաց Նա, -եւ ուզում եմ քեզ ցույց տալ այդ առաքելութիւնների գորութիւնը, որպեսզի իմանաս, թե դրանցից յուրաքանչյուրը ինչպիսի կարողութիւն ու ներգործութիւն ունի: Սրանց ներգործութիւնը երկակի է, որոնք երեւում են արդարութեան եւ անարդարութեան մեջ: Դու հավատա արդարութեանը, իսկ անարդարու-

թեանը՝ փոքր-ինչ անգամ չհավատաս, որովհետեւ արդարութեան ճանապարհը ուղիղ է, իսկ անարդարութեանը՝ ծուռ ու մուռ: Բայց դու ընթացիր ուղիղ ճանապարհով, իսկ ծուռումուռը՝ թող: Ծուռ ու մուռ ճանապարհը անհարթ է, լի գայթաքարերով, ժայռոտ է ու փշոտ, եւ կործանման է տանում նրանց, ովքեր ընթանում են այդտեղով: Իսկ նրանք, ովքեր գնում են ուղիղ ճանապարհով ընթանում են հավասար եւ առանց խոչընդոտների, որովհետեւ այն ոչ ժայռոտ է եւ ոչ էլ փշոտ: Ուստի, տեսնո՞ւմ ես որ ավելի լավ է ընթանալ այս ուղիով»: Ես ասացի. «Տե՛ր, ինձ դուր է գալիս այդ ճանապարհի ընթացքը»: «Եվ դու կընթանաս, -ասում է Նա, -նմանապես եւ ամեն ոք, որ ողջ սրտով դարձի կգա առ Աստված»:

2. «Այժմ, լսիր հավատքի մասին, -ասում է Նա: -Երկու հրեշտակներ կան մարդու հետ. մեկը բարի, մյուսը՝ չար»: Ես հարցրի նրան. «Տե՛ր, ես ինչպե՞ս կարող եմ տարբերել նրանց գործերը, երբ երկու հրեշտակներն էլ բնակվում են ինձ հետ»: «Լսի՛ր եւ հասկացի՛ր, -ասում է Նա: Բարի հրեշտակը լուսկյաց է ու համեստ, հեզ ու խաղաղ: Ուստի, երբ Նա մտնի քո սիրտը, քեզ անընդհատ կներշնչի արդարութիւն, ողջախոհութիւն, մաքրութիւն, սիրալիութիւն, ներողամտութիւն, սեր եւ բարեպաշտութիւն: Լսի՛ր եւ չար հրեշտակի գործերի մասին: Նախ եւ առաջ՝ այն չարակամ է, ցասկոտ ու անխոհեմ, նրա գործերը չար են եւ այլասերում են Աստծո ծառաներին: Ուստի, երբ Նա սողոսկի քո սիրտը, նրա գործերից հասկացիր, որ դա չար հրեշտակն է»: «Տե՛ր, ինչպե՞ս ճանաչեմ նրան», -ասացի ես: «Լսի՛ր, -ասում է Նա, -երբ վրադ բարկութիւն կամ վրդովմունք գա, իմացի՛ր, որ Նա քո մեջ է: Նաեւ, երբ սրտումդ կծագի բազում գործերի, զանազան ու ճոխ կերակուրների եւ խմիչքների, ուրիշների կանանց նկատմամբ ցանկութիւն, ու գոռոզութիւն, պարծենկոտութիւն, ամբարտաւանութիւն, եւ այլ նման բաներ, իմացի՛ր, որ չար հրեշտակը քեզ հետ է: Ուստի, ճանաչելով նրա գործերը,

Հեռացի՛ր նրանից, եւ մի՛ հավատա նրան, որովհետեւ նրա գործերը չար են ու ոչ հատուկ Աստծո ծառաներին: Այսպէս են այս, եւ մյուս հրեշտակի գործերը: Գիտակցիր դրանք, հավատա՛ բարի հրեշտակին, եւ Հեռու մնա չար հրեշտակից, որովհետեւ ամեն գործում նրա ներշնչանքը չար է: Ինչպէս՝ եթե մեկը հավատացյալ է, եւ նրա սիրտը սողոսկել են չար հրեշտակի ցանկութիւններ, այդ տղամարդը, կամ կինը, անպայմանորեն մեղք կգործեն: Եվ նորից, եթե տղամարդ կամ կին չար մարդիկ լինեն, եւ իրենց սրտում բարի հրեշտակի գործերը խորհեն, նրանք անպայմանորեն որեւէ բարի գործ կանեն: Ուստի, տեսնո՞ւմ ես, լավ է բարի հրեշտակին հետեւելը: Եթե միշտ ենթարկվես նրան եւ կատարես նրա գործերը՝ կապրես Աստծո հետ. նմանապես նրանք, որ կհետեւեն նրա գործերին՝ կապրեն Աստծո հետ»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՅՈԹԵՐՈՐԴ

Այն մասին, որ պետք է Աստծուց վախենալ, իսկ սատանայից՝ ոչ:

«Վախեցի՛ր Աստծուց,-ասում է Հովիվը,-եւ կատարի՛ր Նրա պատվիրանները. որովհետեւ պահելով Աստծո պատվիրանները, ամեն գործում հաստատուն կլինես եւ ամեն կատարած գործդ գերազանց կլինի: Վախենալով Աստծուց, ամեն բան լավ կանես: Ահա այն վախը, որով պետք է երկյուղես, որպեսզի փրկվես: Իսկ սատանայից մի՛ վախեցիր, քանզի վախենալով Աստծուց՝ կիշխես սատանայի վրա, որովհետեւ այն ոչ մի ուժ չունի: Իսկ ով անգոր է, նրանից պետք չէ վախենալ: Նրանից է պետք վախենալ, ով գերազանց գորութիւն ունի: Քանզի գորութիւն ունեցող ամեն ոք վախ է ներշնչում, իսկ ով անգոր է, բոլորի կողմից արհամարհվում է: Սակայն, սատանայի գործերից վախեցի՛ր, որովհետեւ նրանք չար են, վախենալով Աստծուց, չես կատարի սատանայի գործերը. այլ Հեռու կմնաս նրանից: Ուստի, վախը երկակի է: Եթե ուզենաս չարիք գործել՝ վախեցիր Աստծուց եւ այն չես անի. նմանապես, եթե ուզենաս

բարիք գործել, վախեցիր Աստծուց եւ դու կանես այն: Իսկպպես մեծ է Աստծո երկյուղը՝ զորավոր ու փառավոր: Արդ վախեցիր Աստծուց եւ կյանք կունենաս: Եվ բոլոր նրանք, ովքեր կվախենան Նրանից եւ պահելով Նրա պատվիրանները՝ կապրեն Աստծո հետ, Իսկ ովքեր չեն պահում Նրա պատվիրանները՝ այդպիսիների մեջ կյանք չկա»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Չարից Հեռու մնալու եւ բարին գործելու մասին:

«Ես ասացի քեզ,-ասում է Հովիվը,-որ Աստծո ստեղծածները երկակի են. երկակի է նաեւ պահեցողութիւնը: Ուրեմն, որոշ բաներից պետք է հետ պահել, իսկ որոշ բաներից՝ ոչ»: «Տե՛ր, բացատրիր ինձ, թե ինչի՞ց է պետք հետ պահել, եւ ինչից՝ ոչ»: «Լսի՛ր,-ասում է նա,-Հեռու մնա չարից եւ մի գործիր այն, իսկ բարուց քեզ հետ մի պահիր, այլ կատարիր այն: Որովհետեւ, եթե բարուց հետ պահես եւ այն չգործես, մեծ մեղք գործած կլինես: Արդ՝ պահիր քեզ ամենայն չարից ու գործիր ամենայն բարիք»: «Չարի ինչպիսի՞ տեսակներ կան, որոնցից պետք է Հեռու մնալ»-ասում եմ ես:

«Լսի՛ր,-ասում է նա,-պոռնկութիւնից, հարբեցողութիւնից եւ չափից դուրս շատ խնջուքներից, կերակուրների ավելորդութիւնից, ճոխութիւնից ու փառամոլութիւնից, խաբեութիւնից եւ զրպարտութիւնից, շողոքորթութիւնից, քենախնդրութիւնից ու որեւէ մեկի պատիւն անարգելուց: Այս են չար գործերը, որոնցից Աստծո ծառային պարտ է խուսափել: Ով իրեն չի զսպում սրանցից, նա չի կարող ապրել Աստծո հետ: Արդ՝ լսի՛ր սրանց հաջորդող գործերի մասին»: «Տե՛ր, մի՛թե դեռ էլի շատ գործեր կան»,-ասում եմ: «Արդարեւ՝ դեռ շատ կան, որոնցից պետք է խուսափի Աստծո ծառան: Դրանք են՝ գողութիւնն ու թալանը, սուտ վկայութիւնը, ուրիշինը ունենալու ցանկութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, եւ դրա նման այլ բաներ: Արդյոք չար չե՞ս հա-

մարում այս ամենը. քանզի սրանք չարիքներ են: Աստծո ծառան պետք է իրեն հեռու պահի դրանցից: Արդ՝ դու եւս քեզ հետ պահիր այս բաներից, որպեսզի ապրես Աստծո հետ եւ լինես նրանց հետ, ովքեր պահել են իրենց չար գործերից: Ահա թե ինչից դու պետք է քեզ հետ պահես: Իսկ թե ինչից չպետք է քեզ զսպես՝ լսի՛ր: Բարուց մի՛ խուսափիր, այլ գործիր այն: Լսի՛ր, -ասում է, -բարի գործերի մասին, որ պետք է գործել փրկվելու համար: Դրանցից առաջնայիններն են՝ հավատքը, Աստծո երկյուղածությունը, սերը, միաբանությունը, արդարությունը, ճշմարտությունը, համբերությունը. որոնցից ավելի լավ բան չկա մարդկային կյանքում. ով այս ամենը կպահի եւ չի խուսափի սրանցից՝ երանելի է նա իր կյանքում: Այնուհետեւ սրանց հաջորդում են. ծառայել այրիներին, հոգ տանել որբերին ու աղքատներին, կարիքներից ազատել Աստծո ծառաներին, լինել հյուրընկալ /քանի որ հյուրընկալությունը բարի գործ է հանդիսանում/, չհակաճառել, լինել խոնարհ, ինքը իրեն բոլոր մարդկանցից ցածր համարել, հարգել մեծահասակներին, պահել արդարությունը, եղբայրասեր լինել, ներել վիրավորանքները, լինել մեծահոգի, չթողնել հավատքից հեռացածներին, այլ դարձի բերել ու քաջալերել, խելքի բերել մեղսագործներին, չնեղել պարտապաններին եւ այլն: Դու բարի չե՞ս համարում այս բոլորը»: «Ի՞նչ կա սրանից ավելի լավ», -ասում եմ: «Ուրեմն, -ասում է նա, -ընթացի՛ր այս գործերով եւ մի՛ խուսափիր դրանից: Որովհետեւ, եթե պահես այս պատվիրանը՝ կապրես Աստծո հետ. նմանապես եւ բոլոր նրանք, որոնք կպահեն այն՝ կապրեն Աստծո հետ»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Այն մասին, որ պետք է խնդրել Աստծուց եւ չերկմտել:

Նա ասաց ինձ. «Վանի՛ր քեզանից երկմտությունը, եւ Տիրոջից որեւէ բան խնդրելուց փոքր ինչ անգամ մի՛ երկմտիր. ինքդ քեզ ասելով. «Ես ինչպե՞ս կարող եմ Աստծուց մի բան խնդրել եւ այն ստանալ, երբ Նրա առաջ այսքան մեղք եմ գործել»: Այսպես մի մտածիր այլ ամբողջ սրտով դարձիր դեպի Տերը եւ խնդրիր Նրանից առանց երկմտելու. եւ դու կճաշակես Նրա մեծագույն գթասրտությունը, քանզի Նա քեզ չի լքի, այլ կկատարի հոգուդ խնդրածը, որովհետեւ Աստված մարդկանց նման չէ, որոնք ռիսակալ են, այլ Նա անոխակալ է ու ողորմած՝ իր արարածների նկատմամբ: Եվ այսպես, մաքրի՛ր սիրտդ այս աշխարհի բոլոր ունայնություններից. կատարի՛ր առաջներում քեզ ասածները՝ Աստծո կողմից քեզ տրված խոսքերը, ու կստանաս այն բոլոր բարիքները, որ խնդրում ես, եւ քո բոլոր խնդրվածքները չեն մնա անկատար. եթե Աստծուց առանց երկմտելու խնդրես: Իսկ նրանք, որ այդպես չեն, Նրանից բնավ ոչինչ չեն ստանում, ինչ որ խնդրում են: Բայց նրանք, որ լցված են հավատքով՝ ամեն բան խնդրում են ապավինելով Աստծուն, եւ ստանում են Տիրոջից, որովհետեւ խնդրում են առանց երկմտելու: Իսկ ամեն տատանվող մարդ, եթե չապաշխարի, դժվարությամբ կփրկվի: Ուստի, հոգիդ սրբիր կասկածներից եւ զգեստավորվիր հավատքով. եւ հավատա Տիրոջը. ու կստանաս այն ամենը, որ խնդրում ես: Սակայն, եթե Տիրոջից որեւէ բան խնդրելով երբեմն երկար ժամանակ չես ստանում, մի՛ տատանվիր, որ անմիջապես չես ստանում հոգուդ խնդրածը: Որովհետեւ կարող է պատահել փորձության համար, կամ մեղքիդ պատճառով, որի մասին չգիտես, ուշացումով ստանաս քո խնդրածը: Սակայն, մի՛ դադարիր հոգուդ ցանկացած խնդրելու, եւ կստանաս այն: Իսկ եթե վհատվես ու դադարես խնդրելուց, ապա տրտնջա ինքդ քո դեմ եւ ոչ թե Աստծո, թե Նա չի շնորհում քեզ»:

Արդ, տեսնո՞ւմ ես, թե որքան կործանարար ու ահավոր է այդ երկմտությունը, եւ շատերին, անգամ հավատքով կայուններին, լիովին հեռացնում է հավատքից: Քանի որ այդ երկմտությունը, արդարեւ, սատանայի դուստրն է եւ մեծամեծ չարիքներ է նյութում Աստծո ծառաների դեմ: Ուրեմն՝ քեզնից ամբողջովին հեռացրու երկմտությունը եւ հաղթահարիր այն ամեն գործում, զգեստավորվելով գորեղ ու ամենակարող հավատքով, որովհետեւ հավատքը ամեն բան խոստանում է, ամեն բան կատարում, իսկ երկմտությունը ոչ մի բանում չի վստահում ինքն իրեն եւ դրանից էլ ոչ մի գործում հաջողություն չի ունենում: Արդ, տեսնո՞ւմ ես, -ասում է նա, որ հավատքը ի վերուստ է՝ Աստծուց, եւ մեծ գործություն ունի: Իսկ երկմտությունը երկրային ոգի է՝ սատանայից, եւ գործություն չունի: Ուստի, ծառայի՛ր ամենագոր հավատքին եւ հեռացի՛ր երկմտությունից, որը ուժ չունի. եւ կապրեք Աստծո հետ, դու եւ բոլոր նրանք, որ այսպես կվարվեն»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

Հոգին մթազնող տրտմության ոգու մասին, որ խանգարում է աղոթքին:

1. «Հեռացրո՛ւ քեզանից ամեն տրտմություն, որովհետեւ այն կասկածի եւ բարկության քույրն է»: «Տե՛ր, ինչպե՞ս թե այն նրանց քույրն է», -ասում եմ: «Ես կարծում եմ, որ վհատությունը Աստծո ծառաների համար բոլոր ոգիներից ամենաչարն է եւ ամենավտանգավորը, եւ կործանում է մարդուն առավել քան, բոլոր ոգիները ու դուրս է վանում Սուրբ Հոգուն եւ վերստին փրկում»: «Տե՛ր, -ասում եմ, -ես անմիտ եմ եւ չեմ հասկանում այդ առակները. թե ինչպե՞ս կարող է վհատությունը կործանել ու վերստին փրկել. չեմ կարողանում ըմբռնել»: «Լսի՛ր եւ հասկացի՛ր, -ասում է նա: -Նրանք, որ երբեք չեն փնտրել ու քննել ճշմարտությունը եւ չեն մտածել աստվածության մասին, այլ լուկ հավատացել են եւ տրվել են զանազան հեթանոս զբաղմունքների ու այս աշխարհի այլ գործ-

ծերի, չեն հասկանում աստվածային առակները, որովհետեւ նրանք մթազնվում են այսպիսի գործերից, խաթարվում ու կործանվում են մտքով: Ինչպես խաղողի ընտիր որթատուները, երբ արհամարված, ու լքված են, ճնշվում ու խեղդվում են զանազան մոլախոտերից եւ փշերից, այնպես էլ այն մարդիկ, որ միայն մտածելով հարստության մասին, կորցնում են իրենց հասկացողությունը եւ արդարության վերաբերյալ ոչ մի բան չեն ընկալում, եւ երբ որեւէ բան են լսում աստվածության կամ ճշմարտության վերաբերյալ, նրանց միտքը զբաղված է լինում իրենց գործերով եւ ոչինչ չեն հասկանում: Իսկ նրանք, որ Աստծո երկյուղն ունեն, ճշմարտության վերաբերյալ մանրազնիքն քննություն են անում ու Տիրոջ ուղղված հոգի ունեն՝ հեշտությամբ ըմբռնում են ամեն բան, որ ասվում է իրենց, եւ հասկանում են, որովհետեւ իրենց մեջ Աստծո հանդեպ երկյուղ ունեն: Քանզի, որտեղ բնակվում է Տերը, այնտեղ միտքը առատ է, ուստի հավի՛ր Տիրոջը եւ ամեն բան կհասկանաս ու կմբռնես»:

2. «Իսկ այժմ, լսի՛ր, տկարամիտ, թե ինչպես է վհատությունը վանում Սուրբ Հոգուն եւ ինչպես է նորից փրկում: Երկմիտ մարդը, երբ որեւէ գործ է ձեռնարկում եւ իր երկմտանքի պատճառով հաջողության չի հասնում, այնժամ վհատությունը սողոսկում է այդպիսի մարդու սիրտը ու տրտմեցնում է Սուրբ Հոգուն եւ դուրս վանում Նրան: Այդպես էլ երբ մի մարդու վրա ինչ է ու որ պատճառով զայրուլ է գալիս, եւ նա սաստիկ բարկանում է, տրտմություն է ընկնում բարկացողի սիրտը. նա վշտանում է իր արարքի համար եւ զղում է, որ վատ է վարվել: Այս տրտմությունը փրկարար է. քանի որ զղում է վատ արարքների համար: Սակայն տրտմության այս երկու ձեւերն էլ անարգում են Սուրբ Հոգուն: Երկմտությունից ծնված տրտմությունը այն տրտմությունն է, երբ մարդուն չի հաջողվել իր գործը՝ այդ մեղավոր, ու անարդար տրտմություն է, իսկ տրտմությունը՝ ծնված սրտնեղությունից, թե վատ է վարվել՝ վատ տրտմություն չէ: Թե այս եւ թե մյուս տրտմությունն էլ անարգում են

Սուրբ Հոգուն: Ուստի հեռացրու տրտմությունը քեզանից եւ մի՛ անարգիլ քո մեջ բնակվող Սուրբ Հոգուն, որպեսզի Նա Տիրոջ առջեւ չաղաղակի քո դեմ եւ չհեռանա քեզանից: Որովհետեւ Աստծո Հոգին, որ տրված է այս մարմնին, տրտմություն չի հանդուրժում:

3. Ուստի դու լցվիր ուրախությամբ, որը միշտ շնորհ ունի Տիրոջ մոտ ու հաճելի է Նրան, եւ մխիթարվիր նրանով, որովհետեւ ամեն մի կենսուրախ մարդ բարիք է գործում, եւ խորհում է բարու մասին, եւ արհամարհում է տրտմությունը: Իսկ տրտում մարդը միշտ չար է, նախ եւ առաջ, որովհետեւ անարգում է Սուրբ Հոգուն, որ մարդուն տրված է լինելու կենսուրախ եւ, երկրորդ, որովհետեւ նա անօրեննություն է գործում՝ չգիտնելով ու չխոստովանելով Տիրոջը: Տրտում մարդու աղոթքը երբեք ի գորու չէ Աստծո գահին հասնելու»: Եվ ես հարցրի նրան. «Տե՛ր, իսկ ինչո՞ւ տրտում մարդու աղոթքը չի հասնում Աստծո գահին»: «Որովհետեւ, -ասում է նա, -տրտմությունը բնակվում է նրա սրտում: Եվ աղոթքի հետ խառնված տրտմությունը, աղոթքին թույլ չի տալիս անարգել վեր հառնել դեպի Աստծո գահը: Ինչպես քացախի հետ խառնված գինին այլեւս չունի իր նախկին հաճելիությունը, այդպես էլ տրտմության հետ խառնված Սուրբ Հոգին, չունի նույն անարատ աղոթքը: Ուրեմն, սրբվի՛ր չար տրտմությունից, եւ կապրես Աստծո հետ. եւ Աստծո հետ կապրեն բոլոր նրանք, ովքեր դեն կենտեն իրենցից տրտմությունը ու կպարուրվեն ուրախությամբ»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՏԱՍՆՄԵԿԵՐՈՐԴ

Այն մասին, որ ճշմարիտ եւ սուտ մարգարեները
ճանաչվում են գործերից:

Հովիվը ինձ ցույց տվեց նստարաններին նստած մարդկանց, եւ մի մարդու՝ նստած ամբիոնին: Եվ նա ինձ ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես նրանց,

որ նստած են նստարաններին»: «Տեսնում եմ, Տե՛ր», -ասում եմ ես: «Սրանք, -ասում է նա, -արգարներն են, իսկ ամբիոնին նստածը սուտ մարգարեն է, որը ապականում է Աստծո ծառաների մտքերը՝ նրանց, որոնք երկերեսանի են, այլ ոչ թե ճշմարիտ հավատացյալներ: Այս երկերեսանիները գալիս են նրա մոտ, որպես մարգարեի եւ հարցնում, թե ի՞նչ է լինելու իրենց հետ, իսկ նա, իր մեջ չունենալով Աստվածային հոգու գորությունը, պատասխանում է նրանց հարցումներին եւ խոստումներով լցնում նրանց Հոգին իրենց իսկ ցանկությունների համաձայն: Լինելով ունայն, նա ունայնությամբ էլ պատասխանում է ունայն մարդկանց: Սակայն նա ասում է նաեւ որոշ ճիշտ բաներ, քանի որ սատանայից լցվում է նրա ոգով, որպեսզի հրապուրի արգարներից որեւէ մեկին: Բայց ճշմարտությամբ համակված հավատքով ուժեղները չեն մերձենում այդպիսի ոգիներին, այլ հեռանում են դրանցից: Իսկ երկերեսանիները ու հաճախակի ապաշխարողները, հեթանոսների նման դիմում են գուշակությունների, ու ինչպես եւ կռապաշտները իրենց կռապաշտությունով իրենց վրա մեծ մեղք են բարդում, որովհետեւ մի գործի մասին կեղծ մարգարեին հարցնողը կռապաշտ է. ճշմարտությանը խորթ եւ անխելամիտ: Իսկ Աստծուց տրված ամեն Հոգի չի սպասում հարցումի, այլ ունենալով Աստվածային գորություն, ամենը ինքն է խոսում որովհետեւ այն ի վերուստ է՝ Աստծո Հոգու գորությունից: Ոգին, որը խոսում է ըստ հարցերի ու մարդկային ցանկությունների համաձայն, երկրային ոգի է՝ թեթեւամիտ ու անգոր. այն երբեք չի խոսում, եթե իրեն չեն հարցնում»: Եվ ես ասացի «Ինչպե՞ս կարելի է ճանաչել, թե որն է ճշմարիտ մարգարեն, իսկ որը՝ կեղծ»: «Լսի՛ր, -ասում է, -երկու մարգարեների մասին, եւ ըստ այնմ, ինչ որ կասեմ ես քեզ, կճանաչես Աստծո մարգարեին եւ կեղծ մարգարեին: Իր կյանքով ճանաչիր մարդուն, որն Աստծո Հոգին ունի: Նախ՝ ի վերուստ տրված Հոգի ունեցողը հանդարտ է, հեզ ու խոնարհ, հեռու է մնում ամեն չարից եւ այս կյանքի սին ցանկություններից, իրեն բոլորից ցածր է դասում ու ոչ մեկին չի պատասխանում ըստ հարցերի եւ չի

խոսում առանձնություն մեջ: Աստծո Հոգին խոսում է ոչ թե այն ժամանակ, երբ մարդն է ուզում, այլ այն ժամանակ, երբ հաճո է Աստծուն: Ուստի, մարդ, որը ունի Աստծո Հոգին, կգա արդարների եկեղեցին, որոնք Աստծո Հոգու հավատը ունեն, որտեղ աղոթք է լինում առ Տեր, այնժամ մարգարեական հոգու հրեշտակը, որ կցված է նրան, այդ մարդուն լցնում է Սուրբ Հոգով, եւ նա խոսում է համայնքի հետ այնպես, ինչպես որ հաճո է Աստծուն: Այսպես է դրսևորվում Աստվածային Հոգին նրա գործությունը: Իսկ հիմա լսի՛ր երկրային ոգու մասին, որը փոչ է անմիտ ու չունի գործություն: Նախ եւ առաջ, այն մարդը, որը թվում է թե լցված է հոգով. ինքն իրեն բարձրացնում է եւ ձգտում է առաջնություն, նա լկտի է ու շողակրատ, ապրում է ճոխություն եւ բազում վայելքների մեջ. իր գուշակությունների դիմաց վարձ է վերցնում. իսկ եթե չի ստանում, գուշակություն էլ չի անում: Արդ՝ կարո՞ղ է արդյոք Աստվածային Հոգին վարձ վերցնել ու մարգարեություն անել: Այդ հատուկ չէ Աստծո մարգարեին, իսկ այսպես վարվողների մեջ գործում է երկրային ոգին: Հետո նա չի մտնում արդարների հավաքը, այլ խուսափում է նրանցից ու ընդհակառակը, շփվում է երկերեսանի եւ ունայն մարդկանց հետ, գուշակություններ է անում գաղտնի տեղերում ու խաբուսում նրանց, խոսելով ըստ նրանց ցանկությունների՝ ունայնությունը պատասխանելով ունայն մարդկանց, քանի որ, երբ դատարկ ամանները դարսվում են ուրիշ դատարկ ամանների հետ, չեն ջարդվում, այլ լավ հարմարվում են մեկը՝ մյուսին: Իսկ երբ նա մտնում է Աստծո Հոգին ունեցող արդարների հավաքը, երբ նրանց կողմից աղոթք է արվում, այդ մարդը դատարկվում է, ու երկրային ոգին վախից փախչում է նրանից, եւ նա շփոթվում է, լրիվ կարկամում, ու չի կարողանում խոսել: Եթե մառանում գինի, կամ յուղ դնեք եւ դրանց հետ նաեւ դատարկ անոթ, իսկ հետո սկսեք վերցնել մառանի պաշարները, ապա այն անոթը, որ դատարկ է իր դրել, այդպես էլ դատարկ կգտնեք: Նույնպես էլ դատարկ մարգարեները, որքան էլ գան Աստվածային Հոգի ունեցող մարդկանց մոտ, ինչպես որ կան,

այդպես էլ կմնան: Ահա ճշմարիտ եւ սուտ մարգարեների կյանքի նկարագիրը: Ուրեմն, գործով ու կյանքով փորձիր այն մարդուն, որն ասում է, թե Սուրբ Հոգի ունի: Հավատա՛ Աստծուց բխող եւ գործություն ունեցող Հոգուն, իսկ երկրային ոգուն, որ դատարկ է ու անգոր, մի՛ հավատա, քանի որ այն բխում է սատանայից: Լսի՛ր առակս, որ պիտի ասեմ քեզ: Վերցրու մի քար եւ նետիր դեպի երկինք եւ տե՛ս, կարո՞ղ ես հասցնել մինչեւ այն. կամ վերցրու ջրով լի խողովակ եւ ջուրը ցայտեցրու մինչեւ երկինք ու տե՛ս, կարո՞ղ ես, արդյոք ծակել երկինքը: «Ինչպե՞ս կարող է այդ լինել, տե՛ր, -ասում եմ ես, -քանի որ երկուսն էլ, ինչի մասին որ ասացիր՝ անկարելի են»: «Եվ այսպես, -ասում է նա, -ինչպես որ անկարելի է այդ, ճիշտ այդպես էլ, երկրային ոգին է անգոր ու տկար: Իսկ հիմա հասկացիր ի վերուստ եկող գործության մասին: Կարկուտը շատ փոքր հատիկ է, սակայն, եթե ընկնի մարդու գլխին, ինչպիսի ցավ կպատճառի: Կամ էլ, վերցրու, օրինակ, անձրեւի կաթիլը, որը տանիքից ընկնում է գետնին ու ծակում քարը: Տեսնո՞ւմ ես, որ փոքրագույն անգամ, որ ընկնում է վերելից՝ ունի մեծ գործություն. նույնպես գորեղ է եւ ի վերուստ եկող Աստվածայինը: Դու հավատա ա՛յս Հոգուն, իսկ մյուսից՝ հեռու մնա»:

ՊԱՏՎԻՐԱՆ ՏԱՄՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ

Չար ցանկություններից հեռու մնալու եւ այն մասին, որ Աստծո պատվիրանները հնարավոր է կատարել հավատացյալներին:

1. Հովիվն ասաց ինձ. «Հեռացրու քեզանից ամեն մի չար ցանկություն եւ զգեստավորվիր բարի ու սուրբ ցանկություններով: Քանզի լցվելով բարի ցանկություններով, կատես չարը եւ կղեկավարես նրան, ինչպես որ ուզես: Չար ցանկությունը մոլեգին է ու դժվարություն է դասվում. այն սոսկալի է, եւ իր մոլեգնությունը կործանում է մարդկանց, հատկապես, եթե նրա որոգայթն ընկնի Աստծո ծառան եւ շրջահայաց չլինի՝ չարաչար կտոժի նրանից: Սակայն, այն կործանում է այնպիսի

մարդկանց, որոնք չունեն բարի ցանկութեան զգեստներ եւ ընկրմված են այս կյանքի գործերի մեջ. հենց նրանց էլ մահվան է մատնում»։ «Տե՛ր,-ասում եմ ես,-ինչպիսի՞ն են չար ցանկութեանների գործերը, որոնք մարդկանց մահվան են մատնում: Բացատրիր ինձ, որպեսզի ես կարողանամ խուսափել դրանցից»։ «Լսի՛ր, թե ինչ գործերի միջոցով է չար ցանկութեանը կործանում Աստծո ծառաներին»։

2. «Ամենից առաջ՝ ուրիշի կնոջը, կամ ամուսնուն ցանկանալն է, նաեւ՝ մեծ հարստութեան, բազում ճոխ կերակուրներ ու խմիչքներ, եւ ուրիշ այլ վայելքներ ցանկանալը. քանզի Աստծո ծառաների համար ամեն մի վայելք անիմաստ է ու փուչ: Չար ցանկութեանը սատանայի դուստրն է: Այդ պատճառով պարտ է հեռու մնալ չար ցանկութեանից, որպեսզի ապրեք Աստծո հետ: Իսկ նրանք, որոնք կտրվեն չար ցանկութեաններից եւ չեն ընդդիմանա նրան՝ մեկընդմիջտ կմեռնեն, որովհետեւ այն մահաբեր է: Ուրեմն՝ զգեստավորվի՛ր ճշմարտութեան ցանկութեամբ եւ սպառազինվիր Աստծո երկյուղով ու ընդդիմացիր չար ցանկութեանը, քանի որ Աստծո երկյուղը բնակվում է բարի ցանկութեան մեջ: Եվ չար ցանկութեանը քեզ զինված տեսնելով Տիրոջ երկյուղածութեամբ եւ իրեն ընդդիմացող, հեռու կփախչի քեզից ու չի հայտնվի քեզ՝ վախենալով քո գեներից: Ուրեմն՝ երբ հաղթես նրան ու պսակավորվես դրա համար՝ տրվիր ճշմարտութեան ցանկութեանը, եւ հատուցելով նրան քո տարած հաղթանակի համար. ծառայիր նրան իր կամքի համաձայն: Եվ եթե ծառայես բարի ցանկութեանը եւ հնազանդվես նրան, ապա կարող ես իշխել չար ցանկութեան վրա ու դեկավարել նրան, ինչպես որ ուզես»։

3. «Տե՛ր, ես կուզեմայի իմանալ, թե ինչպե՞ս պետք է ես ծառայեմ բարի ցանկութեանը»։ «Լսի՛ր,-ասում է նա,-Աստծո երկյուղն ունեցիր, եւ հավատ առ Աստված, սիրի՛ր ճշմարտութեանը, գործի՛ր արդարութեանը եւ դրա նման այլ բարի գործեր: Այդպիսով դու Աստծո համար

պիտանի ծառա կլինես եւ կապրես Աստծո հետ. ու բոլոր նրանք, որ կծառայեն բարի ցանկութեանը՝ կապրեն Աստծո հետ»։ Եվ այսպես նա ավարտեց տասներկու պատվիրանները եւ ասաց ինձ. «Ահա՛ եւ քեզ պատվիրանները. ընթացի՛ր ըստ դրանց, նաեւ հորդորիր քեզ լսողներին, որ նրանց ապաշխարութեանը անարատ լինի իրենց կյանքի մնացած օրերում: Եվ այս ծառայութեանը, որ վստահում եմ քեզ, կատարիր ջանադրութեամբ եւ մեծ արդյունքի կհասնես, քանզի սեր կգտնես բոլոր նրանց մոտ, որ կապաշխարեն ու կհնազանդվեն քո խոսքերին: Ես քեզ հետ կլինեմ եւ կըրդեմ նրանց, որ քեզ լսեն»։ Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, այս պատվիրանները փառավոր են ու հիանալի, եւ ընդունակ են ուրախացնելու այն մարդու սիրտը, որ կարող է կատարել դրանք: Տե՛ր, սակայն չզգիտեմ, կարո՞ղ են արդյոք այս պատվիրանները պահվել մարդու կողմից, որովհետեւ դրանք շատ դժվար են»։ Նա պատասխանում է ինձ եւ ասում. «Այս պատվիրանները դու հեշտութեամբ կպահես, եւ դժվար չի լինի դրանք, եթե համոզված լինես, որ կարող ես պահել, իսկ եթե սրտումդ դնես, որ դրանք չեն կարող պահվել մարդու կողմից, ապա չես պահի դրանք: Արդ, ասում եմ քեզ. եթե չպահես այս պատվիրանները, այլ արհամարհես դրանք, ապա չես փրկվի դու, քո զավակներն ու քո ողջ ընտանիքը, որովհետեւ դու ինքդ կայացրիր քո դատավճիռը, որ այս պատվիրանները չեն կարող պահվել մարդու կողմից»։

4. Այս նա ասում էր մեծ զայրույթով, եւ այնպես, որ ես շփոթվեցի ու վախեցա, քանի որ նրա դեմքն այնպես այլալից, որ մարդ չէր կարող տանել նրա զայրութեան: Բայց տեսնելով, որ ես ամբողջովին շփոթմունքի ու վախի մեջ եմ, սկսեց ավելի մեղմ ու փաղաքշանքով խոսել. «Անհասկացող ու անկայուն մարդ, չե՞ս տեսնում, թե որքան վեհ ու մեծ է փառքն Աստծո, ինչ մեծ ու զարմանալի է Նա, որն աշխարհն արարեց մարդու համար, եւ իր բոլոր ստեղծվածները հնազանդեցրեց մարդուն ու նրան իշխանութեան տվեց տիրել երկնքի տակ եղած ամեն բանի վրա:

Եթե մարդը հանդիսանում է Աստծո արարածների տիրակալը եւ իշխում է ամեն բանի, ապա մի՞թե նա չի կարող գերիշխել այս պատվիրանների վրա: Այդ հնարավոր է մարդուն, որ Տիրոջն ունի իր սրտում: Իսկ ով Տիրոջն ունի միայն շրթունքների վրա, սրտով քարացած է ու հեռացել Տիրոջից, դրա համար այս պատվիրանները ծանր են ու անիրագործելի: Ուստի, դուք, որ թույլ ու անկայուն եք հավատքով, Տիրոջը դրեք ձեր սրտերում, եւ կտեսնեք որ այս պատվիրաններից ավելի հաճելի ու մատչելի բան չկա: Դարձե՛ք առ Աստված, թողե՛ք սատանային՝ նրա հաճույքները, որոնք չար են ու դառը, եւ մի՛ վախեցեք սատանայից, որովհետեւ նա ձեզ վրա զորություն չունի, քանի որ ես՝ ապաշխարության հրեշտակս՝ որն իշխում է նրա վրա. ձեզ հետ եմ: Սատանան վախ է ստեղծում, բայց նրա վախը զորություն չունի, ուրեմն, մի՛ վախեցեք նրանից, եւ նա կփախչի ձեզանից»:

5. Ես ասացի նրան.-«Տե՛ր, լսիր իմ մի քանի խոսքերը»: «Խոսի՛ր»,-ասաց նա: «Ամեն մարդ,-ասում եմ,-ուզում է կատարել Աստծո պատվիրանները, եւ չկա մեկը, որ չխնդրի Աստծուց, որ կարողանա պահել նրա պատվիրանները, բայց սատանան համառ է եւ իր ուժով ընդդիմադրում է Աստծո ծառաներին»: «Սատանան,-ասաց նա,-չի՛ կարող հաղթել Աստծո ծառաներին, որոնք ամբողջ սրտով հավատում են Տիրոջը: Սատանան կարող է ընդիմամարտել, բայց հաղթել՝ ո՛չ: Եթե նրան հակառակ մնաք, ապա նա պարտված ու ամոթահար կփախչի ձեզանից: Սատանայից, որպես իշխանություն ունեցողի, վախենում են նրանք, որ հավատքի մեջ հաստատուն չեն: Սատանան գայթակղում է Աստծո ծառաներին, եւ եթե գտնում է թույլերի, կործանում է նրանց: Եթե մարդ սափորները լցնի լավ գինով, եւ դրանց հետ դնի նաեւ ոչ լրիվ լցված սափորներ, ապա երբ գա սափորները ստուգելու եւ համտեսելու, չի մտածում լիքը սափորների մասին, որովհետեւ գիտի, որ նրանք լավն են, այլ կփորձի քիչ լցվածները, թե չե՞ն թթվել արդյոք, որովհետեւ կիսատ լց-

ված սափորներում գինին շուտ է թթվում ու կորցնում են համը: Այսպես էլ սատանան է գալիս Աստծո ծառաների մոտ, որպեսզի փորձի նրանց: Եվ բոլոր նրանք, ովքեր լի են հավատով, արիաբար ընդդիմանում են նրան: Այդ ժամանակ նա մոտենում է նրանց, ովքեր թերի են հավատով եւ հնարավորություն ունենալով, սողոսկում է նրանց մեջ, նրանց հետ անում է ինչ ուզում է, եւ նրանք դառնում են նրա ստրուկները»:

6. «Բայց ես՝ ապաշխարության հրեշտակս, ձեզ եմ ասում. մի՛ վախեցեք սատանայից: Որովհետեւ ես նրա համար եմ ուղարկված, որպեսզի ձեզ հետ լինեմ, որոնք զղջում են ամբողջ սրտով, եւ հաստատեմ հավատքի մեջ: Ուստի, դուք, որ ձեր մեղքերի պատճառով հուսալքվել եք փրկության համար եւ ձեր մեղքերին մեղք բարդելով, ծանրացնում եք ձեր կյանքը. եթե ամբողջ սրտով դառնաք Տիրոջը եւ ձեր կյանքի մնացած օրերում արդարություն գործեք, ծառայեք նրան իր կամքով, ապա նա կբռնի ձեր նախկին մեղքերը, եւ զորություն կունենաք գերիշխել սատանայի գործերի վրա: Իսկ սատանայի սպառնալիքներից ամենեւին մի՛ վախեցեք, որովհետեւ դրանք անզոր են, ինչպես մեռած մարդու ջղերը: Ուրեմն, լսե՛ք ինձ եւ Աստծուց վախեցեք, որը ի զորու է փրկելու եւ կործանելու. պահե՛ք նրա պատվիրանները ու կապրե՛ք Աստծո հետ»: Եվ ես ասացի նրան. «Տե՛ր, ես այժմ հաստատվեցի Տիրոջ բոլոր պատվիրաններում, որովհետեւ դու ինձ հետ ես. եւ ես գիտեմ, որ դու կկործանես սատանայի ողջ զորությունը, եւ մենք կիշխենք նրա վրա: Եվ հուսով եմ, որ Աստծո օգնությամբ կարող եմ պահել պատվիրանները, որ դու ինձ սովորեցրեցիր»: «Կպահե՛ս,-ասաց նա,-եթե սիրտդ մաքուր լինի Աստծո առաջ, եւ կպահես նրանք, որոնք իրենց սրտերը կմաքրեն այս կյանքի սին ցանկություններից ու կապրեն Աստծո հետ»:

ԳԻՐՔ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՌԱԿ ԱՌԱՋԻՆ

Մենք այս աշխարհում չունենալով մշտական քաղաք,
պետք է գալիքը փնտրենք:

Հովիվն ասաց ինձ. «Գիտե՞ք, դուք՝ Աստծո ծառաներդ, որ գտնվում եք պանդխտության մեջ, ձեր քաղաքը այս քաղաքից շատ հեռու է գտնվում: Որեմն, եթե ճանաչում եք ձեր հայրենիքը, ուր պիտի բնակվեք, էլ ինչո՞ւ եք այստեղ ագարակներ գնում, հոյակապ շինություններ եւ ոչ պիտանի կացարաններ կառուցում, քանի որ, ով այսպիսի բաներ է պատրաստում այս քաղաքում, նա չի մտածում իր հայրենիքը վերադառնալու մասին: Անհասկացող, երկմիտ եւ ողորմելի մարդ, մի՞թե չես հասկանում, որ այդ ամենը ուրիշինն է, եւ օտարի իշխանության տակ էք: Որովհետեւ այս քաղաքի տերն ասում է. «Կամ հետեւիր իմ օրենքներին, կամ հեռացիր իմ շրջանից»: Ուստի, դու, որ սեփական օրենքը ունես քո հայրենիքում, ի՞նչ կանես: Մի՞թե հանուն քո արտերի եւ այլ ինչքերի կհրաժարվես հայրենական օրենքից: Իսկ եթե հրաժարվես եւ հետո ուզենաս վերադառնալ քո հայրենիք. չես ընդունվի, այլ դուրս կվռնդվես այնտեղից: Դրա համար, տե՛ս, պանդխտի նման օտար կողմերում ավելին, քան քեզ անհրաժեշտ է ապրելու համար, մի՛ կուտակիր, այլ պատրաստ եղի՛ր, երբ այս քաղաքի տերը ցանկանա քեզ վռնդել, այնտեղից նրա համար, որ չես ենթարկվում իր օրենքներին, հեռանալու քո հայրենիքը եւ ապրելու քո օրենքով՝ անհոգ եւ ուրախ: Ուստի, դուք՝ Աստծո սպասավորներդ, որ ձեր սրտերում Տիրոջը ունեք, տեսե՛ք. գործե՛ք, Աստծո գործերը՝ հիշելով Նրա կողմից տրված պատվիրաններն ու խոստումները, եւ հավատացե՛ք Նրան, որ նա կկատարի դրանք, եթե պահեք իր պատվիրանները:

Արտերի փոխարեն գնեք հոգիներ, որ կարիքի մեջ են, ով որքան կարող է. օգնե՛ք այրիներին ու որբերին. ձեր բոլոր հարստությունն ու կարողությունը օգտագործեք այնպիսի գործերի համար, ինչի համար որ այն ստացել եք Աստծուց: Որովհետեւ Տերը ձեզ հարստացրել է, որ դուք այդպիսի ծառայություն մատուցեք իրեն: Այս անելը անհամեմատ ավելի լավ է, քան ագարակներ կամ տներ գնելը, քանի որ այդ ամենը կորչելու է այս աշխարհում, այն դեպքում, երբ այն, ինչ որ կանես հանուն Աստծո, կստանաս քո քաղաքում, եւ ուրախ կլինես՝ առանց հոգսի եւ վախի: Ուրեմն, հեթանոսների հարստությունը մի՛ ցանկացեք, քանի որ այդ վայել չէ Աստծո ծառաներին. ձեր ստացվածքը այնպես օգտագործեք, որ կարողանաք ուրախություն ստանալ: Եվ կեղծ դրամները չկտրեք, ուրիշինը ձեռք մի՛ տվեք եւ մի՛ ցանկացեք: Կատարի՛ր գործդ ու կփրկվես»:

ԱՌԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ինչպես խաղողի որթատունկը պահվում է կնձենու միջոցով, այդպես էլ հարուստին է օգնում աղքատի աղոթքը:

Մի անգամ, երբ ես շրջում էի դաշտում, տեսա կնձենու մի ծառ ու խաղողի մի որթատունկ, ու խորհում էի դրանց պտուղների մասին՝ հայտնվեց Հովիվը եւ ասաց. «Ի՞նչ ես մտածում այս խաղողի որթատունկի եւ կնձենու մասին»: «Մտածում եմ, թե որքան օգտակար են մեկը, մյուսին» նա ինձ ասաց. «Այս երկու ծառերը Աստծո ծառաների համար իրենցից խոր իմաստ են ներկայացնում»: «Տե՛ր»,-ասում եմ,-կուզենայի իմանալ այդ ծառերի իմաստը»: «Տեսնո՞ւմ ես,-ասում է նա,-որթատունկն ու կնձենին»: «Տեսնում եմ, Տե՛ր», ասում եմ ես: «Սա խաղողի որթատունկն է,-ասում է նա,-եւ պտուղ ունի, իսկ կնձենին անպտուղ ծառ է: Սակայն որթատունկը չի կարող առատ պտուղ տալ, եթե չհենվի կնձենուն: Որովհետեւ գետնին փռված, այն նեխած պտուղներ է տալիս, իսկ

եթե որթատունկը կախված լինի կնձենուց, պտուղ կտա, թե ի՛ր եւ թե՛ կնձենու փոխարեն: Ուրեմն, տեսնո՞ւմ ես, որ կնձենին ոչ պակաս պտուղ է տալիս, եթե ոչ առավել, քան որթատունկը, որովհետեւ որթատունկը կառչած լինելով կնձենուն, տալիս է առատ ու լավ պտուղներ: Բայց գետնին փռված՝ տալիս է քիչ ու վատ պտուղներ: Այս Աստծո ծառաների՝ հարուստի ու աղքատի համար ծառայում է որպես առակ»: «Ինչպե՞ս, -հարցնում եմ ես, -բացատրիր ինձ»: «Լսի՛ր-ասում է նա, -հարուստը շատ գանձեր ունի, բայց Տիրոջ համար աղքատ է: Զվարճանալով իր հարստությունով, նա շատ քիչ է աղոթում Աստծուն, իսկ եթե անգամ աղոթում է, այն շատ թույլ է ու անզոր: Բայց, երբ հարուստը աղքատին տալիս է այն, ինչի կարիքը որ նա ունի, ապա աղքատը աղոթում է Տիրոջը հարուստի համար, եւ Աստված հարուստին տալիս է ամեն բարիքներ, որովհետեւ աղքատը հարուստ է աղոթքով, եւ նրա աղոթքը մեծ ուժ ունի Տիրոջ առջեւ: Հարուստը հոգ է տանում աղքատին, հավատալով, որ Տերը լսում է նրան, եւ հոժարությամբ ու առանց երկմտելու տալիս է նրան ամեն բան, հոգալով, որ նա ոչ մի բանում պակասություն չունենա: Իսկ աղքատը Աստծուն գոհություն է հայտնում իրեն հոգ տանող հարուստի համար: Սա եւ մյուսը իրենց գործն են անում: Այսպիսով, մարդիկ կարծում են, թե կնձենին պտուղ չի տալիս, բայց նրանք չգիտեն եւ չեն հասկանում, որ երաշտի ժամանակ կնձենին իր մեջ խոնավություն ունենալով, սնում է որթատունկին, իսկ որթատունկը մշտապես խոնավություն ունենալով՝ կրկնակի պտուղ է տալիս եւ իր, եւ կնձենու փոխարեն: Այդպես էլ աղքատները Տիրոջն աղոթելով հարուստների համար, լսելի են լինում, եւ բազմապատկում են նրանց հարստությունը, իսկ հարուստները հոգալով աղքատների կարիքները, քաջալերում են նրանց հոգիները: Եվ թե՛ նրանք, եւ թե՛ մյուսները բարի գործի մեջ են մասնակցում: Ուրեմն, ով այսպես վարվի, նա չի լքվի Աստծո կողմից, այլ կգրվի կենաց գրքում: Երանելի են նրանք, որոնք հարստություն ունենալով՝ գիտակցում են, որ հարստանում են Աստծո կողմից, եւ ով այսպես զգա, կարող կլինի բարի

գործ կատարելու»:

ԱՌԱԿ ԵՐՐՈՐԴ

Ինչպես ձմռանը անհնար է տարբերել կյանքով լի ծառերին չորացածներից, այդպես էլ այս կյանքում հնարավոր չէ գատել արդարներից ամբարիշտներից:

Հովիվն ինձ շատ տերեւաթափ ծառեր ցույց տվեց եւ ինձ թվաց, թե դրանք չորացած են, որովհետեւ նրանք բոլորն էլ իրար նման էին: Եվ նա ասաց ինձ. «Տեսնո՞ւմ ես այս ծառերը»: «Տեսնո՞ւմ եմ, Տե՛ր, -ասում եմ ես, -նրանք բոլորն էլ իրար նման են ու չորացած»: Ի պատասխան նա ասում է ինձ. «Այս ծառերը որպես մարդկանց տիպար են ծառայում, որոնք այս աշխարհում բնակվում են»: «Եվ ինչո՞ւ են, Տե՛ր, -ասացի ես, -նրանք կարծես թե չորացած են եւ բոլորն իրար նման»: «Որովհետեւ, -ասում է նա, -այս աշխարհում իրարից չեն զանազանվում ոչ արդարները, ոչ մեղավորները. նրանք իրար նման են: Որովհետեւ այս աշխարհը ձմեռ է արդարների համար, որոնք ապրելով մեղավորների հետ, արտաքնապես չեն զանազանվում նրանցից: Ինչպես ձմռանը բոլոր տերեւաթափ ծառերը նման են իրար եւ չի երեւում թե նրանցից որն է իսկապես չորացած եւ որը դալար, ճիշտ այդպես էլ ներկա աշխարհում անհնար է զանազանել արդարին մեղավորից, քանի որ նրանք բոլորն էլ իրար նման են»:

ԱՌԱԿ ԶՈՐՐՈՐԴ

Ինչպես որ ամռանը կանաչ ծառերը տարբերվում են չորերից պտուղներով եւ տերեւներով, այդպես էլ գալիք դարում արդարները ամբարիշտներից տարբերվում են երանություններով:

Հովիվն ինձ նորից շատ ծառեր ցույց տվեց, որոնցից մի քանիսը

ծաղկել էին, իսկ մյուսները չորացած էին: Եվ ասաց ինձ. «Տեսնո՞ւմ ես այս ծառերը»: «Տեսնում եմ, Տե՛ր,-պատասխանում եմ ես,-նրանց մի մասը չորացել է, իսկ մյուսները ծածկված են տերեւներով»: «Այս կանաչախիտ ծառերը,-ասում է նա,-վկայում է արդարներին, որոնք պիտի ապրեն գալիք աշխարհում, քանի որ գալիք աշխարհը արդարների համար ամառ է նշանակում, իսկ մեղավորների համար՝ ձմեռ: Ուստի, երբ կշողա Տիրոջ ողորմությունը, այնժամ կերեւան Աստծո ծառաները, ու բոլորը հայտնի կդառնան: Ինչպես որ ամռանը ամեն մի ծառի պտուղ հայտնի է դառնում եւ ճանաչվում է նրա ինչ լինելը, այդպես էլ հայտնի կլինեն ու կիմացվեն արդարների պտուղները, եւ բոլորը ուրախ կլինեն այն աշխարհում: Հեթանոսներն ու մեղավորներն այն չորացած ծառերն են, որ դու տեսար. նրանք չորացած ու անպտուղ կմնան այն աշխարհում եւ կրակի կտրվեն ինչպես վառելիքայտ. եւ հայտնի կդառնա, որ նրանց գործերն իրենց կյանքի ընթացքում չար են եղել: Մեղավորները կտրվեն կրակին, որովհետեւ մեղսագործեցին եւ չզղջացին իրենց մեղքերի համար, իսկ հեթանոսները՝ որովհետեւ չճանաչեցին իրենց Արարիչ Աստծուն: Ուստի, դու բարի պտուղ տուր, որպեսզի քո պտուղը ի հայտ գա այն ամռանը: Հրաժարվի՛ր շատ հոգսերից եւ երբեք չես մեղանչի, որովհետեւ շատ հոգս ունեցողները շատ բաներում են մեղք գործում, քանի որ զբաղված են իրենց գործերով եւ Աստծուն չեն ծառայում: Ինչպե՞ս կարող է մարդ, որը չի ծառայում Աստծուն, խնդրել ու ստանալ ինչ որ բան Աստծուց: Նրանք, որոնք ծառայում են Աստծուն, խնդրում են եւ ստանում են իրենց խնդրվածները, իսկ նրանք, որ չեն ծառայում Աստծուն, չեն ստանում: Ով զբաղվում է մի գործով, նա կարող է ծառայել Աստծուն, որովհետեւ նրա հոգին չի հեռանում Տիրոջից, այլ մաքուր մտքով ծառայում է Նրան: Ուրեմն, եթե այս կատարես, գալիք աշխարհում պտուղ կունենաս, ինչպես եւ բոլոր նրանք, որ այս կկատարեն՝ պտուղ կունենան»:

ԱՌԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Ճշմարիտ պահքի եւ մարմնական մաքրություն մասին:

Մի անգամ, երբ ես պահքի մեջ էի եւ լեռան վրա նստած գոհություն էի հայտնում Տիրոջը, այն բանի համար, ինչ որ կատարեց ինձ հետ, տեսա հովիվը նստած է կողքիս: Եվ նա ասում է ինձ. «Ինչո՞ւ ես այսքան վաղ եկել այստեղ»: «Տե՛ր,-ասում եմ,-որովհետեւ ես հսկմանօ մեջ եմ»: «Իսկ ի՞նչ է հսկումը», հարցրեց նա: «Այսինքն՝ պահք եմ պահում»,-ասացի ես: «Իսկ ինչպե՞ս ես պահք պահում», ասում է նա: «Ինչպես սովորաբար պահք եմ պահել,-ասում եմ,-այնպես էլ այժմ»: «Դուք Աստծո առաջ պահք պահել չգիտեք,-ասաց նա,-եւ պահեցողությունը, որ դուք եք անում, անօգուտ է»: «Տե՛ր, ինչո՞ւ ես դա ասում»: «Այն, ինչ դուք կարծում եք պահեցողություն է, ճշմարիտ պահք չէ, սակայն ես կուսուցանեմ, թե որ պահքն է կատարյալ եւ ընդունելի Տիրոջը»:

«Լսի՛ր,-ասում է նա,-Աստված նման ունայն պահեցողություն չի ցանկանում, որովհետեւ այդպիսի պահքով արդարություն չես գործի: Աստծու առջեւ պահեցողություն արա հետեւյալ կերպ. կյանքումդ խորամանկություն մի արա, այլ Աստծուն ծառայի մաքուր սրտով. պահիր Նրա պատվիրանները, ընթացիկ Նրա հրահանգներով, եւ սրտումդ մի թույլ տուր ոչ մի չար ցանկություն մտնի: Հավատա՛ Աստծուն, եւ եթե դու այս ամենը կատարես ու Աստծո երկյուղն ունենաս եւ հրաժարվես ամեն չար գործից, ապա կապրես Աստծո հետ: Այդպիսով, դու կատարած կլինես մեծ եւ Աստծուն հաճելի պահեցողություն»:

2. «Լսիր պահեցողության վերաբերյալ մի առակ, որ ցանկանում եմ պատմել քեզ: Մի մարդ ուներ ագարակներ եւ շատ ծառաներ, եւ հողերի մի մասում տնկել էր խաղողի այգի: Հեռավոր ճամփորդության ուղեւորվելուց առաջ, ընտրեց մի ծառայի, որը ամենանվիրվածն ու ագնիվն էր, կանչեց նրան եւ հանձնեց խաղողի այգին, որպեսզի նա խաղո-

ղի որթատունկերին հենարան դնի, խոստանալով այդ հրամանի կատարման համար ազատություն տալ նրան: Դրանից բացի տերը նրան ուրիշ ոչինչ չհրամայեց, եւ այդպես ճանապարհ ընկավ: Ծառան խնամքով կատարեց տիրոջ պատվերը. նա հենարաններ դրեց որթատունկերին, բայց նկատելով, որ այնտեղ շատ մոլախոտ կա, սկսեց ինքն իրեն մտածել. «Ես կատարեցի տիրոջ պատվերը, այժմ փորձեմ մաքրել այգին եւ այն ավելի գեղեցիկ կլինի ու մոլախոտը քաղհանելուց հետո ավելի առատ բերք կտա՝ չխեղդվելով մոլախոտերից»: Եվ նա սկսեց փորել այգին եւ այնտեղի ողջ մոլախոտը քաղհանեց ու այսպիսով, խաղողի այգին դարձավ առավել ծաղկուն: Որոշ ժամանակ անց տերը վերադարձավ ու խաղողի այգի գնաց: Երբ նա տեսավ խաղողի որթատունկերը լավ խնամված են, եւ ավելին՝ այգին մաքրված է մոլախոտից, քաղհանած եւ որթատունկերը առատ բերքով, ու շատ գոհ մնաց ծառայի արարքից: Եվ այսպես, կանչեց իր սիրելի որդուն, որն իր ժառանգորդն էր, բարեկամներին եւ իր խորհրդատուներին ու պատմեց նրանց, թե ինչ էր պատվիրել ծառային եւ ինչ արեց նա իր ասածից ավելին: Նրանք իսկույն ողջունեցին ծառային, որ նա իր տիրոջից այդքան մեծ գովասանքի արժանացավ: Իսկ տերն ասաց նրանց. «Ես այս ծառային ազատություն էի խոստացել, եթե նա կատարեր իրեն տրված հրամանը: Նա կատարեց այն եւ ավելին՝ նա բարի գործ արեց այդու համար, որն ինձ շատ դուր եկավ: Ուստի, այդ գործի համար, որ նա կատարեց, ես ցանկանում եմ նրան դարձնել իմ որդու ժառանգակիցը, որովհետեւ բարին խորհելով, նա այն չթողեց, այլ է գործ դրեց»:

Տիրոջ այս մտադրությունը՝ այսինքն, որպեսզի ծառան ժառանգակից դառնա, հավանեցին եւ որդին եւ նրա ընկերները: Մի քանի օր անց, տերը խնջույք կազմակերպեց եւ իր սեղանից այն ծառային շատ կերակուր ուղարկեց: Ստանալով դրանք, ծառան վերցրեց որքան հարկավոր էր իրեն, իսկ մնացածը բաժանեց իր ծառայակիցների միջեւ: Երբ նրանք ստացան կերակուրները, ուրախացան եւ սկսեցին աղոթել նրա

համար, որ ավելի մեծ սիրո արժանանա տիրոջ մոտ, որովհետեւ այդքան ազնիվ էր վերաբերվել իրենց հետ: Այս ամեն կատարվածի մասին լսեց տերը եւ նորից շատ ուրախացավ: Նա կրկին կանչեց իր որդուն եւ բարկամներին ու նրանց պատմեց իր ծառայի արարքը՝ թե ինչպես է նա վարվել իր ուղարկած կերակուրների հետ. եւ նրանք ավելի խրախուսեցին տիրոջ մտադրությունը, որ ծառան դառնա որդու ժառանգակիցը»:

3. Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, ես չեմ հասկանում այս առակները եւ չեմ կարող ըմբռնել, եթե դու չբացատրես ինձ»: «Ես ամեն բան, որ ցույց կտամ, կամ կասեմ քեզ, կբացատրեմ,-ասաց նա: Պահիր Տիրոջ պատվիրանները ու հաճո կլինես Աստծուն եւ կգրվես նրանց թվում, որ պահեցին Նրա պատվիրանները: Իսկ եթե Տիրոջ պատվիրաններից դուրս որեւէ բարի գործ անես, ապա առավել մեծ փառք կվաստակես եւ Տիրոջ մոտ առավել փառավոր կլինես, քան առաջ: Ուրեմն, եթե պահես Տիրոջ պատվիրանները եւ նրանց կցես նաեւ այս հսկումները, մեծ ուրախություն կունենաս, մանավանդ, եթե կատարես իմ խորհուրդների համաձայն»: «Տե՛ր, ես ամեն բան կկատարեմ, ինչ որ դու ինձ կհրամայես, քանզի գիտեմ, որ դու ինձ հետ կլինես»: «Քեզ հետ կլինեմ,-ասաց նա,-որովհետեւ դու այդպիսի նպատակներ ունես. կլինեմ նաեւ բոլոր նրանց հետ, որոնք նույնպես այդպիսի նպատակներ կունենան»: «Այս պահեցողությունը,-չարունակեց նա,-շատ լավ է Տիրոջ պատվիրանները կատարելիս, եւ այն պահիր հետեւյալ կերպ. նախ պահիր քեզ ամեն տեսակի վատ խոսքից ու չար ցանկությունից, եւ սիրտդ մաքրիր այս աշխարհի բոլոր ունայնություններից: Եթե այդ կատարես, պահքդ ճշմարիտ կլինի: Արա՛վ հա այսպես. վերն ասածները կատարելով, այն օրը երբ պահեցողություն կանես, բացի հացից ու ջրից ուրիշ ոչինչ չճաշակես եւ հաշվելով ծախսերը, որ կերակուրների համար պիտի անելի ուրիշ օրերի պես, այդ օրվա խնայածը հավաքիր եւ տուր այրու, որբի, կամ կարիքավորի, այսպիսով դու կխոնարհեցնես հոգիդ եւ քեզինց ստացածը կլիաց-

նի իր հոգին ու նա քեզ համար կաղոթի Տիրոջը: Եթե պահքը կատարես այնպես, ինչպես ես պատվիրեցի, ապա քո զոհաբերությունը ընդունելի կլինի Տիրոջը, եւ այդ պահքը կգրանցվի, ու այդպես կատարած գործը հրաշալի է, ուրախարար եւ Աստծուն հաճելի: Եթե այս պահես քո զավակներով եւ ողջ տնով՝ երանելի կլինես: Եվ ամեն ոք, ով կպահի այս, երանելի կլինի, եւ ինչ որ Տիրոջից խնդրելու լինի՝ կստանա»:

4. Եվ ես նրան աղերսում էի, որ նա բացատրի ինձ ազարակի տիրոջ, խաղողի այգու եւ ծառայի, որը հենարաններ էր դրել, քաղհանած խոտերի, որդու եւ խորհրդի կանչված բարեկամների մասին առակը: Որովհետեւ ես հասկացա, որ այդ ամենը առակ է»։ Սակայն նա ինձ պատասխանեց ու ասաց. «Դու շատ անվախ ես քո հարցասիրությունը: Դու ոչ մի բանի մասին չպետք է հարցնես. ինչ որ պետք լինի քեզ բացատրելու՝ կբացատրվի»։ «Տե՛ր, -ասում եմ, -գուր կլինի ինձ տեսնել այն ամենը, որը ցույց տաս ու չբացատրես. եթե չհասկանամ դրանց իմաստը. ճիշտ այդպես էլ առակները, եթե դու ինձ մատուցես առանց մեկնություն»։ Նա կրկին պատասխանում է ինձ. «Ով Աստծո ծառա է եւ Տիրոջն ունի իր սրտում, նա Նրանից իմաստություն է խնդրում եւ ստանում է. եւ լուծում է ամեն մի առակ եւ հասկանում է Տիրոջ խոսքերը՝ ասված առակի ձեւով: Իսկ նրանք, որ անհոգ ու ծուլ են աղոթքի նկատմամբ, այդպիսիները տարակուսում են Տիրոջից խնդրել, մինչդեռ Տերը գթաբար է Իրենից խնդրողների հանդեպ: Իսկ դու, որ հաստատված ես այն սրբազնագույն հրեշտակի կողմից եւ նրանից աղոթքի գորություն ես ստացել, եթե ծուլ չես, ինչո՞ւ Տիրոջից իմաստություն չես խնդրում եւ ստանում Նրանից»։ Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, ես երբ քեզ ունեմ ինձ հետ, հարկ է ամեն բանի մասին քեզից խնդրել եւ հարցնել, որովհետեւ դու ինձ ամեն բան ցույց ես տալիս եւ խոսում հետս: Եթե այս ամենը ես առանց քեզ տեսնեի եւ լսեի, այնժամ Տիրոջից կխնդրեի, որ բացատրվեր ինձ»։

5. Եվ նա պատասխանեց. «Ես առաջ էլ էի ասում, որ դու հմուտ ես եւ անվախ առակների մեկնությունները հարցնելու մեջ: Քանի որ համառ ես, ես կբացատրեմ քեզ ուզածդ առակը կալվածքի եւ այլ բաների մասին, որպեսզի դու բոլորին հայտնի անես: Ուրեմն, լսի՛ր եւ հասկացի՛ր, -ասաց նա: -Կալվածքը, որի մասին խոսվում է առակում, խորհրդանշում է աշխարհը: Կալվածքի տերը Արարիչն է, որն ամեն բան կարգավորել է եւ հաստատել: Որդին՝ դա Սուրբ Հոգին է: Խաղողի այգին՝ ժողովուրդը, որ անկել է Տերը: Հենարանները՝ Տիրոջ կողմից. Իր ժողովրդին պահպանելու համար կարգված հրեշտակներն են: Խաղողի այգուց արմատախիլ արված մուխխոտերը՝ Աստծո ծառաների հանցանքներն են: Կերակուրները, որ տերը խնջույքի ժամանակ ուղարկում էր ծառային՝ պատվիրաններն են, որոնք Տերը իր Որդու միջոցով տվեց Իր ժողովրդին: Խորհրդի կանչված բարեկամները՝ նախաստեղծ սուրբ հրեշտակներն են: Տիրոջ բացակայությունը՝ խորհրդանշում է այն ժամանակահատվածը, որ մնացել է մինչեւ Իր գալուստը»։ Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, այս ամենը վեհաքանչ է ու զարմանալի. կարո՞ղ էի ես, Տեր, հասկանալ այն: Եվ ոչ մի մարդ, անգամ շատ խելացի, չի կարող այդ հասկանալ: Բայց այժմ ինձ բացատրիր, ինչի մասին որ կհարցնեմ քեզ»։ «Հարցրու ինչ ուզում ես»։ «Ինչո՞ւ է Աստծո Որդին, -ասում եմ ես, -այս առակում ներկայացվում է որպես ծառա»։

6. «Լսի՛ր, -ասաց նա: Աստծո Որդին ներկայացվում է ծառայի կերպարանքով, սակայն ունի մեծ զորություն եւ իշխանություն»։ «Ինչպե՞ս, տե՛ր, -ասում եմ»։ «Աստված, -ասում է նա, -տնկել է խաղողի այգին, այսինքն ստեղծել է մարդկությունը եւ վստահել Իր Որդուն. Որդին կարգել է հրեշտակներին՝ մարդկանցից ամեն մեկին պահպանելու համար. եւ Ինքն էլ բավական շատ է աշխատել եւ բավական շատ է չարչարվել նրանց մեղքերը մաքրելու համար. քանզի ոչ մի խաղողի այգի չի կարող մաքրվել առանց ջանքերի ու հոգածություն: Մաքրելով Իր ժողովրդի մեղքերը, Նա նրանց ցույց տվեց կյանքի ուղին եւ տվեց օրհնքը, որ ըն-

դուռնել էր Հորից: Տեսնո՞ւմ ես, որ Նա է ժողովրդի Տերը՝ Հորից ստացված լի իշխանություն: Իսկ թե ինչո՞ւ ժառանգություն կապակցություն արված խորհրդին Տերը կանչեց Իր Որդուն եւ մեծափառ Հրեշտակներին՝ լսի՛ր: Աստված բոլոր արարածներին ստեղծող նախագո Սուրբ Հոգինք բնակեցրեց Իր ցանկացած մարմնիս մեջ: Եվ այդ մարմինը, որտեղ բնակվեց Սուրբ Հոգին, լավ ծառայեց Հոգուն՝ ընթանալով անարատություն ու սրբություն, ոչնչով չապականելով Հոգին: Ուստի՝ քանի որ Նա /մարմինը/ ապրում էր անարատությամբ եւ համազործակցում էր Հոգու հետ եւ արիաբար աջակցում էր Նրան ամեն բանում, ապա Տերը նրան ընդունեց, չ որովհետեւ Իրեն հաճելի էր մարմնի կյանքը, որը չպղծվեց երկրի վրա՝ իր մեջ ունենալով Սուրբ Հոգին: Այսպիսով, Նա խորհրդի կանչեց Որդուն եւ բարի Հրեշտակներին, որպեսզի Հոգուն անարատությամբ ծառայած այդ մարմինը եւս հանգրվան ստանա. ու որպեսզի առանց պարզելի չմնա անարատ ու մաքուր մարմինը, որտեղ բնակվել է Սուրբ Հոգին: Ահա եւ այս առակի մեկնությունը»:

7. «Տե՛ր, -ասում եմ, -լսելով այս բացատրությունը, ես ուրախությամբ լցվեցի»: «Լսի՛ր շարունակությունը, -ասաց նա: Քո այդ մարմինը պահիր սուրբ եւ անարատ, որպեսզի նրա մեջ բնակվող Հոգին նրանից գո՛հ լինի եւ փրկի քո մարմինը: Նաեւ տե՛ս, երբեք մտքովդ չանցկացնես, թե այդ մարմինը մեռնող է եւ չչարաչահես այն որեւէ չար ցանկություն: Որովհետեւ, եթե պղծես մարմինդ, դրանով պղծած կլինես Սուրբ Հոգին, իսկ եթե պղծես Սուրբ Հոգին՝ չես ապրի»: Եվ ես ասացի. «Ի՞նչ կլինի, եթե մեկը իր վարքով, նախկինում չիմանալով այս խոսքերը, պղծել է իր մարմինը. նա ինչպե՞ս փրկություն կստանա»: «Անգիտություն նախկին գործերը, -ասաց նա, -կարող է դարմանել միայն Աստված, որովհետեւ նրան է պատկանում ամեն իշխանություն: Բայց այժմ, պահպանի՛ր քեզ, եւ ամենակարող ու ողորմած Տերը քավություն կշնորհի նախկին մեղքերիդ, եթե հետագայում չպղծես մարմինդ ու Հոգիդ. քանզի այս երկուսը

լծակից են իրար, եւ մեկն առանց մյուսի չի պղծվում: Ուստի, թե՛ այն, թե՛ մյուսը պահիր սրբություն եւ կապրես Աստծո հետ»:

ԱՌԱՎ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Երկու տեսակի ցանկասեր մարդկանց եւ նրանց պատժի մասին:

1. Երբ ես տանը նստած փառաբանում էի Տիրոջը բոլոր տեսածներին համար եւ խորհում էի պատվիրանների մասին, թե որքան հիանալի են դրանք, հաստատուն, պատվական ու քաղցր, եւ ի զորու են փրկելու մարդու հոգին, ինքս ինձ ասում էի. «Երանելի կլինես ես, եթե ընթանամ այդ պատվիրաններով, եւ ամեն մեկը, որ ընթանա նրանցով, երանելի կլինի»: Երբ ես խոսում էի ինքս ինձ հետ, հանկարծ տեսա, հովիվը նստել է կողքիս: Եվ նա ասում է ինձ հետեւյալը. «Ի՞նչ ես տատամսելով խորհրդածում քեզ մատուցած իմ պատվիրանների մասին: Դրանք հիանալի են. ամենեւին մի՛ կասկածիր, այլ համակվիր հավատքով առ Տեր եւ կարող կլինես կատարելու դրանք, որովհետեւ դրա համար գործություն կտամ քեզ: Այս պատվիրանները օգտակար են նրանց համար, ովքեր ցանկանում են ապաշխարհել, իսկ եթե չընթանան ըստ դրանց, ապա նրանց ապաշխարությունն ապարդյուն կլինի: Ուրեմն, դուք՝ ապաշխարողները, հեռացրեք ձեզից այս աշխարհի կործանող խաբեությունները: Զգեստավորվե՛ք ամենայն առաքինություն, որպեսզի կարող լինեք պահելու այս պատվիրանները, եւ ոչինչ չավելացնելով ձեր մեղքերին: Որովհետեւ, եթե նորից չմեղանչեք, կհարթեք ձեր նախկին մեղքերը: Ընթացե՛ք ըստ իմ պատվիրանների եւ կապրեք Աստծո հետ: Այս ամենը ձեզ արդեն ասվել է իմ կողմից»: Այս խոսքերից հետո նա ասաց ինձ. «Արի գնանք հովիտ եւ ես քեզ ոչխարներ ցույց կտամ»: «Գնանք, Տե՛ր», -ասացի ես: Եվ մենք գնացինք մի հովիտ, եւ այնտեղ նա ինձ ցույց տվեց մի երիտասարդ հովիվ՝ հազնված թանկագին ծիրանագույն զգեստներ: Նրա հոտը բազմաբանակ էր, ոչխարները լիություն մեջ էին եւ ուրախ ցատկոտելով վազվզում էին այս ու այն կողմ: Եվ ինքը՝ հովիվը, հրճվում էր

իր հոտով եւ ուրախ դեմքով քայլում էր ոչխարների կողքից:

2. Ապաշխարութեան հրեշտակն ասաց ինձ. «Տեսնո՞ւմ ես այս հովվին»: «Տեսնում եմ, տե՛ր», ասում եմ ես:

«Այս,-ասաց նա,-հաճույքի ու խաբեութեան հրեշտակն է: Նա կործանում է Աստծո ծառաների հոգիները եւ նրանց դայթակղելով չար ցանկություններով, շեղում է ճշմարտությունից. ու նրանք կործանվում են, որովհետեւ մոռանում են կենդանի Աստծո պատվիրանները եւ ապրում են ճիշտութեան ու փուռ վայելքների մեջ. եւ կործանման են տարվում այս չար հրեշտակի կողմից, ոմանք մինչեւ մահ, ոմանք՝ մինչեւ ապականություն»: «Տե՛ր, հարցնում եմ ես,-չեմ հասկանում, ի՞նչ է նշանակում մինչեւ մահ, եւ ի՞նչ՝ մինչեւ ապականություն»: «Լսի՛ր,-ասում է նա,-այն ոչխարները, որ դու տեսար շատ ուրախ ու ցատկոտող, խորհրդանշում են նրանց, ովքեր մեկնումիշտ հեռացել են Աստծուց եւ տրվել են այս աշխարհի վայելքներին: Ուստի, նրանց համար այլեւս չկա վերադարձ դեպի կյանք ապաշխարութեան միջոցով, որովհետեւ նրանք իրենց հանցաքներին բարդել են էլ ավելին՝ անպատկառորեն անարգել են Աստծո անունը: Այսպիսի մարդկանց կյանքը մահ է: Իսկ քո տեսած այն ոչխարները, որոնք չէին ցատկոտում, այլ արածում էին միասին, խորհրդանշում են նրանց, ովքեր թեեւ տրվել են հաճույքների ու վայելքների, սակայն ոչ մի հայհոյություն չեն արել Աստծո դեմ. սրանք ճշմարտությունից չեն հեռացել, եւ սրանց համար դեռ ապաշխարութեան հնար կա, որի միջոցով կարող են կյանք ունենալ: Ապականումը կարող է վերականգնման որոշ հույս ունենալ, իսկ մահն հավիտենական վախճան ունի»: Մենք մի փոքր էլ անցանք եւ նա ցույց տվեց ինձ մի խոշորակազմ հովվի, տեսքից վայրենի, հագին այծի ճերմակ մորթ, ուսին պայուսակ ուներ, ձեռքում՝ ոստոտ ու շատ ամուր մի փայտ ու մեծ մտրակ: Նրա դեմքը այնքան խիստ ու դաժան էր, որ սարսափազդու էր: Նա այն երիտասարդ հովվից ընդունում էր այդ ոչխարներին, որոնք ապրում էին հա-

ճույքի մեջ, բայց չէին ցատկոտում, եւ նրանց քշում տանում էր ժայռոտ ու փշոտ տեղերով, այնպես որ նրանք չէին կարողանում դուրս պրծնել փշերի ու տատասկների միջից, այլ խճճվելով նրանց մեջ, շատ էին տառապում եւ ցավեր կրում նրա հարվածներից: Նա նրանց այս ու այն կողմ էր քշում, նրանց հանգիստ չէր տալիս եւ թույլ չէր տալիս որեւէ տեղում դադար առնեն:

3. Տեսնելով որ ոչխարները ենթարկվում են այդպիսի չարչարանքների ու հարվածների, ես խղճացի նրանց, որ տառապում էին ու հանգիստ չուներին: Հովվին, որ ինձ հետ էր, ես ասացի. «Տե՛ր, ո՞վ է այս անողորմ ու դաժան հովիվը, որը փոքր և ինչ անգամ գութ չունի այդ ոչխարների հանդեպ»: «Այդ,-ասում է նա,-պատժի հրեշտակն է: Նա արդար հրեշտակներից է, սակայն կարգված է պատժելու համար: Նրան են հանձնարարվում նրանք, ովքեր շեղվել են Աստծուց եւ իրենց տվել են այս աշխարհի տուփանքներին ու վայելքներին, եւ նա նրանց պատժում է ըստ արժանվույն, զանազան ու խիստ պատիժներով»: «Տե՛ր,-ասում եմ,-ես կուզենայի իմանալ թե այդ զանազան պատիժները որո՞նք են»: Լսի՛ր,-ասում է նա,-այդ զանազան պատիժներն ու չարչարանքները այն են, որոնց մարդիկ ենթարկվում են իրենց ներկա կյանքում: Ոմանք վնասներ են կրում, ոմանք՝ չքավորություն, ուրիշները՝ տարբեր հիվանդություններ, ոմանք կյանքի անկայունություն, ուրիշները անարժան մարդկանց կողմից ենթարկվում են անարգանքի եւ շատ ու շատ անախորժությունների: Շատ շատերը անկայուն մտադրություններով տարբեր գործեր են ձեռնարկում, բայց նրանց ոչինչ չի հաջողվում, եւ ասում են, որ իրենք հաջողություն չունեն իրենց գործերում. ՀՀասկանալով, որ իրենք շատ վատ գործեր են կատարել, բայց բողոքում են Աստծո դեմ: Դրանից հետո, երբ շատ վշտեր կրեն, նրանք ինձ են փոխանցվում բարի խրատներ ստանալու համար, զորանում են առ Աստված Հավատքով եւ իրենց կյանքի մնացյալ օրերում մաքուր սրտով ծառայում են Տիրոջը:

Եվ, երբ սկսում են գղջալ իրենց մեղքերի համար, սրտերում հիշում են իրենց անօրեն գործերը եւ փառաբանում են Տիրոջը, ասելով, որ Նա է արդար Դատավորը եւ որ իրենք բոլորը պատժվել են ըստ արժանվույն, իրենց կատարած գործերի համար: Եվ կյանքի մնացած ընթացքում, մաքուր սրտով ծառայում են Աստծուն եւ հաջողություններ են ունենում իրենց բոլոր գործերում, Աստծուց ստանալով ամեն բան, ինչ էլ որ խնդրել են, այնժամ գոհություն են մատուցում Աստծուն, որ հաճնարարվել են ինձ եւ այլեւս ոչ մի դատանություն չեն ենթարկվում»:

4. Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, ասա ինձ հետեւյալը»: «Ի՞նչ է քեզ հետաքրքրում», ասում է նա: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, Աստծո երկյուզը լքածները արդյոք նույնքա՞ն ժամանակ են չարչարվում, որքան ժամանակ որ տրվել են վայելքների»: «Նույնքան ժամանակ էլ չարչարվում են», -ասաց նա: «Քիչ են չարչարվում, -ասում եմ ես, -պետք է, որ վայելքների տրվածներն ու Աստծուն մոռացածները յոթ անգամ ավելի պատիժ կրեն»: «Անմիտ ես դու, -ասաց նա, -եւ չես հասկանում պատժի ուժը»: «Տե՛ր, -ասում եմ ես, -եթե ես հասկանայի, ապա չէի խնդրի, որ դու ինձ բացատրեիր»: «Լսի՛ր, -ասում է նա, -թե ինչպիսի ուժ ունեն եւ մեկը եւ մյուսը՝ վայելքն ու պատիժը: Վայելքի մեկ ժամը սահմանափակվում է իր տեղություններ իսկ պատժի մեկ ժամը հավասարազոր է երեսուն օրվա: Ով մեկ ժամ տրվել է տուփանքների ու վայելքների, կչարչարվի մեկ օր, բայց չարչարանքի մեկ օրը հավասար է մի ամբողջ տարվա: Հետեւաբար, ով քանի օր վայելքների մեջ է եղել, այդքան տարի էլ կչարչարվի: Տեսնո՞ւմ ես, -ասում է Նա-որ աշխարհի վայելքների ու գայթակղությունների պահը շատ կարճատեւ է, իսկ պատժինն ու չարչարանքինը՝ երկարատեւ»:

5. Ես ասացի նրան. «Այնքան էլ չեմ հասկանում այն, ինչ վերաբերվում է վայելքի ու պատժի տեղությունը, բացատրի՛ր խնդրում եմ, ավելի պարզ»: «Քո անհասկացողությունը համառորեն մնում է քեզ

հետ, եւ դու չես ուզում սիրտդ մաքրել ու ծառայել Աստծուն: Տե՛ս, որ երբ ժամանակը լրանա, անմիտ չմնաս: Իսկ արդ, քանի որ ուզում ես, լսի՛ր, որ հասկանաս: Ով մեկ օր տրվում է վայելքների եւ անում է այն, ինչ որ ցանկանում է նրա հոգին, նա լցվում է մեծագույն հիմարություններ եւ առավոտյան չի գիտակցում իր կատարածները ու մոռանում է, թե ինչ է արել անցյալ օրը, որովհետեւ վայելքներն ու գայթակղությունները ոչ մի հիշողություն չունեն այն հիմարության պատճառով, որով լցվում է մարդը: Բայց, երբ պատիժն ու չարչարանքը հասնում են մարդուն մեկ օրով, ապա նա տառապում է մի ամբողջ տարի, որովհետեւ պատիժն ու տառապանքը շատ ուժեղ հիշողություն ունեն: Ամբողջ տարվա ընթացքում տառապողը, հիշում է թե՛ փոքր վայելքների մասին, թե՛ հասկանում է, որ դրանց պատճառով է դառնություններ կրում: Այդ ձեւով էս պատժվում նրանք, որոնք տրվել են վայելքների ու գայթակղությունների, որովհետեւ կյանք ունենալով, իրենք իրենց մահվան են մատնել»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, ո՞ր վայելքներն են վնասակար»: «Ամեն գործ, -ասում է նա, -մարդու համար վայելք է, եթե նա այն կատարում է հաճույքով: Որովհետեւ նաեւ բարկացկոտ մարդը իր գործը կատարելով հաճույք է ստանում, եւ՛ պոռնիկը, եւ՛ գինեմոլը, եւ՛ ամբաստանողն ու խաբեբան, եւ՛ շողոքորթը, եւ՛ արյունարբուն, ամեն ոք, որ նման գործ է անում, բավարարում է իր կրքերը ու հաճույք է գգում իր գործից: Բոլոր այս հաճույքները վնասակար են Աստծո ծառաների համար, եւ հենց դրանց պատճառով էլ նրանք չարչարվում են: Բայց նաեւ կան հաճույքներ, որոնք փրկարար են մարդկանց համար: Շատերը, բարի գործ անելով՝ հաճույք են ստանում, դրանց մեջ իրենց համար քաղցրություն գտնելով: Այդպիսի վայելքները օգտակար են Աստծո ծառաների համար եւ կյանք են նախապատրաստում մարդկանց համար: Իսկ նրանք, ում մասին ասվեց նախապես, ծնում են պատիժներ ու տառապանքներ, եւ նրանք որոնք կկրեն դրանք ու չեն գղջա իրենց հանցանքների համար՝ մահ ձեռք կբերեն»:

ԱՌԱԿ ՅՈՒԹԵՐՈՐԴ

Այն մասին, որ ապաշխարողները պետք է ապաշխարությանը արժանի պտուղներ բերեն:

Մի քանի օր անց նույն այն հովտում, որտեղ տեսել էի այն հովիվներին, հանդիպեցի հովիվին, եւ նա ասաց. «Ի՞նչ ես փնտրում»: «Տե՛ր, ես եկել եմ,-ասում եմ,-քեզ խնդրելու, որ դու պատժի համար կարգված հրեշտակին հրամայես, որ հեռանա իմ տնից, որովհետեւ նա ինձ խիստ վնասում է»: «Քեզ անհրաժեշտ է համբերել վշտի եւ դառնություն, որովհետեւ այն փառավոր հրեշտակը, որն ուզում է քեզ փորձել, այդպես է պատվիրել քեզ համար»: «Տե՛ր,-ասում եմ,-ի՞նչ չարություն եմ արել, որ տրվել եմ այդ հրեշտակի ձեռքը»: «Լսի՛ր,-ասում է նա:-Դու շատ մեղքեր ունես, բայց ոչ այնքան շատ, որպեսզի հարկ լիներ քեզ տալու այդ հրեշտակի ձեռքը, սակայն քո ընտանիքը մեծ մեղքեր ու հանցանքներ է գործել, եւ այն փառավոր հրեշտակը բարկացել է նրանց գործերի համար ու հրամայել է, որ դու որոշ ժամանակ պատիժ կրես, որպեսզի նրանք էլ զղջան իրենց մեղքերը եւ սրբվեն այս աշխարհի չար ցանկություններից: Եվ երբ նրանք կապաշխարեն ու կմաքրվեն, այնժամ քեզնից կհեռանա պատժի հրեշտակը»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, եթե նրանք այնպես են իրենց պահել, որ բարկացրել են փառավոր հրեշտակին, ապա ես ինչ եմ արել»: Նա պատասխանեց. «Նրանք չեն կարող պատժվել, եթե դու՝ ընտանիքի գլուխը, չպատժվես: Որովհետեւ ինչ որ կրես դու, անպայման պիտի կրեն եւ նրանք, իսկ քո հանդարտության դեպքում նրանք չեն կարող ոչ մի տառապանք կրել», ասաց նա: «Տե՛ր, բայց ահա,-ասացի ես,-նրանք զղջացել են ամբողջ սրտով»: «Գիտեմ, որ զղջացել են ամբողջ սրտով,-ասում է նա:-Բայց, ի՞նչ է, դու կարծում ես թե ապաշխարողների մեղքերին անմիջապես թողություն է տրվում: Ո՛չ: Ապաշխարողը պետք է չարչարի իր հոգին, խոնարհվի իր բոլոր գործերում, եւ բազում ու զանազան դառնու-

թյուններ կրի: Եվ երբ այն ամենը, որ իրեն նշանակված է, կրի, այնժամ, իհարկե, Նա, Որն արարել եւ հաստատել է ամեն բան, Իր ողորմությամբ կդառնա նրա կողմը ու կտա նրան փրկարար բժշկություն, այն էլ այն ժամանակ, երբ տեսնի, որ ապաշխարողի սիրտը մաքուր է ամեն տեսակի չար գործից: Իսկ քեզ ու քո ընտանիքին, այժմ տառապելն օգտակար է: Սակայն ինչո՞ւ եմ երկար խոսում, հարկավոր է տառապել այնպես, ինչպես պատվիրել է Տիրոջ այն հրեշտակը, որը քեզ հանձնել է ինձ: Իսկ դու ավելի լավ է դոհուլություն հայտնի Աստծուն, որ Նա արժանի է համարել, որ նախօրոք հայտնեմ քեզ քո պատժի մասին, որպեսզի նախապես իմանալով այդ մասին, տոկունությամբ կրես այն»: Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, եղի՛ր ինձ հետ եւ հեշտությամբ կտանեմ ամեն մի փորձություն»: «Ես,-ասում է նա,-քեզ հետ կլինեմ եւ անգամ կխնդրեմ պատժի հրեշտակին, որ նա ավելի մեղմ հարվածի քեզ: Սակայն դու երկար չես տառապի եւ կրկին կվերադառնաս քո բարվոք վիճակին, միայն խոնարհամիտ եղի՛ր ու հնազանդվի Տիրոջը մաքուր սրտով. եւ՛ դու, եւ՛ զավակներդ, եւ՛ քո ընտանիքը ընթացքը ըստ այն պատվիրանների, որ ես տվել եմ քեզ, ու քո ապաշխարությունը կարող է լինել հաստատուն ու մաքուր: Եվ, եթե դու, ընտանյոք հանդերձ, պահես դրանք, ապա քեզնից կհեռանան բոլոր դժբախտությունները. նաեւ բոլոր նրանցից, որոնք կընթանան ըստ այս պատվիրանների՝ կհեռանա ամեն դժբախտություն»:

ԱՌԱԿ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Շատ ընտրյալ սերունդներ եւ մեղքի համար ապաշխարողներ կան, բայց բոլորը վարձք կունենան ըստ ապաշխարության աստիճանի եւ իրենց բարի գործերի:

1. Հովիվն ինձ մի ուռնի ցույց տվեց, որը ծածկում էր դաշտերն ու լեռները, որի ստվերի տակ էին եկել Տիրոջ անվամբ բոլոր կոչվածները: Եվ այդ ուռնի ու մոտ կանգնած էր փառավոր ու շատ երկայնահասակ մի հրեշտակ: Նա մեծ մանգաղով ուռնուց ճյուղեր էր կտրում եւ այդ ոչ

մեծ, բազկաչափ ճյուղերը բաժանում էր նույն ուռենու ստվերի տակ կանգնած ժողովրդին: Այն բանից հետո, երբ բոլորը ճյուղեր ստացան եւ հրեշտակը վար դրեց մանգաղը, այդ ծառը մնացել էր ամենեւին անխաթար, ինչպես որ տեսել էի նախկինում: Ես զարմանում էի դրա վրա եւ խորհում էի ինքս իմ մեջ: Հովիվն ասաց ինձ. «Մի՛ զարմացիր, որ այս ծառը այն բանից հետո, երբ նրա այդքան ճյուղերը կտրվեցին, մնաց անխաթար: Սպասի՛ր, եւ երբ կտեսնես ամեն բան, քեզ կբացատրվի, թե ի՞նչ է այդ նշանակում»:

Մարդկանց ճյուղեր բաժանող հրեշտակը նորից նրանցից ետ պահանջեց դրանք, եւ յուրանքաչյուրը նույն հերթականությամբ, ինչպես որ ստացել էին, կանչվում էր նրա մոտ ու վերադարձնում ճյուղերը: Տիրոջ հրեշտակը դրանք ընդունում էր եւ զննում: Ոմանցից նա ետ էր ստանում չորացած եւ կարծես թե, ցեցը կերած, ու հրամայում էր որպեսզի այդ ճյուղեր վերադարձնողները կանգնեն առանձին: Մյուսները ճյուղերը վերադարձնում էին չորացած, բայց ցեցը չկերած, եւ դրանց էլ հրամայեց կանգնել առանձին: Ոմանք ճյուղերը վերադարձնում էին կիսով չափ չորացած, եւ դրանք էլ կանգնեցին առանձին: Ոմանք իրենց ճյուղերը վերադարձնում էին կիսով չափ չորացած ու ճաքճքված, եւ դրանք եւս առանձին կանգնեցին: Մյուսները իրենց ճյուղերը բերում էին կեսը չոր, կեսը կանաչ, ու նրանք էլ էին կանգնում առանձին: Ուրիշները այնպիսի ճյուղեր էին վերադարձնում, որոնց երկու մասը չոր էր, իսկ երրորդը՝ կանաչ եւ դրանք եւս կանգնեցին առանձին: Ոմանք բերում էին այնպիսի ճյուղեր, որ դրանց երկու մասը կանաչ էին, իսկ երրորդ մասը՝ չոր, եւ սրանք էլ կանգնեցին առանձին: Իսկ մյուսների ճյուղերի վրա շատ փոքր կանաչ մաս կար եւ մնացած ամբողջը չորացած էր. ու նրանք նույնպես առանձին կանգնեցին: Իսկ ոմանք գալիս էին բերելով ճյուղերն այնպես կանաչ, ինչպես որ ստացել էին հրեշտակից. եւ ժողովրդի մեծ մասը այդպիսի ճյուղեր էին վերադարձնում: Հրեշտակը շատ էր ուրախանում դրանց համար, ու նրանք առանձին էին կանգնում: Ոմանք ճյուղեր էին

բերում կանաչ ու դալար շիվերով, եւ դրանք առանձին էին դրվում: Հրեշտակը դրանք եւս մեծ հաճույքով էր ընդունում: Ոմանք ճյուղերը բերում էին կանաչ եւ շիվերի վրա որոշ պտուղներով: Նրանք, որ վերադարձնում էին այդպիսի ճյուղեր, տեսքով շատ ուրախ էին, եւ ինքը՝ հրեշտակը շատ էր ուրախանում նրանցով, եւ հովիվը նույնպես ուրախ էր:

2. Եվ Տիրոջ հրեշտակը պատվիրեց պսակներ բերել: Բերված պսակները, որոնք ասես հյուսված էին արմավենու ճյուղերից, հրեշտակը դրեց այն այրերի վրա, ում ճյուղերը ընձյուղներով ու պտուղներով էին, եւ նրանց հրամայեց գնալ աշտարակ: Եվ մյուսներին եւս, ում ճյուղերը կանաչ էին եւ շիվերով, բայց առանց պտուղների, ուղարկեց նույնպես այնտեղ. նրանց կնիքներ տալով: Բոլոր աշտարակ մտնողները նույն զգեստներն ունեին՝ ճերմակ, ինչպես ճյուղը: Նա նույն աշտարակն ուղարկեց եւ նրանց, ովքեր իրենց ճյուղերը վերադարձրել էին այնպես, ինչպես որ ստացել էին՝ կանաչ, նրանց տալով կնիք եւ ճերմակ զգեստներ: Այդ բոլորի ավարտից հետո, նա ասաց հովիվին. «Ես գնում եմ, իսկ դու նրանց թող պատերից ներս, այն տեղը, որը յուրանքաչյուրը վաստակել է իր բնակության համար, սակայն նախօրոք ուշադիր կզննես նրանց ճյուղերը: Նայի՛ր, որ ոչ ոք չչրջանցի քեզ, իսկ եթե մեկը ճողպորի առանց քո իմանալու, ես նրան խորանի առջեւ կբացահայտեմ»: Այս ասելով հովիվին, նա հեռացավ: Նրա հեռանալուց հետո, հովիվն ասաց ինձ. «Վերցնենք բոլորի ճյուղերը եւ տնկենք հողի մեջ, թեթեւ դրանցից ոմանք կարող է նորից կանաչեն»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, ինչպե՞ս կարող են նորից կանաչել ճյուղերը, որոնք արդեն չորացած են»: Նա պատասխանեց ինձ. «Այս ծառը ուռենի է եւ այդպիսի ծառերը կենսունակ են: Ուստի, եթե այս ճյուղերը տնկվեն ու ջրվեն, ապա նրանցից շատ շատերը վերստին կծաղկեն: Արի փորձենք ջրել եւ, եթե սրանցից որեւէ մեկը կարող կլինի վերակենդանանալու, ապա ես ուրախ կլինեմ նրա հա-

մար. Իսկ եթե ոչ, գոնե Հայտնի կլինի, որ ես անտարբեր չեմ եղել»: Այնուհետև հովիվն ինձ հրամայեց նրանց կանչել այն հերթականությամբ, ինչպես որ կանգնած էին: Նրանք եկան եւ հանձնեցին իրենց ճյուղերը: Հովիվը վերցրեց ճյուղերը եւ ըստ նույն հերթականության տնկեց: Ապա այնքան առատ ջրեց, որ նրանք ծածկվեցին ու չէին երեւում ջրի տակ: Ժյուղերը բերելուց հետո նա ասաց ինձ. «Գնանք, եւ մի քանի օրից կվերադառնանք ու կստուգենք բոլոր ճյուղերը, քանի որ այս ծառի Արարիչը ցանկանում է, որ բոլոր նրանք, որ ճյուղեր են ստացել այս ծառից՝ ողջ մնան: Իսկ ես հուսով եմ այն բանից հետո, երբ այս ճյուղերը ջրվեցին, նրանցից շատերը խոնավությամբ հագեցած կվերակենդանանան»:

3. Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, բացատրիր ինձ այս ծառի խորհուրդը: Ես չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչպես է այն անխաթար մնում, իրենից այսքան ճյուղեր կտրելուց հետո եւ չի երեւում, որ նրանից որեւէ բան է պակասել: Այս ինձ տարակուսանքի մեջ է գցում»:
«Լսի՛ր, -ասում է նա: Այդ մեծ ծառը, որը ծածկում է դաշտերն ու լեռները եւ ամբողջ երկիրը, խորհրդանշում է ողջ աշխարհին տրված Աստծո օրենքը: Օրենքն այս՝ երկրի բոլոր ծագերում ավետարանված Աստծո Որդին է: Ծառի ստվերի տակ կանգնած մարդիկ նրանք են, ովքեր լսել են այդ քարոզությունը եւ հավատացել նրան: Վեհափառ ու գորեղ հրեշտակը՝ Միքայելն է, որն իշխանություն ունի այս ժողովրդի վրա եւ նրանց կառավարիչն է: Նա օրենքը տնկում է հավատացյալների սրտերում եւ հետեւում է նրանց, ում տվել է օրենքը, տեսնելու համար, թե պահե՞լ են արդյոք: Ամեն մեկը ճյուղ ունի, եւ ճյուղերը խորհրդանշում են Տիրոջ օրենքը: Տեսնո՞ւմ ես, որ նրանցից շատերը անպիտան են դարձել, եւ դու կարող ես ճանաչել բոլոր նրանց, որ չեն պահել օրենքը, ու կտեսնես նրանցից յուրանքաչյուրի տեղը»: «Տե՛ր, իսկ ինչո՞ւ նա ոմանց ուղարկեց աշտարակ, իսկ մյուսներին թողեց քեզ», ասացի ես: «Նրանք, -ասում է նա, -որ նրանից ստացած օրենքը խախտել են, թողնված են իմ իշխա-

նության տակ, որպեսզի քավեն իրենց հանցանքները, իսկ նրանք որոնք բավարարեցին օրենքին եւ պահեցին այն, գտնվում են իր սեփական իշխանության տակ»: «Տե՛ր, իսկ ովքե՞ր են նրանք, որ պսակավորվեցին ու մտան աշտարակ», -ասում եմ ես: Նա ասաց. «Այդ նրանք են, որ մարտնչեցին սատանայի դեմ եւ հաղթել են նրան, նրանք, որ պահելով օրենքը, տառապել են դրա համար: Մյուսները, ճյուղերը վերադարձրին կանաչ եւ ընձյուղներով, բայց անպտուղ, դրանք նրանք են, որ տառապել են հանուն այդ նույն օրենքի, սակայն մահ չեն ճաշակել: Բայց չեն էլ ուրացել իրենց օրենքը: Իսկ նրանք, որ ճյուղերը վերադարձրել են կանաչ, ինչպես որ ստացել էին, խոնարհներն են, որոնք ապրել են մաքուր սրտով եւ պահել են Աստծո պատվիրանները: Մնացածը դու կիմանաս այն ժամանակ, երբ կստուգեմ այն ճյուղերը, որ տնկեցի հողում եւ ջրեցի»:

4. Մի քանի օրից մենք վերադարձանք նույն վայրը, եւ հովիվը նստեց այն հրեշտակի տեղը: Իսկ ես կանգնեցի նրա կողքին: Այնժամ նա ասաց ինձ. «Կապի՛ր գոգնոցդ եւ օգնի՛ր ինձ»: Ես գոտեւորվեցի քթանե մաքուր գոգնոցով: Տեսնելով, որ ես գոտեւորված եմ եւ պատրաստ իրեն ծառայելու, նա ասաց. «Կանչիր այն մարդկանց, որոնց ճյուղերը տնկված են հողում, ըստ այն հերթականության, ինչպես որ վերադարձրել է յուրաքանչյուրը: Եվ ես գնացի դաշտ, բոլորին կանչեցի ու նրանք կանգնեցին իրենց տեղերում: Այնուհետև նա ասաց ինձ. «Թող ամեն մեկը հանի իր ճյուղը եւ բերի ինձ»: Ամենից առաջ տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերը այն ժամանակ չորացած էին եւ փտած: Եվ քանի որ նրանք կրկին փտած ու չորացած դուրս եկան, նա հրամայեց նրանց կանգնել առանձին: Այնուհետև տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերը թեեւ չորացած էին, բայց փտած չէին: Սրանցից ոմանք ճյուղերը կանաչած տվեցին, իսկ ոմանք՝ չորացած, կարծես ցեցը կերած: Նրանց, որ վերադարձրին կանաչած, հրամայեց կանգնել առանձին, իսկ նրանց, որ վերադարձրին չորացած ու փտած, հրամայեց կանգնել առաջինների հետ: Ապա տվեցին

նրանք, որոնց ճյուղերը կիսով չափ չորացած էին ու ճաքճքած. նրանցից շատերը վերադարձրին կանաչած ու առանց ճաքերի, իսկ ոմանք՝ կանաչած, իսկ ոմանք կանաչած եւ պտուղներ ունեցող, ինչպես նրանք, որ պսակավորված մտան աշտարակ: Մյուսները տվեցին չորացած, բայց չփտած, իսկ ոմանք էլ՝ առաջվա պես չորացած ու ճաքճքված: Նրանից ամեն մեկին նա հրամայեց զատ-զատ կանգնել, ոմանց՝ իր դասում, իսկ մյուսներին առանձին:

5. Այնուհետեւ վերադարձրին նրանք, որոնց ճյուղերը թեեւ կանաչ էին, սակայն ճաքեր ունեին: Նրանք բոլորը վերադարձրին այժմ կանաչած եւ կանգնեցին իրենց տեղում, ու հովիվը ուրախանում էր սրանց համար, որ բոլորը ուղղվել եւ ազատվել են իրենց ճաքերից: Տվեցին եւ նրանք, որոնց ճյուղերը կեսկանաչ էին եւ կեսչորացած: Սրանցից ոմանց ճյուղերը ամբողջովին կանաչ դուրս եկան, ուրիշներինը՝ կիսաչոր, ոմանցը՝ չորացած ու վնասված, իսկ ոմանցն էլ կանաչ ու ընձյուղված: Սրանք բոլորն էլ ուղարկվեցին իրենց դասը: Ապա տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերի երկու մասը կանաչ էր, իսկ երրորդը՝ չորացած. սրանցից շատերը վերադարձրին կանաչ ճյուղեր, շատերը՝ կիսով չափ չորացած, ոմանք էլ՝ չորացած ու փտած: Եվ սրանցից ամեն մեկը կանգնեց իր դասում: Այնուհետեւ տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերի երկու մասը չորացած էր, իսկ երրորդը՝ կանաչ. սրանցից շատերը եւս վերադարձրին կիսով չափ չորացած, ոմանք՝ չորացած ու փտած, ոմանք՝ կիսով չափ չորացած ու ճաքճքված, ոմանք էլ կանաչած: Սրանցից ամեն մեկը, նույնպես, կանգնեց իր դասում: Ապա տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերը կանաչ էին, բայց մի փոքր չորացած եւ ճաքճքած. սրանցից ոմանք ճյուղերը վերադարձրին կանաչած, իսկ ոմանք էլ՝ կանաչած ու բողբոջած. սրանք եւս գնացին իրեն տեղը: Վերջապես տվեցին նրանք, որոնց ճյուղերի շատ փոքր մասը կանաչ էր, իսկ մնացածը՝ չորացած: Սրանց ճյուղերը մեծ մասամբ դուրս եկան կանաչած, ընձյուղված եւ անգամ պտուղներով, իսկ մնացածը՝ կա-

նաչ: Հովիվն այս ճյուղերի համար շատ էր ուրախանում, որ նրանք այդպիսին դուրս եկան: Եվ սրանք եւս գնացին ամեն մեկն իր դասը:

6. Վերանայելով բոլոր ճյուղերը, հովիվն ինձ ասաց. «Ես ասում էի քեզ, որ այս ծառը կենսունակ է: Տեսնո՞ւմ ես, շատերն ապաշխարել են եւ փրկվելով ստացել»: «Տեսնում եմ, տե՛ր»-ասում եմ ես: «Ուրեմն, իմացի՛ր,-ասում է նա,-որ մեծ ու փառավոր է Տիրոջ բարությունն ու ողորմածությունը, Որը եւ ապաշխարության հնարավորություն պարգևեց»: «Տե՛ր, ուրեմն ինչո՞ւ բոլորը չապաշխարեցին»,-ասացի ես: Նա ասաց ինձ. «Տերն ապաշխարություն է տվել նրանց, որոնց Նա տեսավ, որ իրենց սրտերը մաքուր կլինեն եւ ամբողջ սրտով կձառայեն Իրեն: Իսկ ում մեջ տեսավ ստություն ու անզգամություն եւ դեպի Իրեն դարձի գալու կեղծավորություն. սրանց ապաշխարություն չտվեց, որպեսզի նորից չպղծեն Իր Անունը»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, այժմ ցույց տուր ինձ ճյուղեր վերադարձնողներից ամեն մեկի նշանակությունն ու տեղը, որպեսզի այդ մասին լսեն հավատացյալները, որոնք կնիք են ստացել, բայց քանդել ու անխաթար չեն պահել եւ, որպեսզի ճանաչելով իրենց գործերը, ապաշխարեն ու քեզնից կնիք ընդունելով փառաբանություն մատուցեն Տիրոջը, որ Նա Իր ողորմությունը մեկնելով քեզ ուղարկել է իրենց հոգիները նորոգելու համար»: «Լսի՛ր,-ասում է նա,-նրանք, որոնց ճյուղերը դուրս եկան չորացած ու ցեցը կերած՝ Եկեղեցին ուրացողներն ու դավաճանողներն են, որոնք իրենց մեղքերով հայհոյել են Տիրոջը եւ ամաչել են Նրա անունից, որ կոչված էր իրենց վրա. սրանք բոլորը մեռած են Աստծո համար: Եվ տեսնո՞ւմ ես, որ նրանցից եւ ոչ մեկը չի ապաշխարել, թեեւ քեզնից լսել են /Աստծո/ խոսքը, որը ես պատմել եմ քեզ. այսպիսի մարդկանցից կյանքը հեռացել է: Հավասարապես սրանցից հեռու չեն եւ նրանք, որոնք ճյուղերը վերադարձրել են թեեւ չփտած, բայց չորացած, որովհետեւ սրանք երեսպաշտ են եղել, խորթ ուսմունքներն են տարածել եւ մոլորեցրել են Աստծո ծառաներին, հատկապես նրանց,

որոնք մեղանչել են, արգելք լինելով նրանց ապաշխարութեանը, ներշնչելով հիմար ուսմունքներ: Սրանք ապաշխարութեան հույս ունեն: Եվ տեսնո՞ւմ ես, որ սրանցից շատերը. այն բանից հետո, որ ես հաղորդեցի իրենց իմ պատվիրանները, ապաշխարել են. եւ դեռ էլի պիտի ապաշխարեն: Նրանք, որ չեն ապաշխարի, կզրկվեն կյանքից, իսկ նրանք, որ ապաշխարել են, դարձել են բարի, նրանց տեղերը առաջին պատերի մեջ են, իսկ ոմանք նույնիսկ աշտարակի մեջ մտան: Ուստի, տեսնո՞ւմ ես, -ասաց նա, -որ մեղավորների ապաշխարութեանը կյանք է բերում, իսկ անզղու-թյունը՝ մահ»:

7. «Լսի՛ր նաեւ նրանց մասին, որոնք ճյուղերը վերադարձրին կիսաչոր ու ճաքերով: Նրանք, որոնց ճյուղերը միայն կիսաչոր էին՝ երկմիտներն են. որոնք ոչ ողջ են, ոչ՝ մեռած: Իսկ նրանք, որոնք ճյուղերը վերադարձրին կիսաչոր ու ճաքերով՝ եւ՛ երկմիտ են եւ՛ չարակեզու, որոնք բամբասու՞մ են բացակա եղողներին, իրենց մեջ երբեք խաղաղութիւն չունեն եւ մշտապես գտնվում են անհաշտութեան մեջ: Բայց ինչեւիցէ, նրանց համար էլ ապաշխարութիւն կա: Տեսնո՞ւմ ես, նրանցից ոմանք ապաշխարել են: Սրանցից շատերը, որոնք շուտափույթ ապաշխարեցին, աշտարակում տեղ ունեն, իսկ նրանք, որ ավելի ուշ են ապաշխարել՝ կքնակվեն պատերի մեջ: Իսկ նրանք, որ չեն ապաշխարել, այլ մնացել են իրենց գործերի մեջ՝ մահով կմեռնեն: Նրանք, ովքեր ճյուղերը վերադարձրին թեեւ կանաչ, բայց ճաքերով, միշտ հավատարիմ ու բարի են եղել, բայց առաջնութեան ու պատվի համար իրար նկատմամբ ունեցել են խանդ ու նախանձ: Սակայն, առաջնութեան համար իրար հետ վիճող բոլոր մարդիկ հիմար են: Ինչեւէ, քանի որ նրանք ուրիշ հարաբերութիւններում բարի են եղել, անսացել են իմ պատվիրաններին, ուղղվել են եւ ճեպով ապաշխարել, այդ պատճառով նրանց տեղը աշտարակի մեջ է: Իսկ եթե նրանցից որեւէ մեկը վերստին դիմի գթութեան, կվաւրվի աշտարակից եւ կկորցնի իր կյանքը, որովհետեւ Աստծո կանչվածների կյանքը կայանում է Տիրոջ պատվիրանների կատարման մեջ: Սրանում է

կյանքը, այլ ոչ թե առաջնութեան, կամ որեւէ մի արժանիքի: Համբերութեան ու հոգու խոնարհութեան միջոցով, մարդիկ Տիրոջից կյանք կստանան, իսկ խռովարարներն ու օրենքն արհամարողներն մահ ձեռք կբերեն:

8. Նրանք, որոնց ճյուղերի կեսը չորացած էր, կեսը կանաչ՝ աշխարհական զբաղմունքներով կապվածներն ու սրբերի հետ շփումից օտարածներն են: Ուստի, նրանց կեսը ողջ է, կեսը՝ մեռած: Եվ սրանցից շատերը անսալով իմ պատվիրաններին՝ ապաշխարեցին եւ տեղ գտան աշտարակում, իսկ ոմանք բոլորովին դուրս մնացին: Սրանց համար ապաշխարութիւն չկա, որովհետեւ իրենց գործերի պատճառով հայհոյեցին Տիրոջը եւ ի վերջո, ուրացան: Եվ նրանք այդ ամբարշտութեան պատճառով կորցրեցին իրենց կյանքը: Սակայն նրանցից շատերը երկմտեցին. սրանց համար դեռեւս կա ապաշխարութիւն, եւ եթե շուտափույթ ապաշխարեն՝ աշտարակում բնակարան կունենան, իսկ եթե ուշ՝ կքնակվեն պատերի մեջ, բայց եթե բնավ չապաշխարեն՝ կկորցնեն իրենց կյանքը: Իսկ ում ճյուղերի երկու մասը կանաչ էր եւ երրորդը չորացած՝ նրանք են, որ զանազան գայթակղութիւններով մոլորված, ուրացել են Տիրոջը: Նրանցից շատերը ապաշխարել են եւ արդեն տեղ են ստացել աշտարակում, իսկ շատերը իսպառ հեռացել են Աստծուց ու բոլորովին կորցրել են իրենց կյանքը: Իսկ սրանցից ոմանք երկմտել են եւ խռովութիւններ գոգոնել: Սրանց համար դեռեւս կա ապաշխարութիւն, եթե շուտ ապաշխարեն ու չմնան իրենց վայելքների մեջ, իսկ եթե մնան իրենց գործերի մեջ, ապա մահ կպատրաստեն իրենց համար:

9. Իսկ որոնք իրենց ճյուղերը վերադարձրին երկու մասը չոր, իսկ երրորդը կանաչ՝ նրանք են, որ բարեպաշտ են եղել, բայց հարստանալով եւ հեթանոսների մոտ համբավ ձեռք բերելով, ընկել են մեծ հպարտութեան մեջ, սկսելով մեծամտանալ, լքեցին ճշմարտութիւնը, արդարների հետ, շփում չունեցան, այլ ապրեցին հեթանոսների հետ եւ նրանց նման,

ու այդ կյանքը նրանց ավելի հաճելի երեւաց: Սակայն նրանք Աստուծոյ չեն հեռացել, եւ մնացել են հավատքի մեջ, միայն թե հավատքի գործեր չեն գործել: Սրանցից շատերը արդեն ապաշխարել են եւ իրենց տեղն ունեն աշտարակում: Մյուսները ապրելով հեթանոսների հետ եւ հպարտանալով նրանց մոտ ունեցած սին փառքից, իսպառ հեռացան Աստուծոյ՝ տրվելով հեթանոսական զբաղմունքներին: Այսպիսի մարդիկ հեթանոսների շարքն են դասվել: Սրանցից ոմանք սկսել են երկմտել, հույս չունենալով, որ իրենց կատարած գործերով կփրկվեն: Մյուսներն ընկել են երկմտանքի մեջ եւ սկսել են պառակտութիւն գոգոսել: Ե՛վ սրանց, եւ՛ մյուսների համար, որ սկսել են երկմտել իրենց գործերի համար, դեռեւս կա՛ ապաշխարութիւն. սակայն դրանց ապաշխարութիւնը պետք է անհապաղ լինի, որ իրենց տեղ լինի աշտարակում: Իսկ նրանց, որ չեն ապաշխարում, այլ շարունակում են մնալ իրենց վայելքների մեջ, շուտով մահ է սպասվում:

10. Իսկ նրանք, որոնք իրենց ճյուղերը բացի չոր գագաթներից ու ճաքերից, կանաչ են վերադարձրել, նրանք են, որ միշտ եղել են բարի, արդար եւ Աստուծո մոտ փառավոր, բայց մեղանչել են ոչ մեծ վայելքների եւ իրար մեջ ունեցած անհաշտութիւնների պատճառով: Լսելով իմ խոսքերը, շատերը իսկույն եւեթ ապաշխարել են եւ տեղ են գտել աշտարակում: Իսկ սրանցից ոմանք ընկել են երկմտանքի մեջ եւ ավելին՝ խռովութիւն են գցել: Այսպիսիների համար ապաշխարութեան հույս կա, որովհետեւ միշտ բարի են եղել ու հազիվ թե սրանցից որեւէ մեկը մեռնի: Իսկ նրանք, որոնք իրենց ճյուղերը չորացած են վերադարձրել, բացի կանաչ գագաթից՝ նրանք են որոնք միայն հավատացել են Աստուծոյ, բայց անօրեննութիւններ են գործել, թեեւ երբեք չեն հեռացել Աստուծոյ ու միշտ ուրախութեամբ են կրել Նրա անունը, եւ սիրով իրենց տներն են ընդունել Աստուծո ծառաներին: Լսելով ապաշխարութեան մասին, նրանք առանց վարանելու ապաշխարել են եւ բարի ու արդար գործեր են կա-

տարել: Սրանցից ոմանք մահ ճաշակեցին, մյուսները հոժարութեամբ դժբախտութիւններ կրեցին՝ հիշելով իրենց գործերի մասին: Բոլոր այդպիսիները տեղ կունենան աշտարակում»:

11. Ավարտելով բոլոր ճյուղերի վերաբերյալ բացատրութիւնը, նա ասաց ինձ. «Գնա՛ եւ բոլորին ասա՛, որ ապաշխարեն եւ ապրեն Աստուծո համար, քանի որ Աստուծո իր գթասրտութեամբ ինձ ուղարկել է բոլորին քավութիւն տալու, անգամ նրանց, որոնք իրենց գործերով արժանի չեն փրկութեան: Բայց երկայնամիտ է Տերը, եւ ցանկանում է որպէսզի փրկվեն իր Որդու կողմից կանչվածները»: Ես ասացի նրան. «Տե՛ր, ես հուսով եմ, որ բոլորը երբ լսեն այս, կապաշխարեն: Քանի որ համոզված եմ, որ ամեն մեկը, ճանաչելով իր գործերը, եւ երկյուղելով Աստուծոյ՝ կապաշխարի» «Բոլոր նրանք, -ասում է նա, -որ կապաշխարեն ամբողջ սրտով եւ կմաքրվեն իրենց անօրեն գործերից, որոնց մասին նախօրոք ասվել է, եւ ավելին չեն բարդի իրենց հանցանքներին՝ Տիրոջից իրենց նախկին մեղքերին թողութիւն կստանան, եթե չկասկածեն իմ այս պատվիրանների մասին ու ապրեն Աստուծո հետ: Եվ դու նույնպէս քայլի՛ր այս պատվիրաններով, ու կապրես Աստուծո հետ. եւ բոլոր նրանք, որ կընթանան այդ պատվիրաններով եւ ճշտութեամբ կպահեն դրանք՝ կապրեն Աստուծո հետ»: Յուշ տալով ինձ այս ամենը, նա ասաց. «Մնացյալը ես քեզ ցույց կտամ մի քանի օր հետո»:

ԱՌԱՎ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Աստուծո պատերազմող եւ հաղթական եկեղեցու կառուցումը:

1. Այն բանից հետո, երբ ես գրի առա հովվի՝ ապաշխարութեան հրեշտակի պատվիրանները եւ առակաները, նա ինձ մոտ եկավ եւ ասաց. «Ես ուզում եմ քեզ ցույց տալ այն ամենը, որ ցույց տվեց քեզ Սուրբ Հոգին, Որը խոսում էր հետդ Եկեղեցու կերպարանքով: Հոգին այդ՝ Աստուծո

Որդին էօ: Եվ քանի որ դու թույլ էիր մարմնով, մինչեւ չհաստատվեցիր Հոգով եւ զորացար ուժով, որպեսզի կարողանաս հասկանալ հրեշտակին: Այն ժամանակ Եկեղեցին շատ լավ ու սքանչելի կերպով քեզ ցույց տվեց աշտարակի շինարարութիւնը, սակայն դու այն տեսար այնպես, ինչպես որ ցույց տվեց կույսը: Իսկ արդ, դու հայտնութիւն կստանաս հրեշտակի միջոցով, թեեւ նույն Հոգու կողմից: Դու պետք է ինձանից ամեն ինչ մանրամասն իմանաս, որովհետեւ ես այն մեծափառ հրեշտակի կողմից դրա համար եմ ուղարկված՝ բնակվելու քո տանը, ինչպես եւ առաջ»: Եվ նա ինձ տարավ Արկաղիա, մի լեռան վրա, որը կրճքի ձեւ ունէր, եւ մենք տեղավորվեցինք նրա գագաթին: Եվ նա ինձ ցույց տվեց մի մեծ հովիտ, որը շրջապատված էր տասներկու լեռներով՝ ամեն մեկը տարբեր տեսքի: Սրանցից առաջինը մուրի նման սեւ էր, երկրորդը՝ լեռի, առանց բուսականութեան, երրորդը լի էր փուշ ու տատասկով, չորրորդի վրա կիսաչոր բույսեր կային, որոնց վերին մասերը կանաչ էին, իսկ արմատի մոտ չորացած, իսկ որոշ բույսեր նույնիսկ ամբողջովին էին չորացել արեւի շոգից: Հինգերորդ լեռը ժայռոտ էր, բայց նրա վրա կանաչ բույսեր կային: Վեցերորդը լի էր ծերպերով՝ որը մեծ, որը փոքր, եւ այս ծերպերում բույսեր կային, բայց ոչ շատ ծաղկուն, որոնք, կարծես թե, թոչնած էին: Յոթերորդ լեռը փարթամ բուսականութիւն ունէր եւ համակ պտղառատ էր, եւ բոլոր տեսակի անասուններն ու թռչունները սնվում էին նրանից, եւ որքան շատ էին ուտում, այնքան ավելի էին առատանում բույսերը: Ութերորդ լեռը հարուստ էր աղբյուրներով, եւ այդ աղբյուրներից հագեցնում էին Աստծո բոլոր տեսակի արարածները: Իններորդ լեռը կատարյալ անջրդի էր, եւ ամբողջովին մերկ. այնտեղ մահաբեր օձեր կային, որոնք կորստաբեր էին մարդկանց համար: Տասներորդ լեռան վրա շատ մեծ ծառեր կային եւ այն ամբողջովին ստվերեծածկ էր, եւ ստվերի տակ անասունները հանգստանում էին ու որոճում: Տասնմեկերորդ լեռը ամբողջապես ծառախիտ էր, եւ այդ ծառերն այնքան բերքառատ էին տարբեր տեսակի պտուղներով, որ տեսնողը կուզեր ճաշակել դրանց պտուղներից:

Տասներկուերորդ լեռը ամբողջովին ճերմակ էր եւ ամենահաճելի տեսքն ունէր: Նրա վրա ամեն բան հիանալի էր:

2. Հովտի կենտրոնում նա ինձ ցույց տվեց մի հսկայական, սպիտակ վեճ՝ վեր խոյացած հենց Հովտից: Այդ վեճը բարձր էր այն լեռներից եւ քառանկյունի էր /այնպես, որ կարող էր պահել ողջ աշխարհը/: Այն շատ հնամենի էր եւ փորված դուռ ունէր, որը նորատաշ տեսք ունէր: Եվ դուռը փայլվում էր արեւի շողերի տակ, այնպես, որ ես զարմանում էի նրա փայլով: Դուռն շուրջը կանգնած էին տասներկու կույսեր: Նրանցից չորսը՝ դուռն անկյուններում կանգնածները, ավելի սքանչելի էին թվում, սակայն մյուսներն էլ էին գեղեցիկ: Եվ նրանք կանգնած էին դուռն չորս կողմում, իսկ մեջտեղում՝ գույգուգույգ: Եվ նրանք հագել էին քթանե պարեգոտներ եւ կապել էին գեղեցիկ գոտիներ, մերկացնելով աջ ուսերը, կարծես պատրաստվում էին որեւէ բեռ կրել. այսպես նրանք ուրախ ու զվարթ պատրաստ վիճակում էին: Տեսնելով այս բաները, ես զարմանում էի տեսածներիս սքանչելի վեհութեամբ: Եվ նորից շվարած մտածում էի այդ կույսերի մասին, որ նրանք լինելով այդքան նուրբ, տղամարդու պես կանգնած էին, կարծես պատրաստ իրենց վրա կրելու ողջ երկինքը: Երբ ես խորհում էի այդ մասին, հովիվն ինձ ասաց. «Ի՞նչ ես շվարել եւ ինքդ քեզ մտածում ու հոգս պատճառում: Ինչ որ չես կարողանում հասկանալ, մի ջանա, իբրեւ թե իմաստուն ես, այլ խնդրիր Տիրոջը, որպեսզի իմաստութիւն ստանալով հասկանաս այն: Ինչ որ քո ետեւում է՝ չես կարող տեսնել, իսկ ինչ որ քո առջեւում է՝ կարող ես: Այն բաները, որ չես կարող տեսնել, թո՛ղ, եւ մի՛ անհանգստացիր: Իսկ այն բաները, որ տեսնում ես, տնօրինի՛ր, եւ մնացածով մի՛ հետաքրքրվիր: Եվ ես քեզ կբացատրեմ այն ամենը, որ ցույց կտամ, իսկ հիմա տե՛ս մնացածը»:

3. Եվ ահա ես տեսա. եկան վեց բարձրահասակ ու պատկառելի տղամարդիկ, եւ բոլորը իրար նման: Նրանք կանչեցին ուրիշ շատ մարդ-

կանց, որոնք նույնպես բարձրահասակ էին, գեղեցիկ եւ ուժեղ: Եվ այն վեց տղամարդիկ սրանց հրամայեցին դուռն փակել արտաքինը: Այն ժամ մեծ աղմուկ բարձրացավ, որովհետեւ այն մարդիկ, որ եկել էին աշտարակ կառուցելու համար, վազվզում էին այս ու այն կողմ, քանի որ դուռն մոտ կանգնած կույսերը նրանց ասացին, որ արագացնեն աշտարակի շինութունը: Կույսերն իրենց ձեռքերը մեկնել էին առաջ, կարծես պատրաստվել էին ինչևոր բան վերցնել նրանցից: Այն վեցը պատվիրեցին որոշ խորութունից քարեր հանել ու բերել աշտարակի շինարարութեան համար: Եվ հանվեցին տասը՝ ճերմակ, քառակուսի եւ հղկված քարեր: Այն վեց մարդիկ կանչեցին կույսերին եւ նրանց պատվիրեցին, որ տանեն այն բոլոր քարերը, որոնք պիտի օգտագործվեն շինութեան մեջ եւ դռնից անցկացնելով փոխանցեն նրանց, որ պետք է կառուցեին աշտարակը: Եվ իսկույն կույսերը իրար վրա շարեցին այն առաջին քարերը, որոնք հանված էին խորքից եւ միասին՝ քար առ քար տարան:

4. Կույսերն ինչ կարգով որ կանգնած էին դուռն մոտ, նույն կարգով էլ տանում էին քարերը. նրանք, որ ավելի ուժեղ էին երեւում բռնում էին քարի անկյուններից, իսկ մյուսները բարձրացնում էին կողքերից: Եվ այսպես, տանում էին դռնով ու փոխանցում աշտարակ կառուցողներին, իսկ սրանք այն վերցնելով, կառուցում էին այն մեծ վեմի վրա՝ դուռն վերեւում: Այն տասը քարերը դրվեցին աշտարակի հիմքում, իսկ վեմն ու դուռը պահում էին ամբողջ աշտարակը: Տասը քարերից հետո, խորքից հանվեցին ուրիշ քսանհինգը եւս, որոնք, ինչպես եւ առաջինները, բերվեցին կույսերի կողմից եւ օգտագործվեցին աշտարակի շինութեան մեջ: Սրանցից հետո հանվեցին եւս ուրիշ երեսունհինգը, որոնք նույնպես օգտագործվեցին աշտարակի շինութեան մեջ: Ապա հանվեցին քառասունհինգ քարեր, եւ սրանք եւս բոլորը օգտագործվեցին աշտարակի շինութեան մեջ: Այսպիսով, աշտարակի հիմքը դրվեց չորս շարք քարերից: Երբ խորքից հանված քարերը վերջացան, շինարարները մի փոքր

դադար առան: Այնուհետեւ այն վեց մարդիկ ժողովրդին պատվիրեցին աշտարակի շինութեան համար քարերը բերել տասներկու լեռներից: Եվ մարդիկ սկսեցին քարեր բերել բոլոր լեռներից՝ հղկված, տարբեր գույնի, եւ տալիս էին կույսերին, իսկ սրանք դռնով անցկացնելով՝ տալիս էին աշտարակի շինութեան համար: Եվ երբ այս տարբեր քարերը դրվեցին շինութեան մեջ, դարձան ճերմակ ու միակերպ եւ փոխեցին իրենց գույները: Բայց որոշ քարեր շինարարներին տրվում էին անմիջապես տղամարդկանց կողմից, եւ սրանց գույները չէին ճերմակում, այլ մնում էին նույնը. ինչպես որ տրվել էին, որովհետեւ ո՛չ փոխանցված էին կույսերի կողմից եւ ո՛չ էլ դռնով անցկացված: Այս քարերը անհամապատասխան էին աշտարակի շինութեանը: Այս տեսնելով, այն վեց տղամարդիկ հրամայեցին դրանք դուրս հանել եւ տանել այն տեղը, որտեղից բերել էին: Եվ նրանք այս քարերը բերողներին ասացին. «Շինութեան համար քարերը դուք մի՛ մատուցեք, այլ դրեք աշտարակի մոտ, որ կույսերը անցկացնեն դռնով եւ փոխանցեն, քանի որ դրանք չեն կարող փոխել իրենց գույնը, եթե կույսերն այս դռնով չանցկացնեն: Ուստի գուր տեղը մի՛ չարչարվեք»:

5. Եվ այդ օրը շինարարութունն ավարտվեց, բայց աշտարակը տակավին անավարտ էր: Նրա շինութունը պետք է վերսկսվեր, ու միայն ժամանակավորապես ընդհատվեց: Այն վեց մարդիկ շինարարներին հրամայեցին հեռանալ եւ մի փոքր հանգստանալ: Իսկ կույսերին հրամայեցին, որ չհեռանան աշտարակից, որպեսզի հսկեն այն: Բոլորի հեռանալուց հետո, ես հովվին ասացի. «Տե՛ր, ինչո՞ւ չավարտվեց աշտարակի շինութունը»: Նա ասաց. «Այն չի կարող ավարտվել մինչեւ նրա տերը չգա եւ չփորձի կառուցը, որպեսզի, եթե որոշ քարեր անպետք դուրս գան՝ փոխի դրանք, քանի որ Նրա կամքով է կառուցվում այս աշտարակը»: «Տե՛ր, -ասում եմ, -ես կուզեի իմանալ, թե ինչ է նշանակում այս աշտարակի շինութունը, իմանալ նաեւ այս վեմի ու դուռն, լեռների, կույսերի

եւ քարերի մասին, որ հանված են խորքից եւ չհղկված, այլ նույնությամբ դրված շինության մեջ. նաեւ՝ ինչո՞ւ սկզբում հիմքում դրվեցին տասը քարեր, ապա՝ քսանհինգ, այնուհետեւ՝ երեսունհինգ, եւ ի վերջո՝ քառասուն, ինչպես նաեւ այն քարերի մասին, որ սկզբում դրեցին շինության մեջ, բայց հետո հանեցին ու տարան իրենց տեղը: Տե՛ր, բացատրիր այս ամենը եւ հանգստացրու իմ հոգին»: Նա ինձ ասաց. «Եթե անտեղի հետաքրքրասիրությունն չցուցաբերես, ամեն բան կիմանաս ու դու կտեսնես աշտարակի հետ մնացած կատարվելիքը եւ բոլոր առակները կհասկանաս»: Մի քանի օրից մենք եկանք այն նույն տեղը, որտեղ առաջ նստած էինք, եւ նա ինձ ասաց. «Գնանք աշտարակի մոտ, քանի որ նրա տերը պիտի գա եւ փորձի»: Մենք գնացինք աշտարակի մոտ եւ բացի կույսերից ոչ ոքի չգտանք: Հովիվը հարցրեց նրանց. «Այս աշտարակի տերը դեռ չի՞ եկել»: Եվ նրանք պատասխանեցին, որ նա շուտով պիտի գա՝ նայելու շինությունը»:

6. Որոշ ժամանակ անց, ես տեսա, որ մարդկանց հոծ բազմություն է գալիս, եւ նրանց կենտրոնում չափազանց բարձրահասակ մի մարդ, այնքան, որ աշտարակից անգամ բարձր էր: Նրա շուրջը քայլում էին այն վեց մարդիկ, որ կառավարում էին շինությունը եւ բոլոր նրանք, որ կառուցում էին աշտարակը, ու շատ ուրիշ փառավոր ուղեկիցներ: Աշտարակը հսկող կույսերը շտապեցին նրան դիմավորել, համբուրեցին նրան եւ սկսեցին նրա հետ շրջել աշտարակի չորս բոլորը: Եվ նա այնքան ուշադիր էր գննում կառույցը, որ ամեն մի քար փորձեց: Յուրանքաչյուր քարին նա երեք անգամ հարվածում էր ձեռքում բռնած գավազանով: Որոշ քարեր հարվածներից հետո դարձան սաթի նման սեւ, ոմանք անողորկ, ոմանք ձեղքվեցին, ոմանք կարճացան, ոմանք դարձան ոչ սեւ, ոչ սպիտակ, ոմանք անհարթ, եւ այլեւս չէին համընկնում մյուս քարերին, ոմանք ծածկվեցին բազմաթիվ բծերով: Այսքան բազմազան էին շինության համար անպետք դուրս եկած քարերը: Տերը հրամայեց բոլորը հա-

նել աշտարակից եւ թողնել իր մոտ, իսկ դրանց փոխարեն բերել եւ տեղադրել ուրիշ քարեր: Եվ շինարարները նրան հարցրին. «Ո՞ր լեռից կհրամայես քարեր բերել ու տեղադրել դուրս նետվածների փոխարեն»: Նա արգելեց լեռներից բերել, այլ հրամայեց բերել մոտակա դաշտից: Դաշտը փորեցին եւ գտան փայլուն, քառակուսի քարեր, իսկ որոշ քարեր կլոր էին: Եվ դաշտում եղած բոլոր քարերը բերվեցին, եւ կույսերն անցկացրին դռնով: Սրանցից քառակուսիները հղկեցին ու տեղադրեցին դուրս նետվածների փոխարեն, իսկ կլորները չօգտագործեցին շենքում, որովհետեւ սրանց հղկելը դժվար էր ու երկար ժամանակ էր պահանջում. բայց սրանք դրեցին աշտարակի մոտ, որ հետո տաշեն եւ օգտագործեն շինության համար, որովհետեւ սրանք շատ փայլուն էին:

7. Ավարտելով այդ, վեհաքանչ մարդը՝ այս աշտարակի տերը, կանչեց հովիվին եւ նրան հանձնեց բոլոր խոտանված քարերը, որոնք պիտանի չէին շինության համար, եւ ասաց. «Մանրակրկտորեն մաքրիր այս քարերը եւ գետեղիր աշտարակի շենքի մեջ, որ կարող են համընկնել մյուսների հետ, իսկ չհամընկնողները չպրտիր աշտարակից հեռու»: Այս պատվիրելով, նա հեռացավ բոլոր նրանց հետ, ում հետ որ եկել էր: Իսկ կույսերը մնացին աշտարակը հսկելու: Ես հարցրի հովիվին. «Ինչպե՞ս կարող են այս քարերը աշտարակի շինության մեջ կրկին օգտագործվել, երբ արդեն անպիտան են գտնվել»: Նա պատասխանեց. «Ես այս քարերի մեծ մասը կտաշեմ եւ կօգտագործեմ շինարարության մեջ, եւ դրանք մյուսների հետ կհամընկնեն»: «Տե՛ր, -ասացի ես, -ինչպե՞ս կարող են այդ քարերը գրավել նույն տեղը, երբ նորից հղկված, փոքրացած են»: «Նրանք, որ փոքր դուրս կգան՝ կգրվեն շինության միջին մասում, իսկ մեծերը կդրվեն դրսի կողմից եւ կպահեն դրանց»: Այս խոսքերից հետո նա ինձ ասաց. «Արի գնանք եւ երկու օրից կվերադառնանք ու մաքրելով այս քարերը, կտեղադրենք շենքի մեջ: Քանի որ աշտարակի մոտ եղած ամեն բան պիտի մաքրվի, որ եթե տերը հանկարծ գա աշտարակի շուրջը թափթփ-

ված չգտնի, եւ չբարկանա. այդ ժամանակ այս քարերը չեն օգտագործ-
վի շինութեան մեջ, ու ես անսիրտ կգտնվեմ տիրոջ մոտ»։ Երկու օր անց,
երբ մենք եկանք աշտարակի մոտ, նա ինձ ասաց. «Արի՛ ստուգենք բոլոր
քարերը եւ տեսնենք, թե նրանցից որը կարող է օգտագործվել շինութեան
մեջ»։ Ես ասացի նրան. «Ստուգենք, տե՛ր»։

8. Սկզբից մենք ստուգեցինք սեւ քարերը, բայց դրանք անպետք
էին, ինչպես որ հանվել էին շինութեանից։ Հովիվը հրամայեց դրանց աշ-
տարակի մոտից հեռացնել ու առանձին դնել։ Հետո նա ստուգեց անո-
ղորկ քարերը եւ սրանցից շատերը տաշեց ու կույսերին պատվիրեց տա-
նել ու գետեղել շենքում։ Եվ կույսերը դրանք տարան ու գետեղեցին աշ-
տարակի միջնամասում։ Իսկ մնացածները նա հրամայեց դնել սեւ քարե-
րի հետ, որովհետեւ դրանք նույնպես սեւ դուրս եկան։ Ապա նա ստու-
գեց ճեղքերով քարերը, եւ սրանցից շատերը տաշեց ու պատվիրեց, որ
կույսերի միջոցով տանեն շինութեան։ Սրանք դրվեցին դրսի կողմից, քա-
նի որ ավելի ամուր դուրս եկան։ Իսկ մնացածը, շատ ճեղքերի պատճա-
ռով, անհնար էր օգտագործել, ուստի՝ հեռացվեցին աշտարակի շինու-
թյունից։ Ապա ստուգեց կարճացած քարերը, սրանցից շատերը սեւ
դուրս եկան, իսկ որոշը՝ խոշոր ճեղքերով, եւ նա հրամայեց սրանց նույն-
պես տեղափոխել դեն չպրտվածների մոտ։ Իսկ մնացած մաքրվածներն ու
առանձնացվածները, նա պատվիրեց օգտագործել շինութեան մեջ, եւ
կույսերը վերցնելով դրանք տարան աշտարակի կենտրոն, քանի որ այն-
քան էլ ամուր չէին։ Այնուհետեւ նա ստուգեց կես ճերմակ, կես սեւ քա-
րերը։ Սրանցից շատերը սեւ դուրս եկան եւ նա պատվիրեց տանել դուրս՝
չպրտվածների մոտ։ Իսկ մնացածը ճերմակ դուրս եկան, ու կույսերը տա-
րան եւ օգտագործեցին շինութեան մեջ։ Սրանք դրվեցին դրսի կողմից,
որովհետեւ ամուր էին, այնպես որ կարող էին պահել միջնամասում դը-
ված քարերը, քանի որ նրանցից ոչ մի բան տաշված չէր։ Ապա նա ստու-
գեց ծուռուծուռ ու կարծր քարերը։ Սրանցից որոշ մասը դեն չպրտվեց,

քանի որ անհնար էր դրանք տաշել, որովհետեւ շատ կարծր էին, իսկ
մյուսները տաշվեցին, եւ կույսերը գետեղեցին դրանք աշտարակի միջնա-
մասում։ Ապա նա ստուգեց բծավոր քարերը, եւ սրանցից շատ քչերը սեւ
դուրս եկան որոնք չպրտվեցին մյուսների մոտ, իսկ մնացածները ճերմակ
դուրս եկան եւ կույսերի կողմից ամբողջութեամբ դրվեցին շինութեան
մեջ, բայց դրանց կարծրութեան պատճառով՝ տեղադրվեցին դրսի կողմից։

9. Այնուհետեւ նա եկավ ստուգելու ճերմակ ու կլոր քարերը եւ
հարցրեց ինձ. «Ի՞նչ անենք այս քարերի հետ»։ «Ի՞նչ իմանամ,
տե՛ր», - ասացի։ «Եվ այսպես ոչ մի ճար չե՞ս կարող գտնել սրանց հա-
մար», - ասաց նա։ «Տե՛ր, - ասում եմ, - ես այդ արվեստը չունեմ, եւ ես ո՛չ
քարտաշ եմ եւ ո՛չ էլ դրանցից որեւէ բան եմ հասկանում»։ Եվ նա ասաց.
«Ձե՞ս տեսնում, որ նրանք շատ կլոր են։ Եթե ես ուզեմ քառակուսի դար-
ձնել, ապա նրանցից շատ բան պիտի տաշվի, հեռացվի. հարկավոր է, որ
դրանցից ոմանք մտնեն կառույցի մեջ»։ «Եթե անհրաժեշտ է, - ասացի
ես, - ինչո՞ւ ես դժվարանում եւ չես ընտրում ում որ ուզում ես, ու չես
կցում աշտարակին»։ Եվ նա սրանցից ընտրեց ամենամեծերն ու փայլուն-
ները, եւ տաշեց, իսկ կույսերը տարան ու գետեղեցին շինութեան արտա-
քին կողմում։ Իսկ մնացածը տարան այն հովիտը, որտեղից որ բերել էին,
բայց դեն չնետեցին, քանի որ, - ասաց հովիվը, - տակավին մի քիչ դեռ չի
հերիքում աշտարակի ավարտին, եւ տերը ուզում էր, որ այս քարերը
գնան աշտարակի մեջ, որովհետեւ դրանք շատ ճերմակ էին»։ Այնուհե-
տեւ կանչվեցին տասներկու չքնադագեղ կանայք՝ սեւ զգեստներով, մերկ
ուսերով եւ արձակված մագերով։ Այս կանայք ինձ գեղջկուհիներ թվա-
ցին։ Հովիվը նրանց հրամայեց. շինութեանից դեն չպրտված քարերը վեր-
ցնել ու տանել լեռները, որտեղից որ բերվել էին։ Եվ նրանք ուրախու-
թեամբ բոլորը վերցրին, տարան ու դրեցին այնտեղ, որտեղից որ վերց-
ված էին։ Երբ աշտարակի շուրջն այլեւս ոչ մի քար չկար, նա ասաց ինձ.
«Արի պտտվենք աշտարակի շուրջը եւ տեսնենք, թե չկա՞ արդյոք որեւէ

թերութիւնն»: Աշտարակի շուրջը պտույտ կատարելով, հովիվը տեսավ, որ այն իր կառուցվածքով հիանալի է, եւ շատ ուրախացավ: Այն այնքան լավ էր կառուցված, որ ամեն մի տեսնող կհիանար նրա շինութեամբ, քանի որ թվում էր, թե մի քարից էր պատրաստված. ու չէր երեւում եւ ոչ մի զուգակապ, այլ ասես մի վեմից էր կերտված:

10. Եվ ես, հովիի հետ քայլելով, ինձ երջանիկ էի զգում այդ զմայլելի տեսարանից: Եվ նա ասաց ինձ. «Գնա շաղախ եւ փոքրիկ կղմինդրներ բեր, որ շտկեմ այն քարերի տեսքը, որոնք բերվել են ու նորից դուրս են մնացել շինութիւնից. քանի որ աշտարակի շուրջը ամեն բան պետք է ուղիղ եւ հարթ լինի»: Եվ ես արեցի այնպես, ինչպես որ նա հրամայեց. եւ երբ բերեցի, նա ասաց ինձ. «Օգնի՛ր ինձ, եւ այս գործը արագ կավարտվի»: Այսպիսով նա շտկեց այն քարերը ու հրամայեց աշտարակի շուրջը մաքրել: Եվ կույսերը վերցնելով ավելները, մաքրեցին ամբողջ աղբը եւ ջրեցին, ու աշտարակի շուրջը դարձավ գեղեցիկ եւ ուրախարար: Հովիվն ասաց. «Լրիվ մաքրված է, եթե Տերը գա աշտարակը դիտելու, ոչինչ չի գտնի մեզ հանդիմանելու համար»: Այս ասելով նա ուզում էր հեռանալ, սակայն ես բռնեցի նրա ուղեպարկից եւ սկսեցի աղաչել նրան հանուն իր Տիրոջ, որ բացատրի ինձ բոլոր ցույց տվածը: «Ինձ պետք է մի քիչ հանգստանալ եւ հետո ես ամեն բան կբացատրեմ քեզ: Սպասիր ինձ այստեղ, մինչեւ վերադառնամ»: «Տե՛ր, ես այստեղ մենակ ի՞նչ եմ անելու»,-ասում եմ ես: «Դու մենակ չես,-պատասխանում է նա,-բոլոր կույսերը քեզ հետ են»: «Տե՛ր, հանձնիր ինձ նրանց»: Եվ նա կանչեց նրանց եւ ասաց. «Սրան, մինչեւ վերադարձս ձեզ եմ հանձնում»: Եվ այսպես ես այն կույսերի հետ մենակ մնացի: Նրանք շատ ուրախ էին եւ քնքշութեամբ էին վարվում ինձ հետ. հատկապես այն չորսը՝ նրանցից զմայլեցները:

11. Կույսերն ինձ ասացին. «Այսօր հովիվն այստեղ չի գալու»:

«Ուրեմն, ի՞նչ եմ անելու ես»,-ասացի: Նրանք ասում են. «Սպասիր մինչեւ երեկո, թերեւս կգա եւ հետո կխոսի, իսկ եթե չգա, կմնաս մեզ հետ, մինչեւ նա կվերադառնա»: «Ես կսպասեմ նրան մինչեւ երեկո,-ասացի ես,-իսկ եթե չգա, տուն կգնամ ու առավոտյան կվերադառնամ»: Բայց նրանք պատասխանեցին. «Դու մեզ ես հանձնված եւ չես կարող մեզնից հեռանալ»: «Իսկ որտե՞ղ եմ մնալու»,-ասացի ես: «Մեզ հետ,-ասացին նրանք,-դու գիշերը մեզ հետ կքնես ինչպես եղբայր, այլ ոչ թե՛ ամուսին, որովհետեւ դու մեր եղբայրն ես, եւ հետո էլ մենք պիտի բնակվենք քեզ հետ, քանի որ քեզ շատ սիրեցինք»: Ես ամաչում էի նրանց հետ մնալուց: Բայց նա, որ թվում էր, թե նրանցից առաջինն էր, ինձ գրկեց եւ սկսեց համբուրել: Եվ մյուսները տեսնելով, որ նա գրկել է ինձ, նույնպես սկսեցին ինձ համբուրել ինչպես եղբայր, պտտել աշտարակի շուրջը եւ խաղալ ինձ հետ: Նրանցից ոմանք սաղմոսներ էին երգում, ոմանք՝ խմբապարի էին բռնվել: Իսկ ես լուռ ու երջանիկ ման էի գալիս նրանց հետ աշտարակի շուրջը եւ ինձ թվում էր, թե երիտասարդացել եմ: Բայց երեկոն վրա հասնելուն պես ես ուզեցի տուն գնալ, սակայն նրանք ինձ պահեցին ու թույլ չտվեցին հեռանալ: Այդպիսով, ես այդ գիշերն անցկացրի աշտարակի մոտ՝ նրանց հետ: Նրանք իրենց վուշե պարեգոտները փռեցին գետնին եւ ինձ տեղավորեցին մեջտեղում, իսկ իրենք բացի աղոթելուց ուրիշ ոչինչ չէին անում: Եվ ես նույնպես անդադար աղոթում էի նրանց հետ, ու ոչ պակաս քան նրանք: Կույսերն ուրախանում էին, որ ես այդպես աղոթում եմ: Այսպես ես մնացի նրանց հետ մինչեւ հաջորդ առավոտ: Այնուհետեւ եկավ հովիվն ու ասաց. «Դուք նրան չե՞ք նեղացրել»: Եվ նրանք ասացին. «Իրեն հարցրու»: «Տե՛ր,-ասում եմ նրան,-ես մեծ բավականութիւն ստացա իրենց հետ մնալուց»: «Ինչո՞վ ես ընթրել»,-հարցրեց նա: Ես ասացի.-«Տե՛ր, ամբողջ գիշեր ես սնվել եմ Տիրոջ խոսքերով»: «Նրանք քեզ լա՞վ ընդունեցին»: «Լավ, տե՛ր»,-ասացի ես: «Այժմ, ամենից առաջ ի՞նչի մասին ես ուզում լսել»,-ասաց նա: «Տե՛ր, այն մասին,-ասացի ես,-որ դու ինձ ցույց տվեցիր սկզբում: Ես խնդրում

եմ քեզ բացատրել ինձ այն կարգով, ինչպես կհարցնեմ: «Ինչպես ուզում ես, այնպես էլ կբացատրեմ եւ քեզնից ոչինչ չեմ թաքցնի», -ասաց նա:

12. «Տե՛ր, նախ եւ առաջ բացատրիր ինձ, թե ի՞նչ են նշանակում վեմն ու դուռը», -ասացի ես: «Այս վեմը եւ դուռը Աստծո Որդին է», -ասաց նա: «Տե՛ր, ինչպե՞ս է, որ վեմը հինավուրց է, իսկ դուռը՝ նոր»: «Լսի՛ր անմիտ եւ հասկացի՛ր», -ասաց նա: «Աստծո Որդին հինավուրցն է բոլոր արարածներից, այնպես որ Նա ներկա է եղել Իր Հոր արարչագործությանը: Իսկ դուռը նոր է, որովհետեւ Նա հայտնվել է վերջին օրերում եւ նոր դուռ է դարձել այն բանի համար, որ փրկվել ցանկացողները Նրա միջով անցնեն Աստծո արքայություն: Դու տեսա՞ր, -ասում է նա, -որ քարերը դռնով անցկացրին աշտարակ, իսկ որոնք այնտեղով չանցկացվեցին, այլ վերադարձվեցին իրենց տեղը»: «Տեսա, տե՛ր», -ասացի ես: «Ուրեմն, -ասում է նա, -ոչ ոք չի մտնի Աստծո արքայությունը, եթե չընդունի Աստծո Որդուն: Որովհետեւ, եթե դու ուզենաս մտնել որեւէ քաղաք, իսկ այդ քաղաքը չըջափակված լինի պարսպով եւ ունենա մեկ դարպաս, դու ուրիշ տեղով չես կարող մտնել այդ քաղաքը, բացի նրա ունեցած միակ դարպասից»: «Տե՛ր, ինչպե՞ս կարող է ուրիշ կերպ լինել», -ասացի ես: «Ուրեմն, -ասում է նա, -ինչպես որ բացի այդ դարպասով, այլ կերպ անհնար է մտնել այդ քաղաքը, այդպես էլ Աստծո արքայություն չի կարող մտնել մարդը, այլ միայն Աստծո սիրելի Որդու անունով»: «Դու տեսա՞ր աշտարակը կառուցող բազմությունը», -հարցրեց նա: «Տեսա, տե՛ր», -ասացի: «Նրանք բոլորը, -ասաց նա, -մեծափառ հրեշտակներ են: Նրանցով, ինչպես պատ չըջափակված է Տերը, իսկ դուռը՝ Աստծո Որդին, միակ մուտքն է առ Աստված: Ոչ ոք այլ կերպ չի կարող մտնել Նրա մոտ, այլ միայն Նրա Որդու միջոցով: Դու տեսա՞ր այն վեց մարդկանց եւ նրանց մեջտեղում այն վեհ ու մեծափառ մարդուն, որը շրջում էր աշտարակի շուրջը եւ ստուգում շինության քարերը»: «Տեսա, տե՛ր», -ասում եմ ես: Այն մեծափառ մարդը, -ասում է նա, -Աստծո Որդին է, իսկ վեց

մարդիկ, կանգնած Նրա աջ ու ձախ կողմերում՝ փառավոր հրեշտակները եւ նրանցից ոչ մեկը չի կարող մտնել Աստծո մոտ, առանց Նրա Որդու: Եվ այսպես, ով չի ընդունի Նրա անունը, չի մտնի Աստծո արքայությունը»:

13. «Իսկ աշտարակը ի՞նչ է նշանակում», -հարցրեցի ես: «Դա եկեղեցին է», -ասաց նա: «Իսկ ովքե՞ր են այդ կույսերը»: «Նրանք, -ասում է, -սուրբ հոգիներ են: Մարդը չի կարող Աստծո արքայությունը մտնել, եթե նրանք չզգեստավորեն իրենց այդ հանդերձներով: Որովհետեւ ոչ մի օգուտ չի լինի քեզ, եթե ընդունես Աստծո Որդու անունը, բայց միեւնույն ժամանակ նրանից հանդերձներ չընդունես: Այս կույսերը, /ըստ էության/ Աստծո Որդու զորություններն են. իզուր կլինի քեզ կրել Նրա անունը, եթե չկրես եւ Նրա զորությունները»: «Դու տեսա՞ր այն քարերը, -ասում է նա, -որ մի կողմ շարավեցին: Այդ նրանք են, որոնք թեեւ կրել են Նրա անունը, բայց չեն զգեստավորվել կույսերի հանդերձներով: Ինչպիսի՞ն են տե՛ր նրանց հանդերձները» -հարցրեցի ես: «Իրենց իսկ անունները, -ասաց նա, -նշանակում են իրենց հազուստները: Ամեն ոք, որ կրում է Աստծո Որդու անունը, պետք է կրի նաեւ նրանց անունները, քանի որ ինքը՝ Որդին կրում է այդ կույսերի անունները: Այն քարերը, որոնք, ինչպես տեսար, փոխանցվում էին նրանց ձեռքով եւ մնում էին շինության մեջ՝ նրանց զորությամբ համակվածներն են: Դրա համար էլ, տեսնո՞ւմ ես, որ ամբողջ աշտարակը կարծես կերտված է մի քարից: Այդպես էլ նրանք, որոնք հավատացել են Տիրոջ Իր Որդու միջոցով, եւ լցվել են այս հոգեւոր զորություններով, կլինեն մեկ հոգի եւ մեկ մարմին ու նրանց հանդերձները կլինեն միագույն: Հենց նրանք աշտարակում բնակվելու կհասնեն, որոնք կկրեն այդ կույսերի անունները»: «Տե՛ր, հարցրեցի ես, -ինչո՞ւ խոտանվեցին այն քարերը, որ դուրս շարավեցին աշտարակից, այն դեպքում, երբ նրանք նույնպես կույսերի ձեռքով էին անցկանցվել դռնով եւ դրվել աշտարակի մեջ»: «Փանի որ դու ջանասի-

րաբար ամեն բան քննում ես,-ասաց նա,-ապա, լսի՛ր եւ այն քարերի մասին, որոնք դեն չպրտվեցին: Բոլոր այդպիսիները ընդունել են Աստծո Որդու անունը եւ այս կույսերի գորութիւնները: Ընդունելով Հոգու այս շնորհները, նրանք հաստատվել են ու եղել են Աստծո ծառաների թվում. եւ նրանք դարձել են մեկ անձ եւ մեկ մարմին եւ ունեցել մեկ զգեստ, քանի որ եղել են համախոհ եւ արդարութիւն են գործել: Սակայն որոշ ժամանակ անց, նրանք տարվել են այն գեղեցիկ կանանցով, որոնց դու տեսար սեւ զգեստներ հագաց հերարձակ, լանջամերկ: Տեսնելով նրանց, նրանք ցանկութիւն են ունեցել նրանց նկատմամբ եւ լցվել նրանց գորութեամբ, իսկ այս կույսերի գորութիւնը իրենցից թոթափել են: Դրա համար նրանք դուրս են չարտվել Աստծո տնից եւ տրվել այդ կանանց: Իսկ նրանց գեղեցկութեամբ չզայթակղվողները մնացել են Աստծո տանը: Ահա եւ քեզ դուրս չարտված քարերի նշանակութիւնը», -ասում է նա:

«Տե՛ր,-հարցրի ես,-ի՞նչ կլինի, եթե այդպիսի մարդիկ ապաշխարեն, ու իրենցից հեռացնեն այդ կանանց նկատմամբ ունեցած ցանկութիւնները, դառնան դեպի կույսերը եւ լցվեն նրանց գորութեամբ. կմտնե՞ն արդո՞ք նրանք Աստծո տունը»: «Կմտնեն,-ասում է նա,-եթե հրաժարվեն այդ կանանց գործերից ու վերստին ձեռք բերեն կույսերի գորութիւնները եւ ընթանան նրանց գործերով: Դրա համար էլ շինարարութեան դադար եղավ, որ նրանք ապաշխարեն եւ մտնեն աշտարակ, իսկ եթե չապաշխարեն, նրանց փոխարեն ուրիշները կմտնեն, իսկ նրանք կհեռացվեն մեկընդմիջ»: Այս ամենի համար ես գոհութիւն հայտնեցի Տիրոջը, որ Նա ողորմութեամբ Իր անունը կանչողների նկատմամբ՝ Իր դեմ մեղանչողներին համար, առաքեց ապաշխարութեան հրեշտակին ու նորոգեց մեր հոգիները. արդեն տկարացած եւ փրկութեան հույս չունեցող մեր կյանքը»: «Տե՛ր, այժմ բացատրիր ինձ, թե ինչու է աշտարակը կառուցվում ոչ թե գետնի, այլ վեմի ու դռան վրա», -ասացի ես: «Դու այդ հարցնում ես,-ասում է նա,-որովհետեւ հիմար ես ու անմիտ»: «Տե՛ր,-ասացի ես,-ես քեզնից ամեն բան հարցնելու կարիք ունեմ, որովհետեւ բացար-

ձակապես ոչինչ չեմ հասկանում, քան որ այս ամենը այնքան վեհ է ու հրաշալի, որ մարդկանց համար հասկանալը դժվար է»: «Լսի՛ր,-ասում է նա,-Աստծո Որդու անունը մեծ է ու անչափելի, եւ այն պահում է ողջ աշխարհը: Եթե բոլոր արարածները պահվում են Աստծո Որդու կողմից, ապա ի՞նչ ես կարծում, Նա պահո՞ւմ է արդո՞ք նրանց, որ կանչվում են Իր կողմից, կրում են Իր անունը եւ ընթանում են Իր պատվիրաններով: Տեսնո՞ւմ ես, որ Նա պահում է նրանց, որոնք ամբողջ սրտով կրում են Իր անունը: Նա՛ ինքը, նրանց համար հիմք է ծառայում եւ սիրով պահում է նրանց, որովհետեւ նրանք չեն ամաչում Իր անունը կրելուց»:

15. «Տե՛ր, բաց արա ինձ կույսերի եւ սեւազգեստ կանաց անունները»: «Լսի՛ր,-ասում է նա,-այն կույսերի անունները, որ ավելի ուժեղ էին եւ կանգնած էին դռան անկյուններում, նրանցից առաջինը կոչվում է Հավատք, երկրորդը՝ Պահեցողութիւն, երրորդը՝ Զորութիւն, չորրորդը՝ Համբերութիւն: Իսկ մնացածները, որ կանգնած էին նրանց մեջտեղում, ունեն հետեւյալ անունները՝ Պարզութիւն, Անմեղութիւն, Ողջախոհութիւն, Ուրախութիւն, Արդարութիւն, Իմաստութիւն, Միաբանութիւն եւ Սեր: Նրանք, ովքեր կրում են այս անուններն ու Աստծո Որդու անունը, կարող են մտնել Աստծո արքայութիւն: Այժմ լսիր սեւ զգեստներով կանանց անունները: Նրանից չորսը մյուսներից ավելի ուժեղ են. առաջինի անունն է Ուխտադրութիւն, երկրորդինը՝ Անչափավորութիւն, երրորդինը՝ Անհավատութիւն, չորրորդինը՝ Հեշտասիրութիւն: Իսկ մյուսների անուններն են՝ Տիրութիւն, Խորամանկութիւն, Ատելութիւն: Աստծո ծառան, որն այս անուններն է կրում, չնայած Աստծո արքայութիւնը կտեսնի, բայց չի մտնի այնտեղ»: «Տե՛ր, իսկ այն քարերը,-ասում եմ ես,-որ հանված են խորքից ու դրված շինութեան մեջ, դրանք ովքե՞ր են»: «Առաջին տասը,-ասում է,-որ դրված են հիմքում, առաջին դարն էօ, հաջորդ քսանհինգը՝ արդարների երկրորդ դարը, երեսունհինգը՝ մարգարիներն ու Տիրոջ սպասավորներն են, քառասունը՝

Առաքյալներն ու Աստծո Որդու ավետարանի վարդապետները»: «Տե՛ր-
-ասացի ես-այդ դեպքում կույսերն ինչո՞ւ էին քարերը տանում շինու-
թյան մեջ՝ դռնից անցկացնելով»: «Որովհետեւ,-ասում է,-նրանք առաջի-
նն էին, որ ունեին այս կույսերի զորությունները, եւ մեկը մյուսից չէին
զատվում, ոչ հոգեւոր զորությունները մարդկանցից, ոչ էլ մարդիկ զո-
րություններից: Եվ այս զորությունները մնացին նրանց հետ մինչեւ
իրենց ննջելու օրը: Եթե նրանք չունենային հոգեւոր զորությունները,
ապա պիտանի չէին լինի աշտարակի շինության համար»:

16. «Տեր, շարունակիր բացատրել»,-ասացի ես: «Սրանցից բացի,
էլ ի՞նչ ես ուզում իմանալ»,-ասաց նա: Այս քարերն ինչո՞ւ հանվեցին
խորքից եւ տեղադրվեցին աշտարակի շինության մեջ, այն դեպքում, երբ
նրանք արդեն ունեին հոգեւոր զորություններ»,-ասացի ես: «Նրանց հա-
մար անհրաժեշտ էր անցնել ջրի միջոցով,-ասում է նա,-որպեսզի վերա-
կենդանանային, այլապես նրանք չէին կարող մտնել Աստծո արքայու-
թյունը, առանց մի կողմ դնելու իրենց նախկին կյանքի անկենդանու-
թյունը: Դրա համար այս ննջեցյալները ստացան Աստծո Որդու կնիքը եւ
մտան Աստծո արքայությունը: Որովհետեւ մարդը, մինչեւ Աստծո Որդու
անունն ընդունելը, մեռած է, բայց երբ ստանում է այդ կնիքը, մի կողմ
է դրվում անկենդանությունը եւ ընդունում կյանքը: Այդ կնիքը ջուրն է.
մարդիկ ջրի մեջ մտնում են մեռած եւ նրանից դուրս են գալիս կենդա-
նի: Ուստի, նրանց եւս քարոզվել է այդ կնիքը, ու նրանք օգտվել են
դրանից՝ Աստծո արքայությունը մտնելու համար»: «Տե՛ր, այդ դեպքում
ինչո՞ւ քառասուն քարերը նույնպես հանվեցին խորքից, որոնք արդեն
ունեին այդ կնիքը»,-ասացի ես: «Որովհետեւ,-ասաց նա,-նրանք՝ առա-
քյալներն ու վարդապետներն են, որ քարոզել են Աստծո Որդու անունը,
Աստծո Որդու զորության եւ հավատքի մեջ ննջելուց հետո քարոզել են
իրենցից առաջ ննջածներին ու նրանց իրենք են տվել կնիքը: Նրանք
նրանց հետ ջուրն են ընկղմվել եւ նրանց հետ դուրս եկելիս: Բայց իրենք

ողջ են ընկղմվել, իսկ նրանք, որ ննջել էին իրենցից առաջ, ընկղմվել են
մեռած, բայց դուրս են եկել ողջ: Առաքյալների միջոցով նրանք կյանք են
ստացել ու ճանաչել են Աստծո Որդուն եւ դրա համար նրանց հետ միա-
սին են վերցվել ու դրվել աշտարակի շինության մեջ: Նրանք շինության
համար օգտագործվել են առանց հղկվելու, որովհետեւ ննջել են արդա-
րության ու սրբության մեջ: Ահա եւ քեզ այդ քարերի մասին բացատրու-
թյունը»:

17. «Տե՛ր, այժմ բացատրիր ինձ լեռների նշանակությունը. ինչո՞ւ
են նրանք այդքան տարբեր եւ ամեն մեկը մի տեսքի»,-ասացի ես:
«Լսի՛ր,-ասում է նա,-այս տասներկու լեռները, որ տեսնում ես, տասներ-
կու ցեղերն են, որոնք բնակեցնում են ողջ աշխարհը: Նրանց մեջ քարոզ-
վել է Աստծո Որդին՝ առաքյալների կողմից»: «Տե՛ր, իսկ ինչո՞ւ են նրանք
զանազան եւ ոչ միակերպ»,-ասացի ես: «Լսի՛ր: Այս տասներկու ցեղերը,
որ բնակեցնում են ողջ աշխարհը, տասներկու ժողովուրդներն են. ինչ-
պես որ տեսար, տարբեր են լեռները. այդպես էլ՝ այդ ազգերի միտքն ու
ներքին տրամադրությունը: Ես հիմա քեզ ցույց կտամ նրանցից յուրան-
քաչուրի նշանակությունը»: «Տե՛ր, նախ եւ առաջ բացատրիր ինձ հետե-
ւյալը. երբ այդ լեռներն այդքան տարբեր են, ինչպե՞ս է, որ նրանցից
բերված քարերը եւ դրվելով աշտարակի մեջ, խորքից հանված քարերի
պես դարձան միագույն ու նրանց պես փայլուն»: «Որովհետեւ,-ասաց
նա,-երկինքի տակ բնակվող բոլոր ժողովուրդները լսելով քարոզությու-
նը եւ հավատալով, կոչվել են Աստծո Որդու միակ անունով, ուստի ըն-
դունելով Նրա կնիքը, բոլորը ունեն մեկ հոգի եւ մեկ հասկացողություն,
ու նրանց մոտ դարձել է մեկ հավատք եւ մեկ սեր, ու Նրա անվան հետ
միասին լցվել են կույսերի հոգեւոր զորություններով: Դրա համար էլ աշ-
տարակը դարձավ միագույն եւ արեւի պես լուսաշող: Բայց այն բանից
հետո, երբ նրանք միաբանվեցին եւ դարձան մեկ մարմին, նրանցից
ոմանք իրենց պղծեցին եւ դուրս չպրտվեցին արդարների ցեղից, նորից

վերադարձան իրենց նախկին վիճակին եւ, անգամ ավելի վատթար դարձան»:

18. «Տե՛ր, նրանք ճանաչելով Տիրոջը, ինչպե՞ս ավելի վատթար դարձան», -ասացի ես: Եվ նա ասաց. «Տիրոջը չճանաչողը, եթե չարիք է գործում, պատժվում է իր չարագործութեան համար: Բայց ով ճանաչել է Տիրոջը, նա այլեւս պիտի խուսափի չարութեանից ու պիտի բարիք գործի: Եվ եթե նա, ով պիտի բարիք գործի, դրա փոխարեն չար գործեր է կատարում, ապա նա ավելի հանցավոր չէ՞, քան Աստծուն չճանաչողը: Ուստի, նրանք, որ Աստծուն չեն ճանաչում եւ չարիք էին գործում, դատապարտվում են մահվան, իսկ նրանք, որ ճանաչում են Տիրոջը եւ տեսել են Նրա հրաշալի գործերը, բայց այնուամենայնիվ չարիք են գործում, կստանան կրկնակի պատիժ եւ կմեռնեն առհավետ: Այսպես կմաքրվի Աստծո Եկեղեցին: Ինչպես տեսար, երբ անպետք քարերը դուրս չպրտվեցին աշտարակից եւ տրվեցին չար ոգիներին, աշտարակն այնպես մաքրվեց, որ թվում էր, թե ամբողջովին մեկ քարից է կերտված, այդպիսին կլինի եւ Աստծո Եկեղեցին, երբ կմաքրվի ու նրանից կհեռացվեն չարերը, կեղծավորները, Աստված հայհոյողները, երկմիտներն, ու բոլոր նրանք, որ տարբեր անօրենություններ են գործում, այն կզառնա մեկ մարմին, մեկ հոգի, մեկ միտք, մեկ հավատք եւ մեկ սեր, ու այնժամ Աստծո Որդին կվեհանա նրանց միջեւ եւ իր ժողովրդին ընդունելով՝ սրբված կուրախանա»:

«Տե՛ր, -ասացի ես, -այս ամենը վեհ է ու փառավոր: Այժմ բացատրիր ամեն մի լեռան իմաստն ու նշանակությունը, որպեսզի Տիրոջն ապավինող ամեն ոք այս լսելով, փառաբանի Նրա մեծ, հրաշալի ու փառավոր անունը»:

«Լսի՛ր, -ասում է, -այդ տարբեր լեռների, այսինքն՝ տասներկու ժողովուրդների մասին»:

19. Առաջին լեռը, որ սեւ է, նշանակում է ուրացող հավատացյալներ, Տիրոջ հայհոյողներ եւ Աստծո ծառաներին դավաճանողներ:

Սրանց մահն է սպասում եւ ապաշխարություն չկա այլեւս ու նրաք սեւ են, որովհետեւ սրանց ցեղն անօրեն է: Երկրորդը՝ մերկը, կեղծավոր հավատացյալներն ու անարդարության ուսուցիչներն են. սրանք շատ մոտ են առաջիններին եւ արդարության պտուղ չունեն: Որովհետեւ ինչպես իրենց լեռն է ամայի ու անպտուղ, այդպես էլ այս մարդիկ, թեեւ անուն ունեն, բայց չունեն հավատք, եւ նրանց մեջ ճշմարտության ոչ մի պտուղ չկա: Նրանց համար, այնուամենայնիվ, ապաշխարություն կա, եթե իսկույն եւեթ ապաշխարեն, իսկ եթե հապաղեն, նրանց առաջինների հետ միասին մահ է սպասվում»:

«Տե՛ր, -ասում եմ ես, -իսկ ինչո՞ւ առաջինների համար ապաշխարության իրավունք կա, իսկ վերջիններին՝ ոչ: Չէ՞ որ նրանց գործերը համարյա նույնն են»:

Որովհետեւ, -ասում է նա, -նրանք չեն հայհոյել իրենց Տիրոջը եւ չեն մատնել Աստծո ծառաներին, այլ շահի համար գայթակղել են մարդկանց ու յուրաքանչյուրը ուսուցանել է մեղսագործ ցանկասիրությունով: Այս գործերի համար սրանք կպատժվեն, սակայն սրանց ապաշխարություն կա այն բանի համար, որ Տիրոջը չեն հայհոյել ու մատնիչ չեն եղել»:

20. Երրորդը՝ փշերով ու տատասկներով ծածկված լեռը. նշանակում է հավատացյալներ որոնցից ոմանք հարուստ են, իսկ մյուսները իրենց տվել են բազում զբաղմունքերի, քանի որ փշերը նշանակում է հարուստներ, իսկ տատասկները նրանք, որոնք բազում զբաղմունքների տրվեցին: Այդպիսիները Աստծո ծառաների հետ հարաբերություն չունեն, այլ տարվելով իրենց գործերով հեռանում են նրանցից: Իսկ հարուստները դժվարությամբ են շփվում Աստծո ծառաների հետ, վախենալով, որ իրենցից որեւէ բան չխնդրեն: Նման մարդկանց համար դժվար է մտնել Աստծո արքայությունը: Ինչպես բոբիկ ոտքերով դժվար է քայլել փշերի վրայով, այդպես էլ այսպիսի մարդկանց համար դժվար է մտնել Աստծո արքայությունը: Բայց սրանց համար ապաշխարություն կա, միայն թե պետք է անհավաղ դիմեն դրան, եւ կյանքի մնացյալ օրերում լրացնեն

անցյալում բաց թողածները ու բարիք գործեն: Ապաշխարելով եւ բարիք գործելով կապրեն Աստծո հետ, իսկ եթե մնան իրենց գործերի մեջ, կտրվեն այն կանանց ձեռքը, որոնք նրանց կզրկեն կյանքից»:

21. Չորրորդ լեռը, որի վրա շատ բույսեր կան, որոնց ծայրերը կանաչ են, իսկ արմատի մոտ չոր. եւ նույնիսկ թոշնած արեւի շոգից՝ այն հավատացյալներն են, ովքեր երկմտում են, կամ էլ Աստծուն ունեն շուրթերին, իսկ սրտերում՝ ոչ: Դրա համար սրանց հիմքը չոր է եւ տկար, եւ միայն սրանց խոսքերն են կենդանի, իսկ գործերը՝ անկենդան, այսինքն ոչ կենդանի են, ոչ՝ մեռած: Ինչպես այն խոտերը, որ արեւի երեւալուն պես չորանում են, ճիշտ այդպես էլ այդ երկմիտները, լսելով հալածանքների մասին, վախկոտություն պատճառով երկրպագում են կուռքերին, եւ ամաչում են իրենց Տիրոջ անուկից. այսպիսի մարդիկ ոչ ողջ են, ոչ էլ մեռած: Սակայն սրանք եւս կարող են ապրել, եթե առանց հապաղելու ապաշխարեն, իսկ եթե չապաշխարեն, կմատնվեն այն կանանց ձեռքը, որոնք նրանց կզրկեն կյանքից:

22. Հինգերորդ լեռը, որը ժայռոտ է, բայց կանաչ խոտեր ունի, այն հավատացյալներն են, որոնք թեեւ հավատում են, բայց քիչ են սովորում, հանդուգն են եւ ինքնագոհ, ուզում են ամենագետ երեւալ, բայց ոչինչ չգիտեն: Այդ համառություն պատճառով նրանց միտքը հեռացել է իրենցից ու նրանց մեջ է մտել անմտությունը: Իրենք իրենց խելոքի տեղ են, դնում բայց հիմար լինելով, ուզում են ուսուցիչ լինել: Այդ մեծամտության պատճառով սրանցից շատերը իրենք իրենց անձը բարձրացնելով ստորացվել են, որովհետեւ մեծագույն դիվոտություն է համառությունն ու դատարկ ինքնավստահությունը: Սրանցից շատերը մերժվել են, իսկ մյուսները, գիտակցելով իրենց մոլորությունը, ապաշխարել են եւ հարել իմաստուններին: Սակայն սրանց նման մյուսների համար էլ կա ապաշխարություն, քանի որ նրանք ոչ այնքան չար էին, որքան՝ անմիտ

ու հիմար: Ուստի եթե ապաշխարեն, կապրեն Աստծո հետ, իսկ եթե չապաշխարեն, կբնակվեն իրենց հանդեպ նենգություն անող կանանց հետ:

23. Վեցերորդ մեծ ու փոքր ծերպերով եւ չորացած բույսերով լեռը, նշանակում է այսպիսի հավատացյալները. փոքր ծերպերը նրանք են, ովքեր իրար մեջ խռովություն են ունեցել եւ փոխադարձ վեճերից բթացել է իրենց հավատը: Սրանցից շատերը ապաշխարել են, նույնը կանեն նաեւ մյուսները, լսելով իմ պատվիրանները, որովհետեւ նրանց վեճերն աննշան են եւ նրանք հեշտություն կղբմեն ապաշխարություն: Մեծ ծերպերը նրանք են, ովքեր համառ են խռովությունների մեջ, ռիսակալ են ու ցասկոտ. այսպիսիները դուրս են շարտակից աշտարակից եւ պիտանի չեն շինության համար: Նրանց դժվար է ապրել Աստծո հետ: Եթե մեր Աստվածն ու Տերը, Որն իշխում է Իր բոլոր արարածների վրա, իրենց մեղքերը խոստովանվողների նկատմամբ անհիշաչար է եւ ողորմած, ապա մահկանացու մարդուն ինչպե՞ս կարելի է համառորեն բարկանալ մարդու վրա, ասես նա կարող է փրկել, կամ կործանել նրան: Ես՝ ապաշխարության հրեշտակա, հավատացնում եմ ձեզ, որ եթե նման կեցվածք ունեք, մի կողմ թողե՛ք եւ դիմեք ապաշխարության. եւ Տերը կբժշկի ձեր նախկին մեղքերը. մաքրվե՛ք այդ դիվական չարից, եթե ոչ՝ կմատնվեք մահվան:

24. Յոթերորդ լեռը, որի վրայի բույսերն այնքան կանաչ էին, ծաղկուն եւ առատ, որ բոլոր տեսակի անասուններն ու թռչունները անվում էին դրանցով, եւ դրանք պոկելուց հետո ավելի լավ էին աճում. այն հավատացյալներն են, որոնք միշտ բարի են եւ համեստ, ու իրար մեջ խռովություններ չունեն, այլ միշտ ուրախանում են Աստծո ծառաներով, լցված են կույսերի հոգով, զթասիրտ են բոլոր մարդկանց նկատմամբ, եւ առանց հապաղելու ու երկմտելու իրենց ծառայություններն են մատուցում բոլոր կարիք ունեցողներին: Ուստի Տերը տեսնելով նրանց պարզու-

թյունն ու ողջ բարուլթյունը, առատուլթյուն է շնորհել նրանց ձեռքերի ծառայուլթյուններին, եւ բոլոր գործերում հաջողուլթյուն է պարգեւել: Ես, ապաշխարուլթյան հրեշտակս, հորդորում եմ ձեզ՝ լինել նման բարեհաճուլթյան մեջ, եւ ձեր սերմերը հավետ արմատախիլ չեն լինի: Տերը հավանել է ձեզ ու մեր թվին է դասել, եւ ձեր բոլոր սերմերը հավետ արմատախիլ չեն լինի ու կապրեն Աստծո Որդու հետ, որովհետեւ դուք նրա Հոգուց եք:

25. Ութերորդ լեռը՝ բազում աղբյուրներով, որոնցից հագենում են Աստծո բոլոր արարածները՝ առաքյալներն ու վարդապետներն են, ովքեր քարոզել են ողջ աշխարհում, եւ սրբորեն ու անարատուլթյամբ ուսուցանել են Աստծո խոսքը, եւ չեն շեղվել դեպի չար ցանկուլթյունները, այլ Սուրբ Հոգին ընդունելուց հետո, մշտապես ընթացել են արդարուլթյան եւ ճշմարտուլթյան մեջ: Դրա համար նրանք բնակվում են հրեշտակների հետ:

26. Իններորդ՝ ամայի եւ մարդկանց համար մահացու շատ օձերով լեցուն լեռան բժավոր քարերը, խորհրդանշում է այն սարկավազները, որոնք վատ են ծառայել. թալանել են այրիների եւ որբերի ապրուստը եւ հարստացել են իրենց ծառայուլթյունից: Եթե շարունակեն մնալ իրենց չար գործերի մեջ, ապա մեռած են ու նրանց համար ապրելու ոչ մի հույս չկա, եթե ուղղվեն եւ արդարուլթյամբ կատարեն իրենց ծառայուլթյունը՝ կարող են ապրել: Իսկ անողորմ քարերը նրանք են, ովքեր ուրացել են եւ չեն շրջվել դեպի Տերը, վայրենացել են ու դարձել անապատ, քանի որ չեն չփվում Աստծո ծառաների հետ, այլ միայնակ ապրելով, կործանում են իրենց հոգիները: Ինչպես առանց որեւէ խնամքի թողած որթատունկը կորչում եւ խեղդվում է խոտերից, ու ժամանակի ընթացքում դառնում է վայրի եւ տիրոջ համար անօգուտ, այդպես էլ այս մարդիկ՝ իրենք իրենց հուսալքված, վայրենացել են եւ իրենց Տիրոջ համար

դարձել անպիտան: Նրանց համար ապաշխարուլթյան կա, եթե նրանք ի սրտե. չեն ուրացել, իսկ, եթե որեւէ մեկն այդ արել է ի սրտե, չգիտեմ, թե կարո՞ղ է արդյոք այդպիսի մեկը կյանք ունենալ: Ես չեմ ասում ներկա օրերի մասին, թե մեկը ուրանալով իր Տիրոջը, կարող է ապաշխարել. քանի որ անհնար է փրկուլթյուն ստանալ նրան, ով այժմ կուրանա իր Տիրոջը. այլ, ապաշխարուլթյուն է տրվում նրանց, ովքեր ուրացել են անցյալներում: Ուրեմն, ով մտադիր է ապաշխարել, թող այդ անի անհապաղ. քանի դեռ աշտարակի շինարարուլթյունը չի ավարտվել, իսկ եթե չչտապի, այն կանանց կողմից մահվան կմատնվի: Իսկ կարճացած քարերը, նշանակում են նեղ եւ զրպարտիչ մարդիկ, որոնք նման են այն օձերին, որ տեսար իններորդ լեռան վրա: Որովհետեւ ինչպես օձի թուլյնը մահացու է մարդու համար, այդպես էլ այս մարդկանց խոսքերը կործանարար են ուրիշների համար: Սրանք իրենց հավատքի մեջ կարճացել են իրենց արարքների պատճառով: Սակայն սրանցից ոմանք ապաշխարել են ու փրկվել: Նույնպես եւ ուրիշ այդպիսիները կստանան փրկուլթյուն, եթե ապաշխարեն. իսկ եթե չեն ապաշխարի, կմեռնեն այն կանանց միջոցով, որոնք զորուլթյուն եւ իշխանուլթյուն ունեն:

27. Տասներորդ լեռը, որի ծառերը որպես հովանի էին ծառայում կենդանիների համար, դրանք եպիսկոպոսներն են եւ օտարասեր անձինք, ովքեր անկեղծորեն եւ ուրախուլթյամբ միշտ իրենց տներն են ընդունել Աստծո ծառաներին, եպիսկոպոսներին, որոնք միշտ հովանավորել են աղքատներին եւ այրիներին ու հարատեւել են մաքրուլթյան մեջ: Այսպիսի մարդկանց հովանավորում է Ինքն՝ Աստված: Նրանք հարգանք են վայելում Աստծո մոտ, ու նրանց տեղը հրեշտակների հետ է, եթե մինչեւ վերջ մնան Աստծո սպասավորուլթյան մեջ:

28. Տասնմեկերորդ լեռը, որի ծառերը պտղառատ են՝ հավատացյալներն են, որոնք չարչարանքներ են կրել Աստծո Որդու անվան հա-

մար, տառապել են սիրով եւ ամբողջ սրտով ուրացել են իրենց անձը: Ես հարցրեցի. «Տե՛ր, իսկ ինչո՞ւ բոլոր ծառերը պտուղներ ունեն, բայց դրանց որոշ պտուղներ մյուսներից ավելի լավն են»: «Լսի՛ր,-ասաց նա,-Տիրոջ անվան համար տառապածները փառավորված են Աստծո մոտ, եւ նրանց բոլորի մեղքերը թողնված են, քանի որ տառապել են Աստծո Որդու անվան համար: Արդ լսի՛ր, թե ինչո՞ւ են նրանց պտուղները տարբեր, եւ նրանցից ոմանք ավելի լավը մյուսներից: Նրանք, ովքեր բերվելով իշխանությունների մոտ, հարցաքննության են ենթարկվել եւ Տիրոջը չեն ուրացել, այլ հոժարությամբ տառապանքներ են կրել, առավել փառավորված են Աստծո մոտ. ու նրանց պտուղը շատ բարի է: Իսկ ովքեր ընկել են վախի ու շփոթության մեջ եւ իրենց սրտերում խորհել են խոստովանե՞լ, թե ուրանալ Աստծուն, եւ տառապանքներ են կրել: Սրանց պտուղները պակաս բարի են, քանի որ իրենց սրտում չար խորհուրդ է եղել. որպեսզի ծառան իր Տիրոջը ուրանա: Դուք՝ այդպես մտածողներդ, տեսե՛ք, որ այդ խորհուրդը չհաստատվի ձեր սրտում, որպեսզի չմեռնեք Աստծո համար: Իսկ դուք՝ Աստծո անվան համար տառապողներդ, պիտի փառաբանեք Աստծուն, որ ձեզ արժանացնում է Իր անունը կրելուն, որովհետեւ պիտի բժշկվեն ձեր բոլոր մեղքերը: Մի՞թե դուք ձեզ մյուսներից ավելի երանելի չեք համարում: Դուք մտածում եք, թե մեծ բան էք արել, եթե ձեզանից մեկը տառապել է: Բայց Տերը ձեզ կյանքօ է պարգևւում, եւ դուք դրա մասին չեք մտածում: Ձեզ ճնշում էին ձեր մեղքերը, եւ եթե դուք չտառապեիք հանուն Տիրոջ, մեռած կլինեիք Աստծո համար՝ ձեր մեղքերի պատճառով: Ես այս ասում եմ ձե՛զ, որ խորհում եք՝ խոստովանե՞լ Աստծուն, թե՞ ուրանալ: Խոստովանե՛ք, որ Տեր ունեք եւ չուրանալով՝ ձեզ շղթաների մատնեք: Եթե բոլոր ազգերը պատժում են իրենց ստրուկներին, երբ նրանցից մեկը ուրանում է իր տերը, ապա, ի՞նչ եք կարծում, ձեզ հետ ի՞նչ կանի Տերը, որն ամեն բանի վրա իշխանություն ունի: Ուստի ձեր սրտերից հեռացրե՛ք այդպիսի խորհուրդները, որպեսզի հավիտյան ապրեք Աստծո հետ:

29. Տասներկուերորդը՝ ճերմակ լեռը. այն հավատացյալներն են, ովքեր նման են երեխաների, որոնց սրտում չարությունն չի մտել եւ չգիտեն ինչ է կեղծավորությունը, այլ հարատեւել են պարզության մեջ: Այսպիսի մարդիկ անկասկած պիտի բնակվեն Աստծո արքայությունում, քանի որ նրանք ոչ մի գործում չեն խախտել Աստծո պատվիրանները, այլ պարզությամբ, իրենց կյանքի բոլոր օրերում ընթացել են նույն վիճակի մեջ: Նրանք, ովքեր կլինեն երեխաների նման, որ չարությունն չունեն, ավելի փառավոր պիտի լինեն բոլոր նրանցից, որ հիշատակվեցին վերը, որովհետեւ երեխաները փառավորյալ են Աստծո մոտ եւ Նրա մոտ առաջիններից են պատվվում: Օրհնյալ եք դուք, որ ձեզնից հեռացրել եք չարը եւ հազել եք անմեղությունը, որովհետեւ դուք առաջինը պիտի բնակվեք Աստծո հետ»: Այնուհետեւ երբ հովիվն ավարտեց բոլոր լեռների բացատրությունը, ես ասացի նրան. «Տե՛ր, այժմ ինձ ասա այն քարերի մասին, որոնք բերված են հովտից եւ դրված են շինության մեջ՝ դուրս հանված քարերի փոխարեն, նաեւ այն կլոր քարերի մասին, որոնք մտել են աշտարակի շինության մեջ, ու նրանց, որոնք ցարդ կլոր են մնում»:

30. «Լսի՛ր,-ասում է,-նաեւ այս ամենի մասին: Քարերը, որոնք վերցվել են հովտից եւ մերժվածների փոխարեն դրվել են շինության մեջ, այս ճերմակ լեռան նստվածքաշերտերն են: Քանի որ այդ լեռան հավատացյալները անմեղ դուրս եկան, ապա Տերը պատվիրեց սրանց, որ այս լեռան հիմնաքարերն են, դնել աշտարակի շինության մեջ. քանի որ ճերմակ կմնան եւ ոչ մեկը չի սեւանա: Իսկ եթե նա դներ մյուս լեռներից, ապա ստիպված կլինեք աշտարակը վերստին գննել եւ մաքրել: Այս ճերմակ քարերը նորադարձներն են, որոնք հավատացել են եւ պիտի հավատան, որովհետեւ հավատում են ողջ սրտով: Օրհնյալ է այս սերունդը, որովհետեւ անմեղ է: Արդ, լսի՛ր նաեւ կլոր ու փայլուն քարերի մասին: Սրանք եւս ճերմակ լեռից են: Իսկ ինչու են նրանք կլոր դուրս եկե՞լ:

որովհետեւ Հարստութիւնը մի քիչ մթագնել է նրանց, բայց նրանք ոչ Աստուծոց են հեռացել եւ ոչ էլ երբեւէ վատ խոսք է դուրս եկել նրանց բերանից, այլ միշտ ճշմարտութիւն, առաքինութիւն եւ արդարութիւն: Ուստի, Տերը ճանաչելով նրանց հոգին, նաեւ, որ նրանք ծնվել ու մնում են բարի, Հրամայել է կտրել, հեռացնել նրանց Հարստութիւնները, բայց ոչ ամբողջովին, որպեսզի մնացածով նրանք կարողանան բարեգործութիւն անել եւ ապրել Աստծո հետ, որովհետեւ նրանք բարիների սերնդից են: Դրա համար նրանք մի քիչ հղկվեցին եւ դրվեցին աշտարակի մեջ:

31. Իսկ մյուս քարերը, որոնք մնացել են կլոր եւ ոչ պիտանի շինութեան համար՝ դեռ կնիք չեն ստացել եւ վերադարձվել են իրենց տեղը, որովհետեւ շատ կլոր են գտնվել: Նրանցից պետք է հատվի այս աշխարհի բարիքներն ու փուչ Հարստութիւնը, եւ այնժամ նրանք պիտանի կլինեն Աստծո արքայութեան համար: Նրանք պիտի մտնեն Աստծո արքայութիւնը, որովհետեւ Տերն օրհնել է այս սերունդը, ու ոչ մեկը պիտի չկործանվի: Կարող է պատահել, որ նրանցից որեւէ մեկը չար սատանայից գայթակղված, մեղանչի ինչ որ բանում, բայց շուտով վերստին կդառնա դեպի իր Տերը: Ես՝ ապաշխարութեան հրեշտակս, օրհնում եմ ձեզ, որ անմեղ եք, ինչպես երեխաները, որովհետեւ ձեր բաժինը բարի է ու փառավորյալ Աստծո մոտ: Եվ բոլորին, որ ստացել են Աստծո Որդու կնիքը՝ ասում եմ, եղե՛ք պարզ, մի՛ հիշեք վիրավորանքները, մի՛ մնացեք չարութեան մեջ, եւ ձեզնից ոչ մեկի սրտում հիշաչարութեան պատճառով դառնութիւն թող չլինի. բժշկե՛ք եւ հեռացրե՛ք ձեզնից չար խռովութիւնները, որպեսզի հոտի տերը գա եւ իր ոչխարներին ամբողջական գտնելով, ուրախանա: Իսկ եթե որեւէ մեկը կորած լինի հովիվների պատճառով, կամ էլ հենց իրենք՝ հովիվները տիրոջ կողմից անպետք գտնվեն, ի՞նչ պատասխան պիտի տան նրան: Մի՞թե պիտի ասեն, թե իրենք հալածված են հոտի կողմից: Քանի որ անհնար է, որ հովիվը հալածվի իր ոչխարների կողմից, ուստի նա ավելի պատիժ կկրի իր ստի համար: Եվ ես, հովի-

վա, ձեզ համար հաշվետվութիւն պիտի տամ Բարձրալին:

32. Եվ այդպես, հոգացե՛ք ձեր մասին, քանի դեռ կառուցվում է աշտարակը: Տերը բնակվում է խաղաղասեր մարդկանց մեջ, որովհետեւ Նա ինքը սիրում է խաղաղութիւնը ու շատ հեռու է կուսակցներից եւ չար գործերով ապականվածներից: Անխաթար վերադարձրեք Նրան այն հոգին, որը ստացել էք Նրանից: Քանի որ, եթե լվացարարին հագուստդ անվնաս վիճակում տաս, ապա կուզես ետ ստանալ անվնաս, իսկ եթե լվացարարը քեզ այն պատառոտված վիճակում վերադարձնի, կվերցնե՞ս այն: Ձե՞ս բարկանա եւ չե՞ս հանդիմանի, ասելով. «Ես քեզ հագուստս տվեցի անվնաս, դու ինչո՞ւ այն պատառոտեցիր ու անպիտան դարձրիր: Հիմա քո արած պատուածքների պատճառով այն չի կարող օգտագործվել»: Արդո՞ք այս չե՞ս ասի լվացարարին, որ պատուվածք է արել հագուստիդ վրա: Ուրեմն, եթե դու վշտանում ես հագուստիդ համար եւ տրանջում ես, որ այն անվնաս չես ստացել, ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ կանի քեզ Տերը, որը քեզ հոգին տվել է մաքուր վիճակում, իսկ դու այն դարձրել ես այնքան անպիտան, որ այն ոչ մի բանով չի կարող ծառայել Տիրոջը, որովհետեւ այն քո միջոցով վնասվեց ու դարձավ անպետք: Այսպիսի գործի համար Տերը քեզ մահվան կմատնի: Այսպես Նա կպատժի բոլոր նրանց, որոնց գտնի վիրավորանքները համառութեամբ հիշելիս»: «Իհարկե, -ասացի ես, -բոլոր նրանց, որ համառորեն ոխ են պահում, Տերը պիտի պատժի»: «Մի՛ արհամարհեք Նրա ողորմածութիւնը, -ասաց նա, -այլ փառաբանեք Նրան, որ Նա ի տարբերութիւն ձեզ այդքան համբերատար է ձեր հանցանքների հանդեպ: Ապաշխարե՛ք, քանի որ այդ է օգտակարը ձեր համար»:

33. «Այն ամենը, որ նկարագրվեց վերը, ես՝ ապաշխարութեան հրեշտակս, ցույց տվեցի ձեզ, որպեսզի ապաշխարեք: Ես Աստծո ծառայողներին ասել եմ, այժմ էլ եմ ասում, որ եթե հավատաք եւ լսեք իմ խոսքե-

ըր. վարվեք ըստ դրանց եւ ուղղեք ձեր ճանապարհները, կարող եք փրկվել, իսկ եթե համառորեն ընթանաք կեղծավորութեամբ ու հիշաչարութեամբ, այդպիսիներից եւ ոչ մեկը չի ապրի Աստծո հետ, որովհետեւ այս ամենը նախապես ասվեց ձեզ»: Այնուհետեւ հովիվն ասաց ինձ. «Դու բռնի՞րը հարցրեցիր»: «Այո, տե՛ր»,-ասացի ես: «Իսկ ինչո՞ւ դու չհարցրիր շինութեան մեջ դրված այն քարերի մասին, որոնց տեսքը մենք շտկեցինք»,-ասաց նա: «Մոռացա, տե՛ր»,-ասացի ես: «Լսիր նաեւ դրանց մասին,-ասում է. այդ նրանք են, որ այժմ լսեցին իմ պատվիրանները եւ ամբողջ սրտով ապաշխարեցին, եւ Տերը տեսնելով որ նրանց ապաշխարութունը բարի է ու մաքուր, եւ որ նրանք այդպես կշարունակեն, հրամայեց մաքրել նրանց նախկին մեղքերը: Եվ այդպես նրանց մեղքերը քափվեցին, որ հետո տեսանելի չլինեն»:

ԱՌԱՎ ՏԱՍԵՐՈՐԴ

Ապաշխարութեան եւ ողորմութեան մասին:

1. Այն բանից հետո, երբ ես ամբողջութեամբ գրի առա այս գիրքը, այն հրեշտակը, որ ինձ հանձնել էր հովիվին, եկավ իմ տունը եւ նստեց բազմոցին, իսկ հովիվը կանգնեց նրա աջ կողմում: Հետո նա ինձ կանչեց եւ ասաց. «Ես քեզ, ու քո ընտանիքը հանձնեցի այս հովիվին. նրա հովանավորութեան տակ»: «Այդպես է, տե՛ր»,-ասում եմ ես: «Ուրեմն այսպես,-ասում է,-եթե ուզում ես բոլոր փորձանքներից պահպանված լինել եւ պատահարներից, եւ հաջողութուն ունենալ ամեն մի բարի գործի ու խոսքի, եւ ամեն առաքինութեան մեջ, վարվի՛ր ըստ այն պատվիրանների, որ նա տվել է քեզ, եւ կարող կլինես իշխելու ամեն ստութուն վրա: Որովհետեւ եթե պահես այդ պատվիրանները, քեզ կենթարկվեն բոլոր ցանկութուններն ու այս աշխարհի հեշտասիրութունները, եւ հաջողութունը քեզ կուղեկցի բոլոր բարի գործերում: Պատվի՛ր նրա արժանիքներն ու սրբութունը, եւ բոլորին վկայիր, որ նա Աստծո մոտ մեծ

փառք ու պատիվ ունի, եւ մեծ իշխանութեան ու գորութեան տեր է: Ողջ տիեզերքում միայն նրան է տրված ապաշխարութեան իշխանութունը: Մի՞թե նա քեզ գորավոր չի թվում: Բայց դուք արհամարհում եք նրա արժանիքներն ու իշխանութունը, որ ձեր վրա ունի»:

2. Ես ասում եմ նրան. «Տե՛ր, հարցրու իրենից, մի՞թե այն ժամանակից ի վեր, ինչ նա գտնվում է իմ տանը, ես որեւէ վատ բան եմ արել, կամ որեւէ բանով վիրավորել եմ իրեն»: «Ես,-ասում է,-գիտեմ, որ ոչ մի վատ բան չես արել եւ չես էլ անի: Եվ դրա համար ասում եմ քեզ, որպեսզի դու միշտ այդպիսին մնաս: Ուրեմն, այս կասես եւ մյուսներին, որպեսզի նրանք եւս, որ ապաշխարել են, կամ մտադիր են ապաշխարելու, զգան նույնը ինչ որ դու, որպեսզի նա նրանց մասին բարի վկայի իմ առջեւ, իսկ ես՝ Աստծո»: «Տե՛ր,-ասում եմ,-ես բոլոր մարդկանց ավետում եմ Աստծո մեծամեծ գործերը եւ հուսով եմ, որ բոլոր նախկինում մեղանշողները լսելով այն, ուրախութեամբ կապաշխարեն, որ կյանք ստանան»: «Այսպիսով,-ասում է նա,-շարունակիր տանել այդ ծառայութունը եւ ավարտիր այն: Ով կկատարի նրա պատվիրանները, կյանք ու մեծ պատիվ պիտի ունենան Աստծո մոտ: Իսկ ով չի պահի նրա պատվիրանները՝ ինքն իր կյանքից է փախչում. ով չի պատվում նրան, կորցնում է իր պատիվը Աստծո մոտ: Նրան արհամարհողները եւ պատվիրանները չպահողները, իրենք իրենց մահվան են մատնում ու նրանցից ամեն մեկը դառնում է իր արյան մեղապարտը: Իսկ քեզ ասում եմ, որ պահես այս պատվիրանները, ու քո բոլոր մեղքերին բժշկութուն կստանաս»:

3. Ես քեզ մոտ ուղարկեցի նաեւ այս կույսերին, որպեսզի նրանք բնակվեն քեզ հետ, քանի որ տեսա, որ նրանք շատ գորովալից են քո նկատմամբ: Նրանք քեզ օգնական կլինեն, որ դու ավելի կարող լինես պահելու նրա պատվիրանները, քանի որ առանց այս կույսերի անհնար է պահել պատվիրանները: Ես տեսնում եմ, որ նրանց համար հաճելի է

լինել քեզ հետ եւ ես կպատվիրեմ, որ նրանք երբեք դուրս չգան քո տանից: Միայն դու մաքրիր քո տունը. մաքուր տանը նրանք հաճույքով են ապրում, որովհետեւ իրենք մաքուր են, անարատ եւ հոգատար ու շատ հաճելի են Տիրոջը: Ուրեմն եթե քո տունը մաքուր լինի, նրանք կշարունակեն քեզ հետ բնակվել: Իսկ եթե քո տունը որեւէ բանով պղծվի, նրանք առհասարակ կհեռանան քո տանից, որովհետեւ այս կույսերը չեն սիրում եւ ոչ մի անմաքրություն»: «Տե՛ր, ես հուսով եմ գոհացնել նրանց, -ասում եմ, -եւ նրանք հաճույքով եւ մեկընդմիջտ կբնակվեն իմ տանը: Եվ ինչպես որ նա, որին դու հանձնել էիր, ոչ մի բանում իմ դեմ չի բողոքում, այդպես էլ նրանք չեն բողոքի»: Նա հովվին ասում է. «Ես տեսնում եմ, որ Աստծո ծառան ուզում է պահել այս պատվիրանները եւ կույսերին տեղավորել մաքուր բնակարանում»: Այս ասելով, նա ինձ վերստին հանձնեց հովվին եւ դառնալով կույսերին, ասաց. «Քանի որ ես տեսնում եմ, որ ձեզ համար հաճելի է ապրել նրա տանը, ես նրան ու նրա տունը հանձնում եմ ձեզ. պայմանով որ դուք չբացակայեք նրա տանից»: Եվ նրանք ուրախությամբ լսեցին այս խոսքերը:

4. Ապա նա ասաց ինձ. «Արիաբար տար այս ծառայությունը եւ բոլորին վկայիր Աստծո մեծափառությունը ու շնորհ կունենաս քո ծառայության մեջ: Ամեն ոք, ով կկատարի այն պատվիրանները, պիտի ապրի եւ երանելի պիտի լինի, իսկ ով կարհամարի դրանք, չի՛ ապրի ու իր կյանքում դժբախտ կլինի: Բոլորին ասա՛, որ չդադարեն ով որքան կարող է բարիք գործելուց, որովհետեւ բարեգործությունն օգտակար է իրենց: Ի նկատի ունեն այն, որ պետք է ամեն մարդու հանել չքավորությունից: Որովհետեւ ընչազուրկը իր հանապազօրյա կյանքում խիստ տառապանքներ ու վշտեր է կրում: Ով կարիքից ազատում է այդպիսի մարդու հոգին, նա մեծ ուրախություն պիտի ստանա, որովհետեւ նման թշվառություններ կրողը նույն չարչարանքներն է կրում, ինչպես զնդանում շղթավաճը: Շատերը չտանելով այդ թշվառությունները, հուսալք-

ված իրենք իրենց մահվան ձեռքն են հանձնում: Ուստի, ով գիտի այսպիսի մարդու թշվառությունների մասին եւ նրան չի փրկում, նա մեծ մեղք է թույլ տալիս ու դառնում է նրա արյան մեղավորը:

Եվ այսպես բարիք արե՛ք, ով որքան ստացել է Տիրոջից: Մի՛ հապաղեք, քանի դեռ չի ավարտվել աշտարակի շինությունը, որովհետեւ ձեզ համար է դադարեցված շինության գործը: Եթե չչտապեք ուղղվել, աշտարակի շինությունը կավարտվի եւ դուք չեք ընկնի այնտեղ»: Այս խոսքերից հետո, նա վեր կացավ բազմոցից եւ հեռացավ, իր հետ տանելով հովվին ու կույսերին, բայց ինձ ասաց, որ ինքը հովվին եւ կույսերին նորից ետ կուղարկի իմ տուն:

+

¹ Հնուց ի վեր, նաեւ քրիստոնեական շրջանում, երկար ժամանակ օգտագործվել է անընդհատ գրություն ձեւը, որտեղ բառերն իրարից տարանջատված չեն:

ք Այսինքն՝ ամուսնական կապերից օգտվելու ժուժկալություն միջոցով:

խ Այսինքն՝ Հերմասի քարոզությունից հետո սկսվող ապաշխարություն ժամանակաշրջան:

չ Այսինքն՝ քրիստոնյաների:

ու Հասկանալի է, արդեն Եկեղեցի կազմող քրիստոնյաների համար Աստծո կողմից որոշված ապաշխարություն ժամկետը: Նրանք պետք է խուսափեն երկրորդ ապաշխարություն անհրաժեշտությունից, այսինքն՝ կրկին մեղք գործելուց:

ձ Քրիստոնյաների համար ապաշխարությունը սահմանափակված է, մի կողմից, Քրիստոսի երկրորդ գալստյան մոտալուտությունը եւ աշտարակի կառուցման ավարտով, որը Եկեղեցու խորհուրդն ունի: Մյուս կողմից, բարոյական բարդությունը

* Աստվածամոր մականուններից է՝ շուշան հովտաց՝ հովիտների շուշան (թարգմ. ծան.):

եւ անպտղաբերությամբ, այն քրիստոնյաների համար, որոնք հաճախակի մեղք են գործում եւ հաճախակի դիմում ապաշխարության:

յ Այսինքն՝ հեթանոսների, որոնք կարող են ընդունել Քրիստոնեություն եւ մկրտությամբ բոլոր նախկին մեղքերի թողություն ստանալ մինչեւ վերջին օրը, այսինքն՝ մինչեւ Քրիստոսի գալուստը:

դ Այսինքն՝ որպեսզի մահվանից հետո միանանք սուրբ հրեշտակներին:

ր Այսինքն՝ կնոջը:

օժ Ելզաբեթ եւ Մովզաբեթ մասին տես՝ գիրք Թվոց, գլ. ԺԱ 26և27: «Ելզաբեթ Մովզաբեթ Աստվածաշնչի պարականոն գրքերից մեկը, որը կորած է: Այս գիրքը հիշատակվում է Մխիթար Այրիվանցու Ճառերնտիրում՝ «Գիրք զոր ունեին հրայք ի ծածուկ» ցուցակում» /է. Հարությունյան, «Մխիթար Այրիվանցի», Երեւան, 1985, էջ 132, 222/:

օ Միանձնուհուն Հերմասը համարում է Սիբիլա, հավանաբար այն պատճառով, որ ինքը գտնվել է Կոստան շրջանում, որտեղ հայտնի է եղել Կոստյան Սիբիլան, որին վերագրել են սիբիլյան մատյանները: /Տե՛ս «Դիցաբանական բառարան», Երեւան 1985, էջ 219/:

ք Այստեղ՝ Կղեմեսը եւ Գրափթան ընդունվում են, որպես Հերմասին ժամանակակից եւ հայտնի քրիստոնյաներ, եւ այդ իսկ պատճառով բացի նրանց անուններից, նրանց մասին ուրիշ ոչինչ չի ասվում:

խ Ենթադրվում է, որ այս Կղեմոսը նույն ինքը՝ Հռոմի եկեղեցու հայտնի Կղեմիոս եպիսկոպոսն է /92և101թթ./: Գրափթան, ինչպես կարծում են շատ գիտնականներ, եղել է սարկավագուհի կամ Հռոմի եկեղեցու որբերի եւ այրիների հովանավոր:

րուհի:

օ Եկեղեցու կառույցը, ինչպես որ այստեղ այն նկարագրված է, պատկերված է Նեապոլում գտնվող հին քրիստոնեական կատակոմենների որմնանկարներում: Նաեւ՝ հռոմեական քարանձավներից մեկում գտնվող մի նկարում նույնպես պատկերված է հսկայական սպիտակ քառակուսի մի վեմ՝ հին, բայց նոր դռնով, որի վրա վեր է խոյանում աշտարակի շենքը /Հմմտ. Առակ. Թ. 13/:

ք Այսինքն՝ մկրտության խորհրդի միջոցով:

խ Այսինքն՝ Քրիստոսի երկրորդ գալուստը, դատը եւ հատուցումը բարուն ու չարին: /Հմմտ.՝ Բառնաբասի թուղթը, գլ. ԺԹ/:

չ Հավանաբար նկատի ունի Հին ուխտի արդարներին:

ռ Այսինքն՝ հեռացել են Եկեղեցուց:

օ Այսինքն՝ քրիստոնեական վարդապետությունը:

օ Հմմտ. Հակոբոս. Ե. 4:

ք Այսինքն՝ հոգեւոր եւ հավիտենական:

խ Հռոմեացիների մոտ այն հավասար է 625 ֆուլթի կամ 125 քայլի:

օ Սաղմոս ԾԴ 23, Ըև25, Ղուկ ԺԲև27, Փիլ. Դև6:

ք Մատթեոս ԻԶ 24: Մարկոս ԺԴ 21:

խ Տե՛ս, Բ. Թուղթ Պետրոսի:

չ Տե՛ս, Ա. Թուղթ Պետրոսի Ա. 7:

ռ Այսինքն՝ այս աշխարհի մարդկանց մեջ:

օ Հնում այս պատվիրանի բառերով օգտվում էին սուրբ հայրերը, օրինակ Իրենոսը, Աթանաս Ալեքսանդրացին. Հմմտ.՝ Իրենիոս, Ցոյցք առաքելական քարոզության 1907, §4, էջ

ք Այսինքն՝ հավիտենական կյանք ունենալ:

խ Այսինքն՝ սեռական կյանքի պարկեշտություն:

o Մատթեոս Ե. 2, Մարկոս Ժ. 11.:

ք Այսինքն՝ երկրպագում է կուռքերին եւ այլն:

իս Այսինքն՝ եթե բաժանվեք:

չ Ներողամտությամբ ներչնչվելով մեղանչած կնոջ կամ ամուսնու հանդեպ, Հովիվը չի ցանկանում շնության առիթ տալ:

ռ Այսինքն՝ փրկություն:

ճ Մկրտության խորհուրդը:

յ Այսինքն՝ որը տրվում է մկրտությամբ:

ղ Այսինքն՝ քրիստոնեության կոչվելը մկրտության միջոցով:

o Այսինքն՝ բոլոր նրանք, որ ամբողջ սրտով ապաշխարում են ու հեռու մնում զայրութից:

o Առ Եբրայացիս ԺԴ. 14:

ք Այսինքն՝ սատանայի:

իս Եսայի Ա. 17, նաեւ պատվիրան Ը:

չ Լատին տեքստում՝ «Եվ մի՛ շնացեք»:

o Այս տեղը ապացուցում է, որ հնուց ի վեր, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը քրիստոնյաների կողմից առանձնացվել են պահքով, հիշելու Տիրոջ չարչարանքների եւ մահվան մասին:

ք Կեղծ պահքի մասին է խոսքը:

իս Որթատունկի մասին առակը կա Մատթեոսի /գլ. Ի/ եւ Ղուկասի /գլ. Ի/ ավետարաններում:

o Սուրբ Հոգին է՝ արտահայտության տակ, մեկնիչների կարծիքով պետք է հասկանալ ոչ թե Սուրբ Երրորդության երրորդ դեմքի, այլ Հիսուս Քրիստոսի Աստվածային բնությունը:

ք Այսինքն՝ Քրիստոսի Աստվածային բնությունը:

իս Մարմին ասելով այստեղ նկատի ունի Քրիստոսի մարդկային բնությունը: Տե՛ս Հովհաննես Ա. 14:

չ Այսինքն՝ Քրիստոսի մարդեղությունը դարձրեց Աստծո փառքին մասնակից:

ռ Հանգրվան՝ Փառք եւ երանություն երկնքում: Հմմտ. Կղեմիոս Թուղթ Բ. գլ. Ե:

o Սուրբ Հոգին՝ այսինքն Որդին Աստծո, որ Հովիվը նկարագրեց Հերմասին առաջին գրքում, բացելով իր գաղտնիքը Եկեղեցու տեսքով, իսկ այժմ Հերմասը ստանում է հայտնությունը Աստծու Որդուց՝ հրեշտակի միջոցով, որը նրան ցույց է տալիս Եկեղեցու շինությունն ու ավարտը:

o Այստեղ՝ կույսերի անվան տակ /Հմմտ.՝ Տեսիլք Բ, 8: Առակ. Թ. 13, 15/ պատկերվում են Սուրբ Հոգու պարգեւները՝ քրիստոնեական առաքինություններ, որոնցով պետք է զգեստավորվի հավատացյալը Քրիստոսի պատկերի եւ շնորհների նման: Սրանք կոչվում են նաեւ Աստծո Որդու հոգեւոր զորություններ:

o Առաջին սերունդը, ըստ Հինգելֆելդի, մինչՋրեհեղեղյան տասը հայրապետներն են /Ելք. Ե/:

ք Այսինքն մկրտությունով. բայց այստեղ ի նկատի չունի եկեղեցու մկրտության խորհուրդ. իրական իմաստով, այլ մկրտության խորհուրդի զորությունը, Աստծու շնորհի միջոցով:

իս Նահապետները, մարգարեներն ու հին ուխտի մյուս արդարները, որոնք ննջել են հավատով եւ իրենց առաքիլի կյանքով, Աստծո արքայությունը մտնելու համար կարիք ունեին միայն Աստծո Որդու կնիքին՝ այսինքն մկրտության եւ հոգու նորոգության: Այդ պատճառով առաքյալները որոնք արդեն ունեին մկրտության կնիքը, մահից հետո քարոզում էին մեռած արդարներին եւ նրանց հետ ջուրը մտնելով (ինչպես Փիլիպոսը Ներքինու հետ. Գործք. Ը. 38), նորից դուրս եկան:

o Այսինքն՝ հավիտենական եւ երանելի:

o Նորադարձներ անվան տակ պետք է հասկանալ հեթանոսությունից դարձաց այն քրիստոնյաներին, որոնց Աստված տեղ տվեց Եկեղեցու շինություն մեջ:

ԺՅՏԼԹՄՁԵԲՁԼԺՒԼՍՆՍՆՏՆՑՆՏՆՑ

QLYLL”(“(ULLLprrLLD 1 1dTMHwL_ξK鯨F,, \$

‡DSSL_ξm鯨F» 1E 1L 1\$ 1\$ 1\$ 1\$

QLYLL†& †& †α\$ 6'LLLD † †L2™HWLξK鯨F., 5